Leto LXVIII | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v petek, dne 20. septembra 1940 | Štev. 216 a | Cena 2 din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Moskovska „neznanka“

Politika Sovjetske zveze v Moskvi se v svetovnem časopisju splošno označuje kot neznanka. Mi smo že večkrat poudarjali, da nihče, ki zgodovino ruske države pozna, ne more smatrati politike, ki jo vodi danes diktatura v Moskvi, za neznanko. O »neznanki« morejo govoriti samo tisti, ki se glede Rusije, naj gre za sedanji sovjetski ali za bivši carski režim, varajo, oziroma so se vedno varali.

Na zapadu so zlasti slovanski narodi, za njimi pa tudi drugi začeli sredi 19. stoletja za časa carja Nikolaja I., še bolj pa za vladanja Aleksandra II. in Aleksandra III. podtikati Rusiji takoimenovano vseslovansko politiko, ki pa nikoli ni bila dejansko vodilo ruske državne politike, ampak le lepe sanje slavjanofilov, ki v korenini niso bili nobena politična stranka, ampak so predstavljali svojevrstno, na mali inteligenčni krog omejeno gibanje za poglobljenje in reformo pravoslavlja, ki naj bi kot vera bodočega sveta objela vse človeštvo. Ni naloga političnega lista, da bi razpravljal o takem gibanju, ki je nastalo na čisto bogoslovni podlagi kot protest ne samo zoper »gnijoči zapad«, ampak tudi zoper odrevenelo pravoslavje. Za nas je važno to, da ruski carji te politike niso prevzeli, da pa tudi ni ukoreninjena v preprostem ruskem človeku, ki je bil pred sto leti prav tako malo vseslovansko usmerjen, kakor danes. Vojske Rusije s Turčijo v drugi polovici 19. stoletja so bile narekovane edinole od davne težnje vladajočega velikoruskega plemena, da si prebije pot do Sredozemskega morja ali pa do Indskega oceana, ker Severno ledeno morje, dokler ni bilo zgrajeno pristanišče v Murmansku, ni imelo za Rusijo ne gospodarske ne strateške važnosti, Vladivostok pa je predaleč in v območju japonskega napada. Le skupno sovraštvo slovanskih narodov do osmanskega cesarstva je pohodu carskih armad na Carigrad dajalo nek vseslovanski videz, v resnici pa je šlo za to, da bi se velikoruska država polastila ozemlja na obeh straneh Bospora oziroma Dardanel. Carigrad pa bi tej državi dal nekaj sijaja kot nekdanje središče vsega pravoslavja. Zato pa carji Carigrada niso dobili, ker se je temu uprla Anglija, ki je in ostane prvi nasprotnik države, ki ogroža britski imperij bolj ko vsaka druga.

Za Rusijo tudi ne pride v poštev prirodno nasprotje med slovanskim plemenom in Germani. Velikorusko pleme ni nikoli bilo prirodnočustveno v dednem nasprotju z germanskim; dedni sovražnik Velikorusov in Malorusov sta bila le Turek, Tatar in v zadnjem stoletju Japonec. Germanska plemena so ustanovila in organizirala veliko rusko državo in usmerjala njeno imperialistično politiko. Politika ruske države ni vseslovanska, ampak le velikoruska, ker jo je narekovalo in jo tudi danes narekuje velikorusko pleme, ki ni vodilo nikoli protinemške politike, pač pa protipoljsko in protiukrajinsko, torej politiko, ki je bila hkrati naperjena proti dvema brezdvomno slovanskima plemenoma, ki sta se protivila in tudi izrecno tekmovala z imperialistično ekspanzivno politiko Velikorusov na prostoru od Baltika do Črnega morja. Da je v minuli svetovni vojni ruski car prelomil tradicijo velikoruske imperialistične politike, ko se je zvezal z Anglijo, temu je bil vzrok napačni račun, na podlagi katerega so v Petrogradu bili prepričani, da bodo najbolj poceni prišli v posest Dardanel in vsega turškega cesarstva sploh ter da bo Rusija dobila premoč in vodilni vpliv v Perziji in Afganistanu, pa tudi v Siriji in Mezopotamiji, kjer so največja petrolejska ležišča prednjeazijskih dežel. Ker je ta politika doživila iz raznih vzrokov popolen polom in je vrhtega Rusijo še okrnila, je danes nasprotstvo do Anglije v ruskem narodu tem večje, čim večje so bile pred 25 leti oficielne simpatije Petrograda do Londona. Pogodba med Sovjetsko zvezo in Nemčijo od avgusta lanskega leta pomeni le, da so nemški diplomati veliko bolj poznali zgodovino in politično miselnost velikoruskega plemena in realne politične in gospodarske interese Sovjetske zveze, kakor so dani po prirodi stvari sami, kakor pa francoski in angleški diplomati.

Vsi diplomatični in strategični dogodki, ki so sledili pogodbi od avgusta meseca lanskega leta, nam dajejo na celi črti prav. Na severu se je meja Sovjetske zveze potisnila tja do Norveške tako, da sta obe skandinavski državi pa tudi Velika Britanija v veliki skrbi za norveško pristanišče Vardö, ki je gotovo na programu ekspanzivne politike Sovjetov, čeprav se to oficielno seveda odločno taji. Tudi Finska bo prišla še na vrsto, pa ne to zimo, ampak v prihodnjem poletju, ker so imeli Sovjeti z zimsko vojsko s hrabrim finskim narodom, kakor vemo, slabe izkušnje. Na jugu se je sovjetska država utrdila na ustju Donave, odkoder nima samo odločilnega vpliva na gospodarsko politiko podonavskih držav, ampak ima v rokah tudi odskakovalno desko na Carigrad. Zadnje dni smo izvedeli, da je Turčija primorana pogajati se z moskovsko vlado glede Dardanel. To je stvar, ki zasluži veliko pozornost, ker nam odpira pogled tudi v druge načrte Sovjetske unije na prostoru med Kavkazom in Indijo.

Sovjetska zveza pritiska na Turčijo, da bi o vhodu in izhodu iz Dardanel odločevala Turčija samo v sporazumu z Rusijo, ki bi na vsak način rada prišla v Sredozemsko morje, zato, da obrne vso pozornost Turčije na to vprašanje, na katerem sta interesirani tudi Bolgarija, ki je nasprotnik Turčije, in Grčija, ki je njen zaveznik — kar bo naravno povzročilo hude zapletljaje — in da odvrne njeno pozornost od prostora, na katerem se nahajajo države Irak (Mezopotamija), Iran (Perzija) in Afganistan. Turčija, ki ima s temi tremi državami tako zvano saadabatsko pogodbo, bi tako prišla med dva ognja, zaradi česar Moskva računa, da bo morala Turčija ostati pri miru, če se v prednji Aziji zanetijo resni dogodki. Zakaj ima Sovjetska zveza interes na tem ozemlju? To so nam povedali sovjetski listi sami, ki imajo za to tudi podlago v znanih tajnih dokumentih francoskega in angleškega generalnega štaba, iz katerih so v Moskvi izvedeli, da sta Anglija in Francija imeli namen, da izrabita pogodbo med Rusijo in Nemčijo v to, da se vse ozemlje med Črnim morjem in Kaspiškim jezerom pa dalje med Kaspiškim jezerom in zapadnim Kitajem, to je provinca Turkestan, odrežejo od Sovjetske Rusije, s čemer bi prišle zapadne države v posest največjega petrolejskega ozemlja na svetu sploh. Zakaj petrolejske vrelce so odkrili v zadnjih letih tudi v Turkestanu. To služi zdaj Moskvi za dobrodošel povod, da od svoje strani uresniči svojo davno težnjo, da spravi pod svoj vpliv v prvi vrsti Perzijo, po njej Irak in končno Afganistan, kar bi pomenilo, da bi britski imperij izgubil na meji Indije svojega najdragocenejšega zaveznika. Dobri poznavalci moskovske politike pa vedo tudi, da gredo načrti Sovjetske zveze za tem, da dobi razen Carigrada ali pa namesto Carigrada izhod na Sredozemsko morje v Siriji ali pa na Perzijski zaliv.

Takšen je danes dejanski položaj in medtem, ko na zapadu dva najmočnejša zapadna naroda drug drugega z bombami pobijata, je Sovjetska zveza zbrala večino svojih vojnih sil na kavkaški meji. Sovjeti smatrajo položaj v prednjeazijskih deželah za zelo ugoden za njihove načrte. Irak ima arabsko prebivalstvo, ki se že od minule svetovne vojske, ko je Irak prišel pod angleški vpliv, upira Veliki Britaniji. Perzija enako kakor Irak letno pridobiva na 10 milijonov ton nafte, ki pa je posest velike angleške akcijske družbe, katere se hoče Perzija danes, ko se Anglija bori za svoj biti ali ne biti, polastiti. Da stoji za to politiko šaha Pahlevija Sovjetska Rusija, ni nobena tajnost. V Afganistanu vlada od Anglije postavljeni stric kralja Šahir šaha, ki dobiva od Anglije vsakoletno veliko podporo. Sovjeti pa so si v Afganistanu pridobili stranko, ki računa na pravega mladega vladarja in je angleškemu vplivu postala nevarna. Znano pa je tudi to, da so Sovjeti tudi na afganski meji zbrali v Turkestanu močne sile rdeče vojske.

Ti načrti so zelo širokopotezni, toda treba je imeti pred očmi, da borba med Anglijo in Nemčijo, ki bo oba naroda več ali manj občutno prizadela, olajšuje dvem največjim nevtralnim silam, da se od tega temeljito okoristita. Politiko današnjega režima v Moskvi pa moramo gledati čisto trezno in stvarno z njegovih vidikov, če se nočemo udajati lepim, a nerealnim utvaram.

Sestanek Ribbentrop-Ciano

Različna ugibanja o vsebini posvetov:

Egipt – Balkan – Turčija – Španija – razdelitev kolonij – Razmejitev interesnega območja s Sovjeti – Ribbentrop ostane v Rimu le dva dni

Rim, 19. septembra. b. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je prispel danes z brzovlakom ob 12.55 v spremstvu nekaterih višjih uradnikov nemškega zunanjega ministrstva in skupine nemških časnikarjev v Rim. Na postaji Termini, ki je bila okrašena z nemškimi in italijanskimi zastavami, je pričakoval nemškega zunanjega ministra Ribbentropa italijanski zunanji minister grof Ciano, dalje italijanski poslanik v Berlinu Alfieri, nemški poslanik v Rimu von Mackensen, guverner Rima, predstavniki fašistične organizacije in vojska. Sprejemu je prisostvoval tudi španski poslanik, dalje pa sta bila navzoča tudi poslanika Madžarske in Slovaške.

Prvi sestanek pri Mussoliniju

Ob petih popoldne sta Ribbentrop in grof Ciano odšla v Beneško palačo, kjer so se pri Mussoliniju takoj začeli pogovori, ki so trajali polni dve uri do sedmih. Po razgovorih je bilo objavljeno uradno poročilo, ki pravi, da se je Mussolini z obema zunanjima ministroma prisrčno razgovarjal.

Zvečer je grof Ciano svojemu nemškemu tovarišu na čast priredil večerjo v lovskem klubu.

V nemških političnih krogih v Rimu poudarjajo prisrčen sprejem, ki ga je bil Ribbentrop deležen, ter menijo, da se bodo nemški in italijanski državniki med seboj pogovarjali o važnih vprašanjih, ki tičejo vojne in preureditve Evrope.

»Za zmago avtoritarnih režimov povsod...«

Obisk nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Rimu ni, kakor poudarja italijanski tisk, običajen vljudnostni obisk, temveč nov dokaz složnega sodelovanja obeh osiščnih velesil, ker vprav ta solidarnost omogoča, da se vsak trenutek dovede do izraza identičnost v pogledih na posamezna vprašanja, ki jih prinaša čas.

V zvezi s tem opozarjajo tudi na to, da imajo sestanki med Ribbentropom in predsednikom italijanske vlade Mussolinijem ter zunanjim ministrom grofom Cianom, ki bodo danes in jutri, kajti verjetno bo von Ribbentrop s spremstvom odpotoval iz Rima že jutri dopoldne, velik pomen zaradi tega, **ker se bodo na tem sestanku razmotrivala vsa politična vprašanja Evrope, ki so stopila v zadnjem času v ospredje. Ta vprašanja so v nenavadni razvojni in odločilni stopnji zaradi tega, ker Italija in Nemčija pri izvedbi svojih vojnih in diplomatskih ciljev ne izgubljata izpred oči, da na vseh črtah zagotovita končno zmago avtoritativnemu režimu.** Zaradi tega so, tako poroča dopisnik agencije Stefani, Italijani in Nemci prepričani, da bosta obe državi tudi pri novih vprašanjih potrdili tvorno delovanje obeh osiščnih držav. Vsekakor je zanesljivo, da prihod nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Rim ni improviziran, temveč so se priprave za ta sestanek zunanjih ministrov Nemčije in Italije delali že pred nekaj tedni in je tudi potovanje italijanskega kolonialnega ministra Teruzzija v Nemčijo in prihod španskega zunanjega ministra Sunerja v Rim v neposredni zvezi z razgovori, ki jih bo imel nemški zunanji minister z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Cianom.

Tukajšnji listi pri tem poudarjajo, da uspeh obiska nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Rimu v nobenem primeru ne more izostati, to tem bolj, ker obe osišči velesil, kakor vedno doslej, tako tudi v sedanjem odločilnem trenutku delata skupne napore v veliki borbi proti Angliji in angleškim postojankam na Sredozemskem morju ter v Afriki, odločeni, da vzporedno s tem razjasnita diplomatski položaj z ozirom na daljni potek vojne in dosego končne zmage.

Ugibanja o Rimu

Rim, 19. sept. t. »Associated Press.) Ugibanja v diplomatičnih in časnikarskih krogih o pomenu razgovorov, ki so se začeli med nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom in italijanskim zunanjim ministrom Cianom, so različna. Vse razlage pa se strinjajo v tem, da je sestanek zelo važen in da bo sprožil nove daljnosežne odločitve, kakor se je še vedno zgodilo pri sestankih nemških in italijanskih državnikov.

Govorice, ki se prenašajo po Rimu in ki delno izvirajo iz poučenih krogov, naglašajo, da je italijansko prodiranje v Egipt ustvarilo popolnoma nov položaj, ki zahteva novih vzajemnih sklepov Italije in Nemčije. V ospredje stopa vprašanje, če bo Egipt napovedal vojno in kakšne bodo posledice te možnosti z ozirom na Turčijo in na Grčijo. Prav tako menijo, da je vprašanje položaja francoske Sirije dozorelo, da ga Nemčija in Italija načneta, kar bi spet vplivalo na položaj Turčije kakor tudi na položaj Grčije.

Druga govorica meni, da je morda prišel čas, ko bosta Nemčija in Italija hoteli dobiti v roke nadzorstvo **nad vhodom v** Sredozemsko morje pri Gibraltarju, da angleško brodovje v Sredozemlju odrežeta od vsake zveze z materno zemljo in z imperijem. V tem pogledu prihaja v poštev vprašanje, če in kdaj se bo Španija pridružila velesilam osišča Rim-Berlin, da zasede Gibraltar.

Nadaljnja govorica pravi, da si hočeta Nemčija in Italija priti na jasno glede razdelitve kolonij v Afriki. V francoskih kolonijah ni vse tako, kakor je bilo predvideno v premirju s Francijo. Nemčija in Italija bosta morda hoteli neposrednega jamstva v kolonijah s tem, da jih zasedeta in jih uporabita kot izhodišče za neposreden napad na druge angleške posesti v Afriki, da ot pospešili notranji razpad angleškega kolonialnega imperija.

Sredozemsko morje, Afrika in bližnji Vzhod se torej, sodeč po rimskih govoricah, vsiljujejo kot predmet razgovorov med Ribbentropom in Cianom, pri čemer stopajo na pozornico novi činitelji, med katerimi ima Španija prvenstveno vlogo, h katerim pa spadata tudi Grčija in Turčija, ter neposredno tudi — Sovjetska Rusija.

Švicarski list napoveduje razjasnitev položaja Turčije in Grčije

Curih, 19. septembra. b. O potovanju nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa, ki je danes prispel v Rim, poroča »Der Tag«, da je namen tega potovanja vsekakor v zvezi z novo nastalim položajem na Balkanu. Italijanska ofenziva proti Egiptu je ustvarila nov položaj osiščnih velesil napram Turčiji. Po mnenju Rima in Berlina je **Turčija edina država na jugovzhodu, ki nasprotuje politiki osiščnih velesil in izvedbi načrta za novo organizacijo Evrope.**

Oba zunanja ministra pa se bosta razgovarjala tudi **o odnošajih Italije do Grčije. Ozračje med Grčijo in Italijo še vedno ni razčiščeno in zahteva razjasnitve.** Berlinski jutranjiki v svojih komentarjih že dajejo slutiti, da bo sestanek med Ribbentropom in grofom Cianom ter italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem odločilnega pomena. Nekateri listi poročajo, da bi sestanek obeh zunanjih ministrov mogel roditi nove predloge za rešitev še nerešenih evropskih vprašanj, medtem ko drugi listi napovedujejo, da se bodo na sestanku v Rimu pretresala tudi važna vojna vprašanja.

Šest točk — po mnenju v Ženevi

Ženeva, 19 septembra. b. Diplomatski krogi so mnenja, da je potovanje nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v zvezi z naslednjimi vprašanji: 1. izdelava načrta za vojno v nastopajoči zimi. To vprašanje je treba temeljito pretresti, da bi Nemčija in Italija nastopali vzporedno. 2. Razdelitev angleškega in francoskega kolonialnega cesarstva v Afriki. 3. Dogovor glede tega, kakšno vlogo naj ima Španija v sedanji vojni. 4. Ustalitev Balkana s posebnim ozirom na položaj Sovjetske Rusije. 5. Kakšni koraki bi se morali storiti proti Združenim državam, katerih podpora Angliji, ki je iz dneva v dan večja ter je to največja ovira zmagi osiščnih držav. 6. Novi mirovni predlogi.

Vprašanje Egipta in Španije

Madžarski listi poročajo iz Rima, da je vstop Egipta in Španije v vojno mogoč

Budimpešta, 19. septembra. t. Tukajšnji »Pester Lloyd« poroča iz Rima, da v Rimu ne izključujejo možnosti, da bo **Egipt** prisiljen od angleških vlastodržcev Italiji napovedati vojno. Anglija da danes razpolaga z zadostnimi sredstvi, da postavi vlado, ki ji bo po volji in ki bo njene želje izpolnila. To seveda ne bo šlo gladko, kajti egiptski nacionalisti še niso pozabili, da je bil pokojni egiptski kralj Fuad velik prijatelj Italije in da namerava Italija s svojim sedanjim nastopom v Egiptu doseči nekaj drugega, kakor vojaško zasedbo tega ozemlja. Zadržanje Egipta bo odvisno tudi od hitrosti, s katero bodo Italijani predrli utrjeno črto pri **Marsa Matruhu.** V Rimu ne dvomijo, da bo uspeh ofenzive popoln, kajti Italijani da so zadnje mesece mira izkoristili in se temeljito pripravili, medtem ko so Angleži pustili, da so svoje velike strategične prednosti, k' so jih še pred meseci imeli, izgubili. Italijanski politični krogi, ki, kot rečeno, računajo s teoretično možnostjo, da pojde Egipt v vojno, se te možnosti ne plašijo, ker vedo, da bo egiptski nacionalizem storil svoje.

Madžarski list poroča nadalje, da bo sedanji italijanski nastop, ki je v prvi vrsti naperjen proti Suezu, v svojem nadaljnjem razvoju sprožil in rešil še mnoga druga vprašanja med njim tudi vprašanje **Dardanel.**

Govoreč o potovanju španskega notranjega ministra Sunerja v Berlin in v Rim pravi dopisnik madžarskega lista, da bo obisk imel posledico, ki sicer ne bo senzacionalna, pač pa z vojaškega in političnega stališča izredno pomembna. V časnikarskih krogih v Rimu da mnogo govorijo o možnosti, da pride do **vojaške zveze Španije z Italijo in Nemčijo.**

Na koncu omenja madžarski dopisnik, da italijanski listi spet opozarjajo na izzivalno pisanje grškega tiska, kar izpričuje, tako piše, »obstoj trajne napetosti med **Grčijo** in **Italijo**, napetosti, ki se postopno zaostruje«

Delitev Sudana med Egipt in Italijo

Bern, 19. septembra. t. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Rima, da se tamkaj mnogo bavijo z vprašanjem Sudana. Ako se Italiji posreči, da prodre do **Sueza**, potem bi bil ta prekop postavljen pod mednarodno upravo. **Egipt pa bi dobil svojo popolno državno neodvisnost.** Toda glede **Sudana** pravijo, da je tamkaj itak Anglija popoln gospodar. Italija se ne navdušuje za to, da bi Sudan prišel pod neko italijansko-egiptsko skupno oblast, marveč se bolj zavzemajo za to, da bi bil **Sudan razdeljen med Egipt in Italijo** in sicer tako, da bi Italija dobila južni del Sudana s Kartumom, Egipt pa severnega. Italija bi na ta način s sudanskim ozemljem med seboj povezala svoji dve veliki koloniji, Abesinijo in Libijo in bi imela po suhem neposredno pot od obal Sredozemskega morja pa do obal Indijskega oceana.

Italijanski listi o težnjah Albanije

Rim, 19. septembra, t. V Rapallu izhajajoči ilustrirani list »**Il mare**« piše v svojem pregledu o zunanjepolitičnih dogodkih, da so še vedno na delu neke nepomirljive sile, ki bi rade na Balkanu zasejale nezadovoljnost in obnovile medsebojna trenja. Posebno se trudijo, da bi v **Jugoslaviji** in **Grčiji** natrosile nezadovoljnost zaradi **Albanije.** Toda vsi ti napori so zaman, piše list. To, kar pripada Albaniji, se ji bo moralo pač vrniti. **Toda na jugoslovanski meji Albanija nima nobenih teženj.** Madžarska in Bolgarija sta se sporazumeli z Romunijo. Na Balkanu in v vsej Evropi bosta zavladala mir in pravica. Premagani narodi, skupno s Francijo, pa se bodo pač morali postaviti v vrsto v brazde, ki jih orjejo zmagovalci, da ustanove trajen mir in trajen pravični red.

Zagrebška vremenska napoved Stalno.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno jasno in dokaj toplo vreme v vsej državi. Jutranje megle v dolinah in kotlinah.

Politični zapiski

Dr. Andres v Grčijo

Belgrad, 19. sept. AA. Z jutrišnjim simplonom se odpelje na Grško trgovinski minister g. dr. Andres, da si na vabilo grške vlade ogleda solunski velesejem, pozneje pa še Atene.

Popisovanje skritih živežnih zalog

Narodne novine banovine Hrvatske objavljajo uredbo, s katero se zapoveduje popis vseh skritih živežnih zalog. Uredba nalaga hišnim posestnikom dolžnost, da prijavijo vsa zasebna stanovanja in skladišča, kjer se v njihovih zgradbah nahajajo živežna skladišča, ki so namenjena trgovini. V zadnjih časih, da so namreč nekateri trgovci prijavljali oblastem samo tisto robo, ki so jo imeli v trgovskih prostorih, ne pa one druge, ki so jo skrivali drugod, po zasebnih stanovanjih in drugih skrivališčih. V nasprotju z dosedanjim poročanjem hrvatskih listov pa je uredba izrecno izvzela iz popisovanja zalog ono blago, ki jo imajo zasebniki shranjeno izključno za svojo lastno domačo vporabo. Oblast je namreč šla s stališča, da ni prepovedano delati zalog, marveč, da je prepovedano zaloge, ki so namenjene za trgovino, skrivati pred kupcem, to pa za to, ker jih mora vsak trgovec staviti na razpolago kupcu po določenih cenah.

Borbaši

Na stanovanju Svetislava Hodžere, predsednika »Jugoslov. nar. stranke borbašev« je bil sestanek članstva izvršnega odbora stranke. V resoluciji, ki je bila objavljena, pravijo Borbaši, da jim vse, kar se danes na svetu dogaja, daje prav. Po njihovem spoznanju je treba »da izgraditev unitaristične Jugoslavije nadaljuje z vsemi razpoložljivimi sredstvi«. Borbaši menijo, da »zgodovina ne pozna nobenega naroda, ki bi bil ustanovljen za zeleno mizo, z razgovarjanjem in sporazumevanjem«. Oni so mišljenja, da se morajo »nove ideje o novem redu sprejeti tudi v Jugoslaviji«, seveda pristavljajo zahtevo, »da jih naj izvedejo samo tisti, ki te ideje imajo v svojem programu in pri svojem delu« ter da se mora »vodstvo te politike poveriti energičnim, brezkompromisnim in poštenim ljudem«. »In tej želji je treba čim prej ustreči«, zaključuje resolucija, nakar postavlja piko na konec.

Polemika o demokraciji

»Hrvatski dnevnik« v svojem včerajšnjem uvodniku mariborsko »Delavsko politiko«, ki jo milo imenuje »socialistično usmerjen list«, prijema zaradi tega, ker je napravila kompliment srbsko-hrvatskemu sporazumu, češ, da omogoča »demokrat. sodelovanje v vseh državnih poslih« in ker pravi, da »bi izvedba drugega, moralnega in političnega dela sporazuma bila najboljše jamstvo za to, da se v državi zberejo vse demokratične sile, ki bi sodelovale z ljudstvom.« Glasilo dr. Mačka pravi, da »spoštuje načelno stališče mariborskih socialistov glede demokracije javnega življenja«, toda sprašuje ga, »kakšna demokracija je pri nas sploh mogoča«, ali demokracija v kapitalističnem duhu, ali pa demokracija, kot jo hoče izvesti na primer Hrvatska seljačka stranka, kjer se itak vse ljudske sile zbirajo okrog njenega programa, med tem »ko v Srbiji to še ni doseženo«. V glavnem hoče glasilo dr. Mačka dopovedati glasilu mariborskih socialistov, da tam, kjer so kmetske množice že zbrane v enem samem gibanju, ni več nobene potrebe pa »zbiranju demokratičnih sil«, tam pa, kjer ljudstvo stoji še ob strani, kot na primer v Srbiji, je potreba, da se ljudstvo organizira v enem samem gibanju nujna in edino poroštvo za to, da bodo pri delu zbrane vse zares demokratične sile.«

Vznemirjeni gostilničarji

Iz zagrebških listov posnemamo, da so tamkaj imeli kavarnarji in gostilničarji sestanek, kjer so razpravljali o predlogu, da se uvede poseben »socialni davek« na potrošnjo v javnih gostinskih obrtih. Gostilničarji so sklenili resolucijo, kjer pravijo »da nimajo nič proti temu, ako gosti, ki hočejo sedeti v lokalu še čez 10. uro zvečer, plačajo po 1 dinar za mestne reveže, toda da pod nobenim pogojem ne sprejmejo nekega novega socialnega davka, ki bi bil samo njim v breme in ki bi med vsemi obrtmi veljal samo njim«. Sklenili so, da odpustijo takoj vse osebje in da takoj zaprejo vse lokale, kakor hitro bi bil objavljen kakšen takšen »socialni davek«. Policijske oblasti so izjavo gostilničarjev vzele zelo resno in jo smatrajo kot nekakšen punt proti javnemu redu. V tem smislu je objavilo službeno poročilo, v katerem pravijo v zvezi z gornjimi grožnjami gostilničarjev in kavarnarjev, »da so bili kavarnarji in gostilničarji poklicani na upravo policije, kjer se jim je sporočilo, da pod nobenim pogojem oblasti ne bodo dovolile, da bi se razni socialni ukrepi, ki se uvajajo, onemogočavali s kakšnimi resolucijami, še manj pa z izvajanjem kakšnega terorja od strani gostinskih obrti. Policija bo vsak takšen primer smatrala kot ogrožanje javnega reda in bo dotičnega ali dotične spravila v koncentracijsko taborišče ali na prisilno bivanje, brez ozira na druge zakonske posledice, ki jih bi vrhovna obrtna oblast nemudoma podvzela«. — Časopisi ne poročajo, če so gostilničarji in kavarnarji po tem obvestilu, sprejetem pri policiji, še sklenili kakšno drugo resolucijo.

»Vreme« o podržavljenju Narodne banke

Belgrajsko »Vreme« je objavilo daljši članek, v katerem razlaga »smisel nove uredbe o podržavljenju Narodne banke« ter pravi, da sta se pri debati, ki se je razvijala okrog bodočega položaja, prišla v ospredje dva pomisleka: prvi, da se mora Narodna banka ipak prilagoditi novim razmeram v državi in izven nje, drugi pa, da je treba pri spremembah postopati skrajno previdno, da ne bi prišla v nevarnost naša valuta, katere vrednost je v veliki meri odvisna od politike Narodne banke. Nova uredba je bila tako sestavljena, da je stan na obe strani odpravljen, ker je sedaj naš osrednji denarni zavod prilagoden novim razmeram, na drugi strani pa bo lahko skrbel za zdravo valuto in za njeno stalno

Uredba o nadzorstvu nad zunanjo trgovino

Belgrad, 19. septembra. AA. Ministrski svet je na podlagi čl. 1 uredbe o izpremembah obstoječih predpisov in sprejetju novih na predlog trgovinskega ministrstva izdal uredbo o nadzorstvu nad zunanjo trgovino.

Čl. 1 pravi, da je uvoz in izvoz vseh vrst blaga pod nadzorstvom ravnateljstva za zunanjo trgovino. Nadzorstvo bo ravnateljstvo izvajalo z uvoznimi in izvoznimi uredbami, ki se bodo izdale postopno za posamezne vrste blaga. Trgovinsko ministrstvo bo sporazumno s svetom za zunanjo trgovino izdalo naredbe, za katero blago se uvede kontrola uvoza in izvoza in pod kakšnimi pogoji bo ravnateljstvo za zunanjo trgovino dajalo dovoljenje za uvoz in izvoz tega blaga. Takšno blago se bo moglo uvažati ali izvažati samo s takšnim dovoljenjem ravnateljstva za zunanjo trgovino samega ali pa njene ekspoziture ali oddelka za obrt in industrijo pri banovini in drugih uradov. Carinarne ne bodo carinile blaga če ne bo opremljeno s potrebnim izvoznim odnosno uvoznim dovoljenjem. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino bo izdajalo uvozna in izvozna dovoljenja v okviru odobrenega načrta v smislu čl. 4 uredbe o ravnateljstvu za zunanjo trgovino, v mejah razpoložljivih odnosno potrebnih plačilnih sredstev, kar se ugotovi sporazumno z Narodno banko.

Po čl 2 so uvozniki in izvozniki tega blaga dolžni registrirati se pri ravnateljstvu za zunanjo trgovino ali pa pri organih, ki jih to ravnateljstvo v ta namen pooblasti. Pogoje registriranja predpiše trgovinski minister. Prav tako določi minister višino kavcije, ki jo je treba pri registriranju položiti. Trgovinsko ministrstvo lahko sporazumno s svetom za zunanjo trgovino in z banom banovine Hrvatske predpiše obvezno ustanovitev društva izvoznikov ali uvoznikov posameznih vrst blaga. Ta društva bodo v sistemu prisilnih društev, obstoječih za posamezne gospodarske stroke za vso državo ali pa posebej za banovino Hrvatsko in posebej za ostalo državo. V tem primeru bodo te teritorialne skupnosti morale ustanoviti svojo državno zvezo ali centralo. Naloga teh enot bo, da bodo pri ravnateljstvu za zunanjo trgovino zastopale svoje člane, predlagale razdelitev uvoznih in izvoznih kontingentov in po potrebi ustanovile poslovne centrale za skupno nabavo ali pa prodajo takšnega blaga. Podrobnejša določila o organizaciji, pravicah in dolžnostih ter poslovanju teh enot bo določil trgovinski minister sporazumno z banom banovine Hrvatske

Po čl. 3 lahko ravnateljstvo za zunanjo trgovino na sklep sveta za zunanjo trgovino izda uvozna dovoljenja, pri čemer se mora uvoznik obvezati, da bo nabavil določeno kakovost blaga ali blago določenega porekla ali pa po določeni ceni. Prav tako lahko ravnateljstvo izda izvozna dovoljenja z obveznostjo za izvoznika, da izvozi določeno mu kakovost blaga, da izvozno blago kupi ali pa proda po določeni ceni ali pa da določeno količino dobavi državnim ali banovinskim ustanovam. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino ima pravico zahtevati od vsakega izvoznika in uvoznika podatke o zalogah tega blaga, o cenah, po katerih je blago kupil ali prodal v tujino, in sploh vse podatke, potrebne za vodstvo zunanje trgovinske politike.

Po čl. 4 lahko ravnateljstvo za zunanjo trgovino začasno prekliče uvoznikom in izvoznikom, ki prekršijo določila čl. 1 te uredbe, uvozna in izvozna dovoljenja. Izvoznike in uvoznike ki se pa ne drže pogojev in obveznosti čl. 3 te uredbe, pa ravnateljstvo lahko kaznuje z izgubo kavcije.

Novi ukrepi proti špekulantom

Belgrad, 19. sept. AA. Ministrski svet je na predlog trgovinskega ministra izdal **Uredbo o kaznih za ogrožanje javnega miru in reda z ustvarjanjem motenj v redni oskrbi z živežem in drugim blagom.**

Člen 1 pravi, da bodo prvostopnje splošne upravne oblasti kaznovale z zaporom do 30 dni in denarno globo do 3000 din osebe, ki so prijavljene sodišču zaradi kazenskih dejanj, kakor jih navaja uredba z zakonsko močjo o cenah in brezvestni špekulaciji, dalje uredba o kontroli cen, uredba o prometu s pšenico, uredba o oljaricah in jedilnem olju in uredba o ukrepih za oskrbo prebivalstva in vojske s kruhom — če ugotove, da prijavljeno dejanje pomeni ogrožanje javnega miru in reda pri redni oskrbi z živežem in drugim blagom. Ta kazen ne izključuje odgovornosti po drugih določilih za takšna dejanja.

Člen 2 pravi, da stopi uredba v veljavo, ko jo objavijo Službene novine.

Finančni minister v Ljubljani

Posvet bančnih strokovnjakov

Ljubljana, 19. septembra.

Z nocojšnjim brzovlakom je prišel iz Belgrada v Ljubljano finančni minister dr. Šutej v spremstvu svojega pomočnika dr. Filipančiča. Na kolodvoru ga je sprejel dr. Slokar, predsednik Društva bančnih zavodov.

Ob 9 zvečer bo v prostorih Ljubljanske Kreditne banke posvetovanje, ki so se ga poleg finančnega ministra in njegovega pomočnika udeležili še naslednji gospodje: dr. Slokar kot predsednik Društva bančnih zavodov, g. ravnatelj Krofta, podpredsednik tega društva ravnatelj Kreditne banke, dr. Černe, ravnatelj Mestne hranilnice, dr. Berce, ravnatelj Kreditnega zavoda in g. Grom, podravnatelj Banovinske hranilnice.

O posvetovanjih, ki tičejo perečih vprašanj državne gospodarske in finančne politike v zvezi z najavljenimi vladnimi načrti, bo izšlo posebno poročilo

Okrožnica predsednika vlade vsem organizacijam JRZ

Belgrad, 19. sept. m. Predsednik vlade g. Dragiša Cvetkovič je podpisal danes naslednjo okrožnico za vse organizacije JRZ:

Da bi se v glavnem odboru JRZ izvrševalo normalno in pravilno delo, ter da bi vsi tajniki sodelovali v političnem delu glavnega odbora, ker glavnega tajnika stranka nima, v smislu pravil glavnega odbora odloča, da tajniki izvršujejo menjajo se po 10 dni politično delo v pisarni. Stalno službo v glavnem odboru pa bo vršil šef pisarne g. dr. Živan Lukič. Tajniki bodo dežurali po abecedi ter jih bo v slučaju odsotnosti ali zaposlenosti zastopal šef pisarne. Dežuranje se prične 20. t. m. Da bi v smislu pravil lahko dajali glavne smernice glavnega političnega dela, se bo predsedniška soba dala zopet na razpolago predsedniku, tajniki bodo pa imeli na razpolago sobo zraven predsednikove. Prvi dežurni tajnik bo dr. Miha Krek, ki bo prevzel to dolžnost 20. t. m. Dr. Živan Lukič bo po naročilu o tem obvestil vse odbore v notranjosti z razpisom, da bodo delegati iz notranjosti mogli lažje priti v stik s predsednikom stranke.

ZZD obišče Belgrad

Belgrad, 19. septembra. m. V soboto zjutraj odpotuje v Belgrad 80 člansko zastopstvo ZZD iz Slovenije na čelu z jeseniško godbo, na obisk srbskemu delavstvu, včlanjenemu v Jugorasu. — Predstavniki slovenskega delastva se bodo odpeljali z avtobusi na Avalo in Oplenac in položili venec iz poljskih rož na grob blagopokojnega kralja Aleksandra in na grob Neznanega junaka. Na čast slovenskemu zastopstvu priredi tukajšnja krajevna organizacija Jugorasa v vseh prostorih Delavske zbornice družabni večer, na katerem bo igrala jeseniška godba. Jeseniška godba bo priredila v nedeljo od 10—11 dopoldne promenadni koncert na Terazijah.

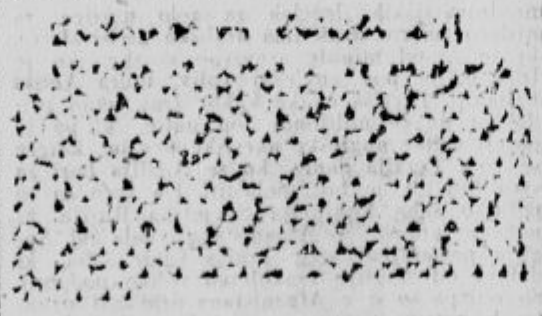

Iz banovine Hrvatske

Prva nemška gimnazija v Zagrebu

Zagreb, 19. septembra. b. Danes je bila zelo slovesno odprta prva nemška realna gimnazija v navzočnosti bana dr. Šubašiča, predstavnika prof. Škorjača, mestnega župana Mate Starčeviča, nemškega konzula, voditelja nemške manjšine na Hrvaškem Altgeyerja in drugih Goste je pozdravil zastopnik evangeljske občine dr. Tordoni. Svečanost je bila v dvorani cerkvene občine. Na odru je bila slika Nj. Vel. kralja Petra in bana dr. Šubašiča s hrvaškimi in državnimi zastavami. Učenci šole so zapeli himno. Nato je evangeljski škof senator dr. Filip Pop v govoru poudaril pomen te šole. Pri tej priliki je pozdravil tudi prvaka narodno-socialistične stranke Rudolfa **Emptinga**, predstavnika Društva prijateljev Nemčije, namestnika voditelja Kulturbunda, predstavnike Kulturbunda in druge. Na koncu se je prof. Škorjač zahvalil in poudarjal skupne momente Hrvatov in Nemcev. Nemški konzul se je zahvalil banski oblasti za razumevanje in naklonjenost. Končno je govoril novi ravnatelj gimnazije dr. Kühn.

Pri tej priliki piše »Hrvatski dnevnik« o odnošajih med hrvatskim in nemškim narodom, med katerima ni bilo nikdar nobenih medsebojnih sporov. Otvoritev nemške privatne gimnazije v Zagrebu pa je najlepša manifestacija tega prijateljstva.

•

Zagreb, 19. sept. b. Danes dopoldne so obiskali bana dr. Šubašiča predsednik HSS dr. Vl. Maček, podpredsednik HSS inž. Košutič in glavni tajnik dr. Krnjevič. Konferenca je trajala dalj časa. Dr. Maček se je dolgo razgovarjal tudi s finančnim ministrom dr. Šutejem, ki je davi prispel v Zagreb s pomočnikom dr. Filipinčičem.

Zagreb, 19. sept. b. S sklepom bana banovine Hrvatske, dr. Šubašičem, so razpisane volitve za okrajno skupščino, ki se bodo v posameznih občinah izvedle od 1. do 14. oktobra. Vsak okraj ima svojo skupščino in bodo okrajni upravni odbori sestavljeni iz 20 članov, razen za okraje, ki imajo več kot 20 občin. Tak okraj pa je en sam v banovini Hrvatski.

Zagreb, 19. sept. b. Danes dopoldne je dosedanji rektor univerze dr. Živkovič izročil svoje agende novemu ravnatelju dr. Stjepanu Ivšiču, ki je po novi uredbi 14. t. m. potrjen za rektorja od banovine. Istočasno je prevzel dolžnosti tudi novi dekan.

Zagreb, 19. sept. b. Danes so bili nalepljeni letaki zagrebškega župana Starčeviča, glasom katerih se od sobote 21. sept. ukinja dosedanji sistem kruha ter se uvaja nov ljudski kruh. Cena temu kruhu je določena na 4.50 din za kilogram.

Osebne novice

Belgrad, 19. septembra. m. Tajnik Vrhovnega sodišča v Ljubljani dr. Alojz **Rant** je imenovan so sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani. Ostane pa še nadalje dodeljen kot sodnik drž. sodišča za zaščito države v Belgradu.

Belgrad, 19. sept. m. S kraljevim ukazom so napredovali, so imenovani in premeščeni pri direkciji državnih železnic v Ljubljani naslednji železniški uradniki: Ing. Josip Urbančič za višjega svetnika IV-1; Roman Oberschudner, Janez Česen, Vinko Svoljšak, Anton Skuk v VI. skupino; za višjega pristava dr. Alojz Rustja; za kontrolorje Franc Levičnik, Danijel Belkin, Ivan Bole, Adolf Magajna, Zdenko Femc, Dragič Mihajlovič, Sava Justin, Ivan Avbelj, Adolf Golobič, Josip Pristovnik, Vinko Koljšek, Vladimir Klavora, Karel Outrata, Maksimiljan Urh; za glavnega arhivarja Josip Oblak; za višje prometnike Alojzij Gabrič, Ignacij Fabjan, Alojzij Juvan; za glavnega blagajnika Jakobina Bartel; za višjega poslovodjo Franc Kocjančič; za višjega tehnika Franc Osredkar; za višjega nadzornika proge Konrad Puhmajster, Jakob Cimperman.

Premeščeni so: iz Rakeka na Jesenice za višjega kontrolorja Ludvik Janežič; iz Celja v zastopstvo jugoslov. drž. železnic v Postojno Matej Mihajlevič; iz Ptuja v gradbeni oddelek v Ljubljano Fran Makoter; za višjega nadzornika proge iz Ljubljana-Šiška v gradbeni oddelek Ivan Dellin; za višjega nadzornika brzojava iz postaje Ljubljana v gradbeni oddelek Martin Perme; iz Zidanega mosta v Ljubljano je premeščen kontrolor Maksimiljan Vedrenjak.

Belgrajske novice

Belgrad, 19. septembra, m. V današnjih »Službenih novinah« so objavljena pravila orožniške službe, ki so z današnjim dnem stopila v veljavo. Z današnjim dnem prenehajo veljati »začasna pravila v izvrševanju orožniške službe z dne 10. decembra 1919.

Novi Sad, 19. septembra m. 29. septembra v Novem Sadu redni občni zbor Matice Srbske.

Novi Sad, 19. septembra, m. Danes je bila plenarna seja uprave združenja industrijalcev pod predsedstvom Džoke Dundžeropa, na kateri so razpravljali o vprašanju preusmeritve gospodarske politike.

Belgrad, 19. septembra. m. Ker belgrajska občina ni hotela zvišati cene električnemu toku, bo družba »Snaga in svetlost«, ki ima v Belgradu veliko centralo, prodala belgrajski občini centralo, čeprav ima družba koncesijo še za 17 let. Pogajanja se bodo začela decembra meseca.

Tatvina v Celju pojasnjena

Celje, 19. sept.

Zasebnici Pernat Pavli iz Zrinjske ulice je bil ukraden iz nezakljenjene sobe briljanten prstan, vreden 12.000 din. Policija je uvedla preiskavo in storilko kmalu razkrinkala. Ko se je mudil stražnik Emeršič Alojz pri Pernatovi in zasliševal služkinjo, ki je tatvino zanikala, ji je tudi zagrozil, da bo pregledal vse celjske zlatarne. Ta pogovor je slišala neka gospa, ki je pristopila k stražniku in mu priznala tatvino. Prstan je prodala nekemu celjskemu zlatarju za majhen denar. Prstan je že šel skozi tri roke in ga je nazadnje dobila neka zaročenka od svojega fanta. Policijski agent je prstan zaplenil.

Hore Sima v Berlinu

Curih, 19. sept. b. Iz Berlina poročajo, da v kratkem pričakujejo obisk romunskega ministrskega podpredsednika Horia Sime in zunanjega ministra Sturdze v Rimu in Berlinu.

Razmere v Litvi

Kovno, 19. septembra Uradno glasilo sovjetsko-litavske vlade »Darbo Ljetua« napoveduje popolno preosnovo litvanskega šolstva. Vsi učitelji, ki se ne bodo mogli prilagoditi novim zahtevam, bodo takoj odpuščeni Prav tako bodo tudi profesorji na visokih šolah prerešetani in bodo na svojih mestih mogli le tisti ostati, ki so pristaši marksističnega materializma. Profesorji, ki niso pristaši Marksovih naukov, bodo takoj odpuščeni, pa čeprav njih veda nima neposrednega stika s socializmom. Ker v celi Litvi ni dobiti profesorja, ki bi bil pristaš Marksovega materializma, bodo novi »profesorji« na litvansko univerzo prišli iz Moskve.

Istočasno poročajo, da je sovjetska vlada vseučilišču v Kaunasu vzela pravico samouprave. Ljudski komisar za prosveto bo imenoval profesorje in dekane posameznih fakultet.

Novi obraz Madžarske

Madžarska šteje 12 milijonov in pol prebivalcev, od tega je 4 milijone nemadžarskih narodnih manjšin

Iz belgrajske »Ravnopravnosti« posnemamo:

Madžarska je po prvi in drugi dunajski razsodbi, to je po priključitvi južne Slovaške, Karpatske Ukrajine in severne Transilvanije prenehala biti narodnostna država. Število narodnih manjšin, ki so prišle v meje madžarske države, je obraz trianonske Madžarske s svojimi 8,699.319 prebivalci popolnoma spremenilo. V trianonski Madžarski, kot je nastala po zadnji svetovni vojni leta 1919, je bilo po madžarskih virih 92% vsega prebivalstva madžarskega porekla, 5 odst. je bilo Nemcev, poldrugi odstotek pa Slovakov.

Kako pa izgleda današnja Madžarska. Po prvi dunajski razsodbi je prišlo pod Madžare 208.819 Slovakov, s priključitvijo Karpatske Ukrajine je Madžarska dobila **še 549.000 Rusinov.** Ker je bilo po madžarski statistiki že v trianonski Madžarski 233.141 »slovaško govorečih Madžarov« — medtem ko slovaške statistike navajajo število 300.000 — prebiva v današnji Madžarski 600.000 Slovakov, ako pa jim dodamo še 35.000 Slovakov, ki so s Transilvanijo prišli pod Madžarsko, dobimo, da je danes na Madžarskem približno **635 tisoč Slovakov.** S priključitvijo severne Transilvanije je prišlo pod Madžare sedaj **še 1,305.000 Romunov in 72.000 Nemcev.** V stari Madžarski je bilo pa že prej 25.000 »romunsko govorečih Madžarov«. Ako sedaj seštejemo prebivalstvo današnje Madžarske dobimo, da prebiva v njenih mejah:

Romunov	1,330.000
Nemcev	600.000
Slovakov	635.000
Rusinov ali Ukrajincev	550.000
Jugoslovanov	**165.000**

Skupno torej prebiva na madžarskem ozemlju danes **3 milijone 280.000 narodnih manjšin.** Število pravih narodnostnih **Madžarov** pa znaša 9 milijonov 377.000. Narodne manjšine znašajo pri prebivalstvu 12 milijonov 557.000 celih 26%, ali **več kakor eno četrtino** skupnega prebivalstva.

Pri tem je treba pripomniti, da so gornje številke nanašajo na uradno štetje leta 1930., torej pred 10 leti. Druga pripomba tiče **Judov**, ki tukaj niso všteti, ki pa znašajo po istem štetju **550.000 duš.** Razmerje bi postalo še slabše. Ker so Judje šteti pod pristne Madžare, bi po odštetju Judov ostalo še **8,601.000 Madžarov** in **4,000.000 narodnih manjšin, torej nekaj manj kakor eno tretjino vsega prebivalstva.**

Madžarski profesor **Krisztics**, profesor v Pečuju je leta 1914 objavil znanstveni prikaz o narodnostnih razmerah na Madžarskem. V knjigi pripoveduje zanimivo zgodovino, kako so si znali Madžari narodnostno vključiti nemadžarske narode. Učeni profesor pravi, da je no osnovi ljudskega štetja leta 1787. prebivalo na Ogrskem 2,322.000 Madžarov in 5,681.000 Nemadžarov. — Ljudsko štetje leta 1850. daje že 5,000.000 Madžarov in 6,500.000 Nemadžarov. Madžari so si torej v 70 letih narodnostno priključili 1,700.000 nemadžarskih narodnosti, ker za toliko je bilo leta 1850 število Madžarov večje, kakor bi moralo biti na podlagi naravnega prirastka. Do leta 1896, so Madžari poleg naravnega prirastka dobili še 52.000 duš, do leta 1888. že 302.000 duš, do leta 1890. že 394.000 duš, do leta 1900. pa že 473.000 duš ter do leta 1910. še 294.000 duš mimo naravnega prirastka. Od leta 1850. pa do leta 1910. so si Madžari narodnostno priključili 1,533.000 nemadžarskih duš. Skupno torej od leta 1787. dalje do leta 1910., ali **v poldrugem stoletju 3,233.000 nemadžarskih narodnosti.**

Italijanska ofenziva v Egiptu

Uradna poročila javljajo hude boje med angleškimi vojnimi ladjami in italijanskimi letali

Italijanska poročila

Vojno poročilo

Nekje v Italiji, 19. septembra. AA. Stefani: Poročilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 104 se glasi:

Sovražnikove pomorske enote so nastopile proti našim četam ob obalskem predelom med **Barbyjem in Sidi-el-Baranijem.** Naše letalstvo je intenzivno bombardiralo te enote in prisililo, k umiku. Neko desettisočtonsko križarko je zadel torpedo iz nekega našega letala in jo nevarno poškodoval.

Naše letalstvo je izvedlo tudi druga bombardiranja in obsulo s strojniškim ognjem sovražnikove kolone in mehanizirane oddelke, bežeče proti **Marsu Matruhu.**

Sovražnik je nastopal ze letali v **Tobruku** in **Bengaziju** in prizadejal manjšo izgubo in škodo. Naša lovska letala so zbila dve sovražnikovi letali, nadaljna tri sovražnikova letala so najbrže prav tako uničena. Protiletalska obramba mornarice je zbila eno letalo. Naša letala so se vrnila v svoja oporišča.

Sovražnik je napadel otoka **Rodoz** in **Leros** in metal bombe brez načrta, tako da so nekatere treščile v morje, druge pa povzročile manjše požare, ali pa napravile docela nepomembno škodo na nekem poslopju, ne da bi bile zahtevale žrtve. Protiletalsko topništvo je zbilo eno sovražnikovo letalo.

V Vzhodni Afriki je sovražnik napadel **Kasalo, Mogadiscio, Diredavo, Zeilo, Merso in Toklai.** Vsi ti napadi so terjali smrt sedmih ljudi, 13 jih je pa ranjenih. Prizadejana škoda je neznatna.

Naša letala so bombardirala ladje, zasidrane v adenski luki.

Kaira ne bodo bombardirali

Rim, 19. sept. Od uradne strani je prišlo sledeče poročilo: Angleška propaganda v Egiptu razširja vest, da preti mestu Kairi nevarnost od italijanskih letalskih napadov. Kairo je mesto, ki je sveto vsem muslimanom in bi bombardiranje kulturne prestolnice arabstva, v kateri je veliko muslimanskih središč ter islamska univerza, izzvalo hudo reakcijo vsega islamskega sveta. Angleška vojaška oblast je v Kairu tudi že odredila več protiletalskih alarmov, dasi ni nobeno italijansko letalo letelo nad Kairom. V Rimu izjavljajo, da italijanskemu vojaškemu poveljstvu niti v glavo ne pade, da bi bombardiralo Kairo in da imajo angleški protiletalski alarmi v tem mestu samo čisto očividni namen, da bi Egipčane nahujskali proti Italiji. Italijanska letalska armada bo bombardirala izključno samo angleške vojaške objekte in bo strogo pazila na to, da egiptovsko ljudstvo ne bo trpelo od vojne zoper Anglijo, ker je Italija napovedala vojno Angliji, ne pa Egiptu, ki je od Angležev podjarmljen.

Angleška poročila

Kairo, 19. septembra. AA. Reuter: Glavni štab letalskih sil je objavil sinoči poročilo v katerem pravi, da so angleška letala včeraj tudi nadalje napadala sovražna letališča, zbirališča, prevozna sredstva in prometne zveze sovražnika. V noči med 16. in 17 septembrom je bil napad na vojaško letališče v Bengaziju, kjer je bilo zažganih in uničenih več lop in vojaških naprav v Bengaziju. Poročilo pravi dalje, da so sovražna letala napadla **Malto,** da pa žrtev ni bilo. Angleška letala so napadla letališča in vojašnice v **Eritreji** in **Somaliji.** Bombniki južnoafriških letalskih sil so včeraj ponovno napadli **Elzak.**

Kairo, 19. sept t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča: Na egiptski fronti ni nič novega. Sovražnik nadaljuje z utrjevalnimi deli na svojih postojankah pri Sidi el Barani. Na drugih frontah se ni nič posebnega zgodilo.

London, 19. sept. Reuter: Admiraliteta objavlja naslednje uradno poročilo:

Vrhovni poveljnik našega sredozemskega vojnega brodovja poroča, da vojne ladje napadajo severno krilo italijanske armade, ki ob obali prodira od Libije dalje proti vzhodu. V noči dne 17. sept. je skupina naših vojnih ladij bombardirala obalno cesto pri **Sollumu** z bližine. Druga skupina je napadla sovražna zbiranja pri Sidi **el Barani.** Oba napada sta imela velik uspeh. Naše letalske ile so napadle **Benghazi** dne 16. septembra in je bila ena trgovska ladja zažgana, en rušilec verjetno potopljen, mnogo drugih ladij pa poškodovanih. Včerajšnje italijansko uradno poročilo priznava, da je bil en rušilec potopljen. Istočasno so naše pomorske enote delovale tudi na drugih področjih, a niso nikjer zadele na sovražne pomorske enote.

Sovjetski vojaki in vera

Revija francoskih jezuitov »Etudes« prinaša izpod peresa p. Filipa de Regis članek o verskem vprašanju v Sovjetski Rusiji. Sprašuje se, kakšni so bili po 20 letih rezultati neomejene vlade brezbožnega komunizma in kakšen je bil učinek brezbožnega vzgojnega delovanja Lige brezbožnih bojevnikov.

V tem pogledu — pravi p. de Regis — se je pokazalo mnogo zanimivih stvari ob priliki zasedbe poljskih dežel od strani rdeče armade. Danes se rdeča armada prvič na evropskih tleh nahaja v neposrednem stiku z verskim življenjem naroda, ki mu je vera glavno vodilo življenja. Kaj se spričo tega dogaja v duši ruskih ljudi, ki so bile oblikovane v čisto drugem svetu popolnega brezboštva ali vsaj popolnega nezanimanja za verska vprašanja? Tako proučevanje je seveda zelo težavno, ker je v tem oziru zelo težko pripraviti ruskega človeka, da bi odkrito povedal svoje vtise in misli. Posebno spočetka Rusi na taka vprašanja niso navadno ničesar odgovarjali ali pa so odgovarjali s kakšno naučeno frazo iz brezbožnega slovarja. Pač pa se je pozneje dalo počasi izvedeti, kaj mislijo o verskih zadevah posebno častniki iz inteligenčnih krogov, kadar so s Poljaki na samem.

Prvo, kar zaznamujejo vsi, ki so se s sovjetskimi Rusi razgovarjali o tem najvažnejšem duhovnem vprašanju, je to, da so strahovito nepoučeni. Bog, duša in nesmrtnost so za večino besede brez smisla, odvlečeni pojmi, ki so zanje izgubili vsak pomen in vsako funkcijo. Pravega, to je pozitivnega sovraštva proti verskim stvarem pa ni najti. Zato razumemo pritožbe »Brezbožnika«, kako da so Rusi v borbi zoper vero čisto pasivni.

Bolj zanimivi so pa primeri, ki nikakor niso redki, ko se pokaže v sovjetskih ljudeh naravnost globoko zanimanje za verska vprašanja. Vojakom je prepovedano stopiti v cerkev. Zato se nekateri preoblečejo v meščansko obleko, da jih morejo obiskati. Tisti, ki so jih tajno opazovali, so videli, kako vse radovedno ogledujejo; potem so se ogledali po vseh straneh in zlasti proti vratom, ali ni koga, ki bi jih opazoval. Nato šele so sneli čepico, stopili k svetim podobam ali ikonam, ako je cerkev unijatska, tam pokleknili in goreče molili. Potem so se obrnili, in še preden so stopili skozi vrata, nadeli čepico, da ne bi kdo mislil, da so bili v cerkvi odkriti. To so bili vojaki oziroma častniki, ki so si vero skrivaj popolnoma ohranili. Tudi to se je opazilo, da so prve motorizirane čete, ki so stopile na poljska tla, verske stvari popolnoma prezirale, dasi tudi one niso nastopale sovražno niti proti cerkvam, niti proti duhovnikom ali vernikom, ako ni bilo naravnost zapovedano. Med tistimi četami pa, ki so prišle pozneje, pa se je opazilo veliko več zanimanja za verske zadeve. Razlaga je ta, da so bile motorizirane čete sestavljene iz mladine tako zvanih brezprizornikov, to je sirot in zanemarjenih otrok, ki so bili vseskozi vzgojeni v državni šoli, doma, če so ga sploh kdaj imeli, pa seveda o veri niso ničesar slišali. Poznejše čete pa so bile iz kmetov, kjer se je vera še ohranila. Celo tisti, ki so iz domov, kjer se vera ne prakticira več, so bili resni, dobri in vsekakor polni spoštovanja do poljskih oziroma ukrajinskih vernikov.

Teh ljudi se brezbožna agitacija do danes ni prijela. So v verskih zadevah strašno nevedni, nikakor pa ne sovražno razpoloženi. Veliko jih je med njimi, ki sedaj sprašujejo, kaj je vera in kaj pomeni in o tem tudi že debatirajo. P. de Regis pravi, da bi se ti ljudje, če bi režim vrnil veri in Cerkvi svobodo, takoj zopet spreobrnili k Bogu in krščanstvu, ker bi se v njihovih dušah vzbudil ves skriti zaklad pravoslavne verske tradicije.

London noč in dan bombardiran

Poškodovanih je mnogo zgradb v središču mesta ter celi predeli predmestij — Hudi nočni napadi na ladjedelnice v Glasgowu

Nemška poročila

Berlin, 19. sept. AA. DNB: Preteklo noč so znate nemške letalske skupine napadle **London, Billingham, Liverpool, New Castle** in druge vojaške naprave na Angleškem. Letala so vrgla bombe vseh kalibrov.

Angleži so izgubili v letalskih bojih 36 letal, 13 nemških letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

Nemška poročila o škodi

Berlin, 19. sept. AA. DNB: Nemško letalstvo je tudi včeraj izvedlo uspele napade na razne vojaške objekte v okolici Londona. Bombardirani so bili doki in pristaniške naprave v **Tilburyju,** državna ladjedelnica v Chathamu in velika bencinska skladišča v Port Victoria. Preteklo noč so se napadi ponovili. Bili so še močnejši kot poprej. Bili so bombardirani doki in drugi važni vojaški objekti. V mnogih londonskih četrtih so izbruhnili veliki požari. Med drugim so bile napadene izven Londona pristaniške naprave v Liverpoolu, kemične tovarne v Berminghamu, doki v New Castlu in letališča v osrednji Angliji. Nadaljevalo se je polaganje min pred pristanišči Južne Anglije. Sovražna letala so poskušala preteklo noč napasti zahodno Nemčijo, vendar pa jih je nemško protiletalsko topništvo prisililo na povratek. Angleški bombniki so nato vrgli svoje bombe na nevojaške objekte in napadli bolnišnico v Bettlu. Tri bolniške zgradbe so porušene, čeprav so bile vidno označene z rdečim križem. Ubitih je bilo devet otrok, 12 pa ranjenih. Ponoči je protiletalstvo topništvo zbilo devet sovražnikovih letal, dve pa so zbili nočni lovci, medtem ko jih je naše letalstvo v spopadih zbilo 24. Na obali Severnega morja je protiletalsko topništvo zbilo eno sovražnikovo letalo, dve pa sta bili težko poškodovani in ju je treba smatrati za izgubljeni. Skupne izgube sovražnika znašajo včeraj 38 letal. Naših letal se pa 13 ni vrnilo.

Angleška poročila

Napad v noči na četrtek

London, 19. sept. t. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja naslednje uradno poročilo o napadu nemških bombnikov v noči od srede na četrtek:

Nemški bombniki so nadaljevali napade na London tudi snoči. Napad se je pričel nekaj minut pred 8 in je trajal do 5 zjutraj. Posamezne skupine sovražnih letal so metale bombe na slepo. Povzročena je bila precejšnja škoda na mnogih krajih Londona, posebno v južnovzhodnem in pa vzhodnem delu mesta, kjer je bilo porušenih veliko število malih stanovanjskih hiš. Sovražna letala so metala tudi zažigalne bombe, ki so povzročile požare, ki pa jih je gasilstvo že obvladalo. Razen Londona so sovražni bombniki po noči bombardirali tudi industrijske zgradbe na reki Mersey ter nekaj mest v grofiji Lancashire, kjer so bile zadete trgovske hiše in stanovanjske zgradbe ter Glasgow. Pri tej priliki je našlo smrt večje število civilistov, še več pa jih je bilo ranjenih. Nemški bombniki so napadli tudi nekatera mesta po grofijah Hampshire, Essex, Sussex in Kent, kjer je materialna škoda večja, število žrtev pa neznatno.

Na podlagi obvestil, s katerimi razpolaga letalsko ministrstvo znaša število človeških žrtev zadnjega nočnega napada več, kakor pri prejšnjih napadih. Do sedaj so po vsej Angliji našteli že 90 mrtvih, 380 pa težje ranjenih.

V bitkah z nemškimi letali **včeraj podnevi,** ko je bilo vsega osem letalskih alarmov, je bilo sestreljenih 46 nemških letal, angleške izgube pa znašajo 12 letal, toda 7 pilotov se je rešilo.

London, 19. sept. AA. Reuter. Snočnji napadi na London niso zbujali vtisa enotno organizirane akcije. V ostalih krajih države je bilo tudi nekaj napadov. Neko mesto na severozahodu (Glasgow) je doživelo najsrditejši letalski napad, kar jih pomni od začetka vojne. Napad je trajal več ur. Bilo je nekaj žrtev, med njimi tudi smrtnih. O letalskih bojih poročajo zlasti iz grofije Essex.

Včeraj bolj mirno

London, 19. sept. t. Reuter. London je danes preživel miren dan. Le rano zjutraj je priletelo nekaj nemških letal, ki so bila zavrnjena že v predmestjih. Vrgla so nekaj bomb. Proti poldnevu so nemški bombniki poskusili drugi napad, toda bili so zavrnjeni že nad grofijami Suffolk in Norfolk in Sussex. V današnjih bojih smo sestrelili 8 letal. Vsa naša letala so se vrnila.

Vojvoda Kentski skoraj žrtev bombe

London, 19. septembra. t. Reuter. Danes je vojvoda Kentski napravil daljši ogled od nemških bomb poškodovanih okrajev Londona. Pri tej priliki je prišel v bližino bombe, ki še ni eksplodirala ter je bila ograjena z oznako, da je to nevaren prostor. Ko se je avtomobil ustavil, je bomba že eksplodirala. Vojvodov avtomobil je bil dobrih 70 metrov daleč od bombe. Nič drugega se mu ni pripetilo kakor to, da se je vsul na njegov avtomobil dež peska, prsti in drobnega kamenja, ki ga je bomba pri eksploziji pognala v zrak. — Tudi kralj Jurij se je danes tri ure vozil po Londonu in si ogledoval od bomb razdejane okraje.

Znane javne zgradbe zadete

London, 19. sept. t. LEF: V zadnji noči so nemški bombniki vrgli bombe na nekatere znane javne zgradbe, ki so več ali manj poškodovane, med njimi mestno hišo londonsko (Counthy Hall), ki stoji ob Westminsterskem mostu nasproti parlamentu, nadalje znano pravno knjižnico v Templu poslopje za državne arhive, Britski muzej, dvorišče umetniške galerije Wallace, veleprodajalno Robinson v središču mesta.

Med drugimi javnimi položaji, ki so bili poškodovani, je največji hotel v Londonu »Savoy Hotel« na Dtrandu, kjer sta bila ubita general Hay in njegova žena. Veletržnica Robinso, ki je bila delno porušena, spada med največje te vrste na svetu. Zadeta je bila tudi železniška postaja **Euston.** Bombe so padle v bližino postaje Waterloo. Razdejan je tudi trg Lambeth Walk, kjer stoji londonska palača canterburyjskih nadškofov in je eno največjih križišč na desnem bregu Temze.

Če ni zadosti zaklonišč...

Kakor so že omenili ameriški in švedski listi, je bil London na letalske napade zelo slabo pripravljen. O tem vprašanju piše sedja »News Chronicle« v uvodniku od 16. t. m. sledeče:

Vlada je morala preklicati svojo prepoved, da se londonsko prebivalstvo ne sme v primeru bombnih napadov zatekati v prostore podzemske železnice. To pa zaradi tega, ker se je izkazalo, da je število zaklonišč proti letalom veliko premajhno, ker pač vlada takih bombnih napadov ni videla naprej. Zato so podzemski prostori železnice prenapolnjeni ljudi, zlasti iz delavskih slojev. Že stopnice same, ki vodijo v podzemlja in imajo tudi po 240 stopnic, so polne ljudi, ki tam stoje dremljejo ko je alarm. V nočnih urah, ko ni prometa, spijo tudi na tračnicah. Bati se je tudi bolezni. »News Chronicle« pravi, da je treba to nevarno vprašanje kmalu zadovoljivo rešiti in hitro dograditi sistem podzemskih zaklonišč v zadostni meri.

Italijansko mnenje o vojaškem položaju Anglije

Milan, 19. sept. AA. Stefani: »Popolo d'Italia« piše, da poskušajo angleška oblastva preskrbovati sedaj London s prevozi živil po železnici iz Liverpoola, ker je londonsko pristanišče razbito. Toda tudi prometna sredstva med Londonom in Liverpoolom so zaradi stalnega nemškega bombardiranja poškodovana. Zaradi tega nastaja tragična bilema: ali naj se izprazni prestolnica ali pa se dopusti, da nastane katastrofa v hrani in prizna težki položaj, ki je nastal zaradi ogromne premoči sovražnega letalstva. London naj izbira med usodo Varšave in Pariza, kjer ga čaka ali uničenje ali kapitulacija. **Vagon iz Compiegnea je v vsakem primeru pripravljen.**

Nemci o dosedanjih izgubah

Berlin, 19. septembra. t. Letalske oblasti so objavile številčne podatke o izgubah v zraku v mesecu avgustu in v prvi polovici septembra. Po teh številkah znašajo angleške izgube v avgustu 1951 letal, v prvi polovici septembra 742 letal, torej skupno od dne 1. avgusta do 15. septembra 2696 letal.

Angleži o dosedanjih izgubah

London, 19. sept. t. Reuter. Letalski minister Sinclair je objavil, da znašajo izgube nemškega letalstva v bojih nad Anglijo skupno 1876 letal s skupno približno 4000 letalci. Angleške izgube znašajo v istem času 661 letal in nekaj nad 600 letalcev, 247 pilotov je bilo po rešenih.

Sovjeti dobavljajo Nemčiji petrolej in žito

Moskva, 19. septembra. Kakor poroča »Pravda« iz Kijeva, so se pričeli veliki transporti sovjetskega petroleja in žita po vodni poti za Nemčijo. Transporti gredo čez Kerson ob Črnem morju čez Kijev in po Dnepru in Bugu do Brestlitovska na nemško sovjetski meji. Prvi veliki transporti so že zapustili Kijev, katerim slede številne nove ladje, natovorjene z žitom in vlačilci z nafto.

Novo ameriško letalo

Washington, 19. septembra. Vodja tehničnega oddelka za zgradnjo ameriškega letalstva, major Wolf, je povedal, da je ameriško letalstvo dobilo novo lovsko letalo tipa »Lockheed-Interceptor«, ki doseže **740 km hitrosti na uro.** Ta lovec je oborožen z dvema topoma 37 mm in s štirimi strojnicami. Prav tako so Amerikanci izboljšali bombnik tipa »Douglas B 19«, ki zmore polet **11.000 km brez prestanka** in sicer ima na krovu 12 mož posadke in more vzeti 18 ton bomb s seboj.

Med Turčijo in Sovjeti

Carigrad, 19. sept. b. Po gotovih znakih sodeč se odnošaji med Turčijo in Sovjetsko Rusijo zboljšujejo. Krožijo glasovi, da bo tudi Turčija spremenila svojo politiko in zamenjala osebo v zunanjem ministrstvu, s čemer bo dala zadoščenje Sovjetski Rusiji.

Prebivalstvo Pariza

Clermond Flerand, 19 septembra. Poročajo, da je Pariz štel 7. julija 1,888 000 prebivalcev. Do 27. avgusta je ta številka narasla na 2 milijona 940.000. In 3 septembra je Pariz že zopet štel 3,078.000 prebivalcev. Begunci se hitro vračajo in tudi pretekli teden se jih je vrnilo okrog 140.000 50 vlakov vozi begunce iz nezasedene Francije v od Nemcev zasedene severne pokrajine.

Napadi na Nemčijo

Berlin, 19. septembra. AA. DNB: Angleška letala so snoči bombardirala Bodelschwigove tovarne pri Bethelu in pri tem razdejala tri bolnišnice, ki so bile razločno označene z rdečim križem in neko upravno poslopje. Ubitih je devet otrok, 12 pa ranjenih.

London, 18. sept. t. Letalsko ministrstvo poroča, da so angleški bombniki sinoči napadli pristanišča Antwerpen, Zeebrügge, Dunkerque, Ostende, Calais, Boulogne, Dieppe, Le Havre in Cherbourg, kjer so bombardirala nemška zbiranja prevoznih ladij. Povzročeni so bili številni požari. Druga skupina bombnikov je bombardirala vojaške naprave in skladišča v Osnabrücku, Ehrange, Hamm, Mannheim, Bruselj. Tretja skupina je napadla otok Borkum, kjer je bil zadet nemški rušilec ter letališče Dekaooy na Nizozemskem. Sedem naših letal se ni vrnilo.

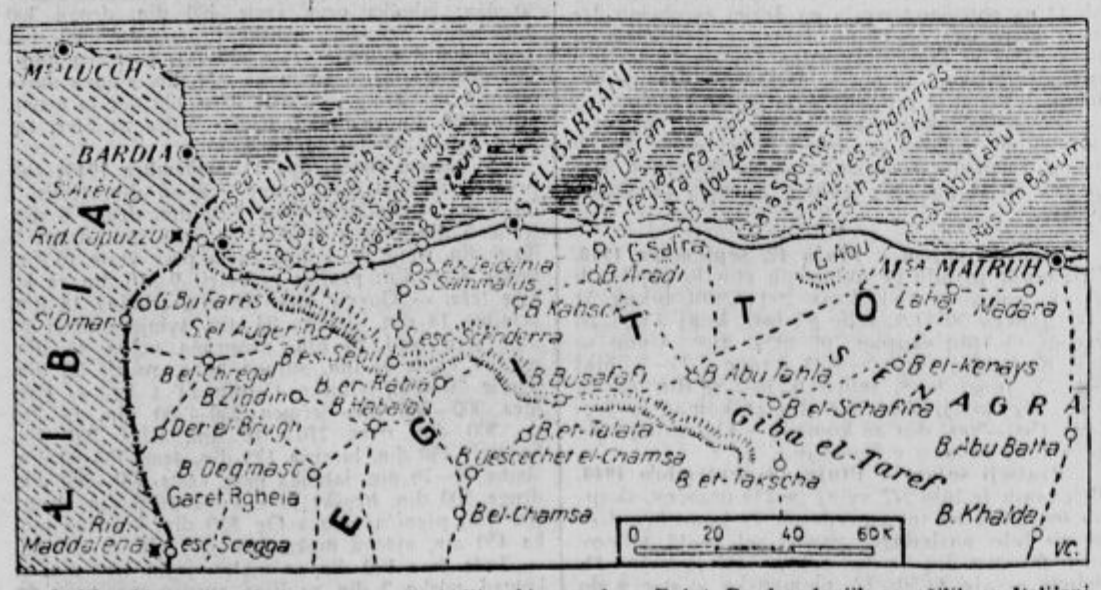

Italijanski zemljevid, ki ponazoruje italijanski napad na Egipt. Po dosedanjih poročilih so Italijani zasedli Barrani in prodirajo dalje na vzhod.

Cesarski posveti v Tokiu

Pred važnimi odločitvami — glede Indokine

Tokio, 19 septembra. t. Domei: **Vladna seja, ki se je zbrala v cesarski palači pod predsedstvom samega mikada, je trajala tri polne ure. Seji so prisostvovali ministrski predsednik knez Konoje, zunanji minister Macuoka, vojni minister, letalski minister, mornariški minister, finančni minister, načelniki in podnačelniki generalnih štabov suhozemske vojske in vojne mornarice. Po seji je bilo izdano uradno sporočilo, ki pravi, da je bila vladna seja pod predsedstvom cesarja, da je trajala tri ure in da so »obravnavali važne državne zadeve«.**

V političnih krogih vlada veliko ugibanje o pomenu te seje, ki je nekaj izrednega v sedanjih okoliščinah. Takšne seje namreč so samo pred velikimi, usodnimi odločitvami. V političnih in časnikarskih krogih menijo, da so tokrat padle odločitve glede francoske Indokine, v katere severni del nameravajo Japonci vkorakati.

O možnosti vojne med Ameriko in Japonsko

Washington, 19 septembra. AA. DNB: Na vprašanje o položaju v **Indokini** in po možnosti vojne med Združenimi državami in Japonsko je izdal zunanji minister Hull, da upa, da bo Japonska spoštovala obljube in varovala »status quo« in dosedanje stanje na Tihem morju Hull je izjavil, da še ni dosežen sporazum glede policijskega nadzorstva v mednarodnih koncesijah na Kitajskem

V Ljubljani že dolgo ni bilo priložnosti videti slavnega franc. karakternega igralca „Harry Baura". Zato ne smete mimo tega, da si ne bi ogledali filma, ki ga predvajamo danes v premieri

Ljubezen državnega pravdnika

Film skrajno zanimive vsebine — ljubezen spremeni celo strogega državnega pravdnika! Poleg Harry Baura nastopajo Betty Stockfeld, Jeanne Prevost in drugi znameniti franc. igralci. Predstave danes ob 16., 19. in 21 uri!

KINO UNION, tel. 22-21

Od danes naprej predvajamo zopet redno najnovejši FOX-ov tednik!

Kot dodatek k programu boste videli film domače proizvodnje, ki predstavlja

»ŽALE« in njih slovesno blagoslovitev

Film je izdelala družba Emona-Film, ki je z njim pokazala, da tudi sami nekaj zmoremo.

Gospodarstvo

Delavske in nameščenske organizacije za zajezitev draginje

Ljubljana, 19. sept.

Delavska zbornica v Ljubljani je sklicala za danes dopoldne anketo predstavnikov registriranih strokovnih organizacij, da razpravlja z njimi o dosedanjih ukrepih za pobijanje draginje in špekulacije ter njih uspehih in o potrebi nadaljnjih ukrepov za preprečenje povišanja draginje, da bodo prišle cene življenjskih potrebščin na ono višino, ki je zmogljiva tudi za nižje in srednje sloje.

Ankete se je udeležilo lepo število predstavnikov delavskih in nameščenskih organizacij ter zastopnic ženskih organizacij, ki so kot gospodinje interesirane na tem vprašanju. Ankete se je udeležil tudj referent za kontrolo cen pri banski upravi g. Uratnik. Anketo je vodil zbornični tajnik g. Hafner, referent pa je bil g. J. Stanko.

Iz referata g. Stanka posnemamo, da dosedanji protidraginjski ukrepi niso mogli preprečiti stalnega naraščanja draginje, temveč so le ugotovili dejanski položaj na trgu. Uredba z dne 26. septembra lanskega leta se nanaša sicer na prehrano, obleko, kurjavo in stanovanje, izvzema pa kmetijske pridelke, ki so ostali nekontrolirani. Uredba omogoča kopičenje blaga in je kaznivo le kupičenje z namenom, da se blago izvzame iz prometa v svrho doseganja višjih prodajnih cen. To pa je špekulantom težko dokazati in zato pri nas nismo zaznamovali sodnih in policijskih kazni na podlagi te uredbe. Odbori za pobijanje draginje niso bili sestavljeni tako, da bi vzbujali zaupanje konzumentov in zato tudi ti odbori niso mogli zaradi svojega omejenega delokroga zaznamenovati nobenih vidnejših uspehov. Uredba o rezervah hrane z dne 7. avgusta lanskega leta ni dosegla svojega namena v celoti. Zelo pozno so izšli tudi predpisi za izvrševanje uredbe o pobijanju draginje, ki so določili organe za nadzorstvo in določila, da so prijave kolka proste.

Uredba o kontroli zalog blaga bi se morala uveljaviti tudi že prej. Svojega efekta niso dosegle tudi druge tozadevne uredbe. Vendar pa je še možno pametno urediti trg pri nas, in sicer je v ta namen potrebno tole:

Protidraginjski odbori

Da bi se vzbudilo zanimanje širokih množic v protidraginjske odbore in da bi postalo nadzorstvo nad izvajanjem uredb dejansko, je treba te odbore reorganizirati in v njih zajamčiti aktivno sodelovanje zastopnikov delavstva, nameščenstva in konzumentov. Objavijo naj se imena špekulantov in kršiteljev protidraginjskih uredb, da bodo izročeni javnemu preziru.

Popišejo naj se vse zaloge živil na območju naše banovine, ne oziraje se ali so last javnih ustanov, trgovcev ali zasebnikov.

Pri banovini pa se naj osnuje poseben pravi protidraginjski in prehranjevalni odbor, v katerega kompetenco naj spada tudi preskrba prebivalstva z živili in kurjavo, v katerem mora biti močno zastopstvo konzumentov in gospodinj.

Proti špekulantom naj se izvajajo najstrožje kazni že po oblastvih I. stopnje, takoj jih je treba poslati na prisilno bivanje in prisilno delo ne le po določbah protidraginjskih uredb, ampak v prvi vrsti po določbah čl. 12 a urerbe o izpremembi zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Protidraginjska zakonodaja

V vrsti zakonskih protidraginjskih uredb je treba izdati zakon o zaščiti stanovanjskih najemnikov, v katerem naj se zajamči neodpovedljivost stanovanja onim, ki dokazano ne morejo plačati najemnine zaradi brezposelnosti ali prenizkega zaslužka. Prizadetim hišnim lastnikom naj se priznajo davčne olajšave.

Za prevoz živil naj se odobri znižana železniška tarifa, za pasivne kraje pa prost prevoz.

Za živila, ki so najpotrebnejša, naj se uvede prava aprovizacija in zagarantira sleherni družini zadostna količina z uvedbo kart.

Bani naj bodo na svojem področju pooblaščeni izdajati posebne spopolnitve protidraginjskih ukrepov in tudi poostritve.

Tudi za kmečke pridelke in živino naj se cene maksimirajo, enako za prodajo na drobno.

Občine naj si preskrbe rezervne zaloge hrane za dva meseca. Cene najpotrebnejših živil naj se znižajo z intervencijo države z nakupovalno premijo.

Aprovizacije

Vsaka občina naj ustanovi, odnosno reorganizira dosedanji prehranjevalni odsek, v katerem naj bodo zastopane tudi delavske in nameščenske organizacije ter gospodinje. Občine naj izvrše popis revnejšega prebivalstva, katerega dohodki ne zadoščajo za kritje prehranjevalnih stroškov in popis brezposelnih. Občina naj brezpogojno dobi zanje potrebne količine in jih oddaja ali v lastni aprovizaciji ali v zadrugah ali pa po trgovcih. Za kritje izdatkov naj se porabijo še neizrabljena sredstva socialnih preračunov, krediti za stavbna dela, kjer tvorijo delavske mezde le majhen odstotek celotnega proračuna in končno naj se uvedejo socialne davščine na visoke dohodke, donose davka prostih novih hiš, luksuzne predmete ter obisk javnih lokalov po 22. Občinam naj se odobre potrebni kratkoročni krediti ali pa naj jim država da brezobrestno posojilo v ta namen. Iz novega notranjega posojila bi se že dobili tudi za to svrho primerni zneski.

Konferenca apelira na merodajne faktorje, naj te predloge takoj vzamejo v pretres in upoštevajo, da se še pravočasno zajezi val draginje. Apelira pa tudi na predstavnike ostalih slojev prebivalstva, naj s svoje strani podvzamejo vse, da predlagani ukrepi ne bodo naleteli na odpor, ker se moramo zavedati, da smo v agrarno pasivni Sloveniji bolj kot drugje navezani drug na drugega, v medsebojnem boju pa grozi vsem propast.

Po referatu g. Stanka se je razvila obsežna debata, ki je razjasnila nekatere stvari in doprinesla k osvetlitvi vprašanja pobijanja draginje. V imenu Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev je g. Rudolf Smersu predlagal naslednje ukrepe:

Najprvo naj se znižajo in maksimirajo cene vseh življenjskih potrebščin in naj se prilagode kupni moči nameščenskega stanu. Ker pa gornje zahteve v celoti ne bo mogoče izvršiti naj se prilagode nameščenske plače dejanskim cenam na trgu. V to svrho naj se a) zvišajo sedai veljavne minimalne plače nameščencev in b) priznajo vsem nameščencem v Sloveniji draginjske doklade po naslednji lestvici: Pri plačah do 2500 din 40%, do 3500 din 30%, do 4500 din 20% in pri plačah nad 4500 din 10% doklade. Ob božiču naj dobe nameščenci trinajsto plačo v višini enomesečne plače. — Vsem delazmožnim nameščencem naj se zagotovi primerno delo; ako bi dela ne bilo na razpolago, pa naj se jim izplačuje podpora v višini 2/3 minimalne plače. Vse protokolirane trgovine naj se prisili, da morajo zaposlovati trgovske pomočnike. — Postavijo naj se komisarji v podjetjih, ki zaradi vpoklicev lastnikov ali vodilnih osebnosti v podjetju prisiljeno ali zlonamerno ustavljajo obratovanje. — Kolektivne pogodbe naj bodo obvezne. — Pri likvidaciji gospodarskih podjetij naj se da odpravnina vsem delojemalcem v znesku šestmesečne plače, v primeru preselitve podjetja izven banovine Slovenije v višini enoletne plače, v primeru preselitve izven države v višini dveletne plače. Poskrbeti je tudi treba, da se prepreči izseljevanje industrije izven naše banovine. — V vseh občinah naj se vpostavijo posebni prehranjevalni odbori, ki istočasno tvorijo akcijske odbore za pobijanje draginje. V te odbore morajo priti tudi zastopniki nameščencev. — Vsakršno izigravanje zakonodaje glede prehrane in prejemkov naj oblast zatre z drakoničnimi sredstvi. Zaplenjena hrana naj se razdeli med brezposelne delavce in nameščence. — Zakonito naj se uredi zaščita stanovanjskih najemnikov, ki zaradi brezposelnosti ali vpoklicov k vojakom ne bodo mogli plačevati stanarine. Imena špekulantov in verižnikov z življenjskimi potrebščinami naj se javno objavijo. — Uvedejo naj se posebne socialne davščine, ki naj se porabijo za podpiranje socialno šibkih stanov v naši banovini.

Govorili so še zastopniki drugih organizacij, med njimi zastopnice Slovenske krščanske zveze, Zveze grafičnega delavstva, Zveze gradbenega delavstva, Zveze združenih delavcev, kola žen zadrugark, zastopnik nameščencev z Jesenic, mestnega tržnega urada, Jugoslovanske ženske zveze gospodinj.

Konferenca je bila zaključena s soglasno željo, da se naj čimprej urede razmere v prehrani ter odrede pravične cene, ki bodo omogočale življenjski obstoj našega delavca in nameščenca.

Borze

Dne 19. septembra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 7,221.270 din, na belgrajski 2,587.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 419.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	178.27— 181.47
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Ženeva 100 frankov	1009.84—1019.84

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	220.46— 223.66
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov	1247.90—1257.90

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	55 denar

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	53 denar
Sofija 100 din	89.20—90.80

Curih. Pariz 9.85, London 16.55, Newyork 439, Milan 22.175, Madrid 40, Berlin 175.35.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435 —438
v Zagrebu 449 blago
v Belgradu 437.50—438

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 96 do 98, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 435 do 438, begluške obveznice 76—78, dalm. agrarji 69 do 71, 8% Blerovo posojilo 98—100, 7% Blerovo posojilo 94—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 do 101, 7% stab. posojilo 94—96. — Delnice: Narodna banka 6000 denar, Trboveljska 285—295, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Hedy Lamarr je Pražanka
Njen prvi film v Pragi „Ekstaza" ji je prinesel svetovno slavo in angažma v Ameriki, kjer jo splošno imenujejo „lepotico štev. 1"

Oglejte si jo danes v pretresljivi vlogi MANON LESCAUT v filmski romanci

Kraljica tropskih noči

Danes neprekosljivo zadnjikrat! Ob 16., 19. in 21. uri **Kino Matica**, tel. 22-41 Partner: Robert Taylor

Promet z domačo pšenico

Kakor je bilo že objavljeno, je kralj. banska uprava pooblastila Gospodarsko zvezo v Ljubljani, da pokupi ves presežek domače pšenice. Zato kralj. banska uprava ponovno opozarja vse prizadete, da ne kupujejo pšenice, ker se sicer izpostavljajo nevarnosti kaznim, ki so predvidevane za navedeni prestopek. Ravnotako zadene kazen tudi vse prevoznike, ki bi prevažali pšenico. Promet z domačo pšenico je dovoljen samo v primeru, da je pošiljki priloženo posebno potrdilo, ki ga morejo dobiti interesenti pri Gospodarski zvezi v Ljubljani ali pri njenih članicah.

Ljubljanski velesejem

V sredo, dne 18. je bil v dvorani Trgovske zbornice 15. redni občni zbor zadruge Ljubljanski velesejem, kateremu je predsedoval g. dr. Fran Windischer. Na dnevnem redu tega občnega zbora je bila med drugim tudi pretvoritev zadruge v drugačno obliko. Novi zadružni zakon iz leta 1937 namreč onemogoča nadaljnji obstoj organizacije v obliki zadruge, ker bi moral postati vsak razstavljalec član zadruge, ki bi lahko prirejala samo razstavo svojih članov. To pa je nemogoče in si je občni zbor izbral obliko družbe z omejeno zavezo, kar bo odslej ljubljanski velesejem. Nato je predsedstvo podalo obsežno poročilo o lanskih dveh razstavah. Spomladna prireditev je dobro uspela, jesenska pa je trpela zaradi vojnih dogodkov, ki so prišli baš tedaj. Tudi vreme je bilo slabo in kupčije tudi.

Letos je moral biti spomladi velesejem odpovedan, kar mu je prizadejalo občutno gmotno škodo, ki dosega skoraj pol milijona din. Vendar pa je vseeno delo bilo nadaljevano in je prišla uspela jesenska prireditev. V tej dobi so tudi dozoreli načrti za nove zgradbe in je bila mestna občina zaprošena za podaljšanje najemniške pogodbe za dosedanji prostor ob Gosposvetski cesti za nadaljnjih 50 let. Razpisan je bil tudi natečaj za pridobitev osnutkov za nove zgradbe in je bil izbran kot najbolj odgovarjajoč Glanzov načrt, ki je bil potem še predelan, tako da odgovarja zahtevam. Dela so razpisana in prejeto je že več ponudb gradbenih podjetij. Nato je posegel g. dr. Windischer na kratko v historiat ljubljanskega velesejma, rekoč:

Začeli smo z našim velesejmom v obliki svobodnega konsorcija. Leta 1925 smo preobrazili to za nove čase kar prerahlo obliko v zadrugo z omejeno zavezo. Danes zborujemo poslednjič kot zadružniki naše zadruge Ljubljanski velesejem in smo na tem, da prevedemo Ljubljanski velesejem v novo obliko v družbo z omejenim jamstvom s sicer povečano, ali vendar dosti skromno glavnico din 200.000. Zunanja oblika in vrsta pravil je formalnost in, če hočete fasada. Tisto, kar določa, so načela, je duh in volja v podjetju. In ta ostanejo naše zvesto vodilo tudi za bodočnost. Ljubljanski velesejem je vresničila iskrena želja in resna volja koristiti našemu gospodarstvu vseh panog, množiti blagostanje našega naroda, dajati pobudo za nove vrste dela in zaslužka, izboljšati in dovrševati izdelke in pridelke, seznanjati našo veliko domovino in tuji svet s produktivno zmožnostjo in storilnostjo naše ljube Slovenije, katera mora že od starih časov iskati dopolnila svojemu prešibkemu kmetijstvu v trgovini, obrtnosti in prometu. Prizadevali smo si vsa leta, da uveljavimo načelo solidarnosti in zavest skupnih koristi vseh glavnih panog našega gospodarstva. Naši kulturi je bilo v tem okviru dano vidno in odlično mesto osobito v prireditvah pod naslovom »Ljubljana v jeseni« vsako jesen. Naša prizadevnost je ob veliki podpori javnih činiteljev in naše gospodske in zlasti tudi našega časopisja imela lepe in bodreče uspehe. Moderne Ljubljane si brez priredb Ljubljanskega velesejma s prevažnimi njegovimi nalogami v bodočnosti moremo komaj še misliti. Prepričani smo, da nas bo dobra sreča spremljala tudi v vedri prihodnjosti, ko bomo nadaljevali svoje 20 letno delo z istim veseljem, z isto žilavo prizadevnostjo v novi obliki v vse večjem okviru in mogočnejšem nastroju.

Končno naj s tega mesta sprejmejo našo zahvalo vsi činitelji, ki so nas v našem delu kakor koli podpirali in nam pripomogli k uspehu ali pa dali novih pobud za naše nadaljno delo. Vse naše hvaležno priznanje in naša prisrčna zahvala gre gospodu dr. Marku Natlačenu, banu dravske banovine in gospodu dr. Jure Adlešiču, županu ljubljanskem. Prosim in upam, da nam ostanejo vsi naši prijatelji in podporniki dobrohotno naklonjeni tudi v prihodne.«

*

Rok za proverjanje dokumentov v prijavah dolgov v Nemčiji. Devizno ravnateljstvo Narodne banke je izdalo okrožnico št. 88, iz katere je posneti, da je dalo devizno ravnateljstvo v zvezi z okrožnico št. 84 z dne 10. septembra pooblaščenim zavodom z ozirom na veliko število listin, katere morajo proveriti, rok 10 dni, t. j. do 28. t. m., za pregled uvoznih dokumentov v smislu navedene okrožnice tako, da morajo pooblaščeni zavodi na osnovi prejetih prijav sporočiti v določenem roku, t. j. do 28. t. m., potrebne podatke pristojni podružnici Narodne banke. V primeru, da se ob pregledu uvoznih listin ugotovi kakršnokoli neujemanje s pismenimi prijavami, katere so predložile posamezne tvrdke pooblaščenim zavodom, bodo pooblaščeni zavodi o tem takoj obvestili pristojni sedež Narodne banke s pozivom na pismo, s katerim so izvršili prijavo.

Omejitev avtomobilskega prometa. Iz Belgrada poročajo, da bodo ponovno uvedene omejitve v avtomobilskem prometu in sicer bo zopet kot nedavno prepovedana vožnja v soboto in nedeljo, nadalje tudi nočna vožnja od 20.30 dalje. Nadalje bo zmanjšan akcijski radij za avtomobile na 20 kilometrov od kraja. Te odredbe ne bodo veljale za taksije, pri katerih bodo omejitve ostale še nadalje v kartah za nabavo bencina. Pri avtobusih bodo ukinjene vse konkurenčne linije železnicam, najbrž pa bodo izvedene tudi omejitve pri vožnjah s tovornimi avtomobili lahkih kategorij.

Redno jesensko licencovanje bikov in mrjascev bo v ljubljanskem okraju po naslednjem razporedu: **Dne 30. septembra ob pol 8 zjutraj** na običajnem mestu v Grosupljem za občine Grosuplje, Račna in Slivnica-Žalna: istega dne ob 9 na sejmišču v Št. Juriju za občino Št. Jurij; istega dne ob 15 popoldne v Rakitni pri občinskem uradu za občino Rakitna. — **Dne 1. oktobra** ob pol 8 pri Erbežniku v Vnanjih goricah za občini Brezovica in Log; istega dne ob pol 10 pri Bačarju v Kamniku za občino Preserje; istega dne ob 11 pri obč. uradu v Borovnici za občino Borovnica; istega dne ob 14 popoldne na sejmišču na Vrhniki za občino Vrhnika. — **Dne 2. oktobra** ob pol 8 zjutraj pri obč. uradu v Št. Vidu nad Ljubljano za občino Št. Vid nad Ljubljano; istega dne ob 9 dopoldne pri občinskem uradu v Dobrovi za občino Dobrova; istega dne ob 11 pri Grašiču v Polhovem gradcu za občino Polhov gradec; istega dne ob pol 14 »Na Ljubljanici« za občino Št. Jošt; istega dne ob 15 pri Čeponu v Horjulu za občino Horjul; — **Dne 3. oktobra** ob pol 8 zjutraj pri Jožefu v Šmartnem pod Šmarno goro za občino Šmartno; istega dne ob 9 zjutraj pri obč. uradu v Medvodah za občino Medvode istega dne ob 11 na običajnem mestu na Ježici za občino Ježica; istega dne ob 14 pri Jeranu v Beričevem za občini Dol in Podgorica; istega dne ob 16 na sejmišču v Dolskem za občino Dolsko. — **Dne 4. oktobra** ob 8 zjutraj pri občinskem uradu v Dobrunjah za občino Dobrunje; istega dne ob 10 pri obč. uradu v D M v Polju za občino Polje; istega dne ob 14 pri Smoletu v Šmarjah za občino Šmarje in istega dne ob 16 pri obč. uradu v Rudniku za občino Rudnik.

*

Živinski sejem v Ptuju 17. septembra 1940. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): volov 98 (38), krav 299 (219), bikov 31 (14), juncev 39 (12), telic 93 (44), konj 132 (22), žrebet 13 (10), skupno 707 (339) glav. Cene so bile naslednje: voli 5—8.25, krave 5.25—7, biki 6—7.25, junci 6—8, telice 6.25—7.50 din za kg žive teže, konji 600—7000 din za komad in žrebeta 1300—3000 din za komad. — Omeniti je, da je 1 konj prodan v Nemčijo.

Prašičji sejem v Ptuju 18. septembra 1940. Prignanih je bilo 227 svinj in 233 prascev, skupno 460 glav, od tega prodanih 79 komadov. Cene so bile naslednje: prasci od 6—12 tednov stari 90—190 din za komad, pršutarji 10.50—11, debele svinje 11.50—12, plemenske svinje 9 do 10.25 din za kg žive teže.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 96 den., agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 449 blago, begluške obveznice 79 blago, dalm. agrarji 70.50 blago, 6% šumskeo bveznice 69.50 blago, 4% sev. agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 191 denar, Trboveljska 295—296 (295), Gutmann 45 denar, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladk. tov. Osijek 205 denar, Isis 35 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 99.50 denar, agrarji 53 denar (53), vojna škoda promptna 437.50—438, begluške obveznice 76.50 den. (76.50), dalm. agrarji 68.75—69 (68.75), 4% severni agrarji 51.75 denar (52), 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% posojilo Državj. hip. banke 102 denar (103). — Delnice: Priv. agrarna banka (200).

Žitni trg

Novi Sad. Oves bački in sremski 297.50—300. F ižol bački in sremski beli brez vreče 2% kasa duplikat 427.50—432.50. — Ostalo neizpremenjeno.

Cene živine in kmetijskim pridelkom

V okraju Gornji grad, dne 10. septembra 1940: voli prve vrste 8 din, druge 7.50 din, tretje 7 din; telice prve vrste 8 din, druge 7 din, tretje 6.50 din; krave prve vrste 7 din, druge 6.50 din, tretje 5 din; prašiči špeharji 10—13 din, pršutarji 8—9 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso prve vrste 16 din; druge vrste 15 din, tretje vrste 14 din; svinjina 18 din, slanina 22 din, svinjska mast 24 din; čisti med 20 din, surove kože, goveje 12—14 din, telečje 18—20 din, svinjske 8—10 din za 1 kg. — Pšenica 2.50 din, ječmen 2.20 din, rž 2.20 din, ajda 7.75, koruza 2 din, fižol 6 din, krompir 1 din, lucerna 1 din, seno 1 din, slama 0.50 din; jabolka prve vrste 3 din, druge vrste 2 din, tretje vrste 1.50 din; pšenična moka 4.50—5.50 din, koruzna moka 3.75 din, ajdova moka 5 din za kg. — Trda drva 80—90 din za meter, jajca 1—1.50 din za komad, mleko 2 din za liter, surovo maslo 23 do 25 din za 1 kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 12 din, finejše sortirano vino 14 do 18 din za liter.

V Radovljici, dne 10. septembra 1940: voli prve vrste 10 din, druge 9 din, tretje vrste 7 din; telice prve vrste 10 din, druge 9 din, tretje 7 din; krave prve vrste 8 din, druge 7 din, tretje 5 din; teleta prve vrste 14 din, druge 11 din; prašiči špeharji 15 din pršutarji 12 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso prve vrste 16 din, druge 14 din, tretje 12 din; svinjina 18 din, slanina 27 din, svinjska mast 24 din; čisti med 24 din, neoprana volna 40 din, oprana 45 din, surove kože, goveje 14 din, telečje 16 din, svinjske 12 din za 1 kg. — Pšenica 400 din, ječmen 500 din, rž 300 din, oves 300 din, koruza 400 din, fižol 900 din, krompir 200 din, lucerna 100 din, seno 100 din, slama 50 dan; jabolka prve vrste 400 din, druge 300 din, tretje 200 din; hruške prve vrste 500 din, druge 400 din, tretje vrste 300 din; pšenična moka 550—900 din, koruzna moka 500 din, ajdova moka 500 din za 100 kg. — Trda drva 130 din za meter, jajca 1.50 din zakomad, mleko 2 din za liter, surovo maslo 40 din za kilogram.

V Novem mestu, dne 11. septembra 1940: voli prve vrste 8.50 din, druge 7.50—8 din, tretje 7 do 8 din; telice prve vrste 7.50 din, druge 6 din, tretje 5 din; krave prve vrste 7—8 din, druge 5 do 6 din, tretje 4—5 din; teleta prve vrste 10 din, druge 8—9 din; prašiči pršutarji 9—10 din za kg žive teže. — Goveje meso 16 din, teletina 18 din, svinjina 18 din, slanina 24 din, svinjska mast 25 din; čisti med 20 din, neoprana volna 45 din, oprana volna 55 din, surove kože, goveje 25 din, telečje 20 din, svinjske 15 din za 1 kg. — Pšenica 300—400 din, ječmen 250—300 din, rž 250 do 300 din, oves 270—310 din, fižol 700 din, krompir 150 din, lucerna 125 din, seno 75—90 din, slama 50—70 din, jabolka prve vrste 500—800 din, druge 300 din, hruške prve vrste 1000 din, druge 800 din; pšenična moka Og 850 din, koruzna moka 450 din, ajdova moka 500—600 din za 100 kg. — Trda drva 120 din za meter, jajca 1.50 din za komad, mleko 2 din za liter, surovo maslo 36 do 38 din za kilogram.

Ob 140 letnici rojstva škofa Slomška

Slovenski učitelji romajo na Slomškov grob

Slovensko katoliško učiteljstvo slavi letos 140-letnico rojstva našega največjega pedagoga škofa Slomška in 40 letnico svoje Slomškove družbe. Dne 24. septembra 1862 je Slomškov smrtni dan. Po vseh naših šolah se bodo vršila ob obletnici njegove smrti Slomškova slavja, da se mladina navzame Slomškovega duha.

Prav sedaj, v teh usodnih časih, ko spoznavamo v dna duše prebridko resnico, da je le v globoki, v Bogu, grudi in ljudstvu zakoreninjeni nravnosti rešitev naroda, je Slomškov duh ves mladosten in čil med nami. In ko se ruši sama od sebe, v svoji notranjosti razkrojena, nekdaj toliko poveličevana liberalna šola, je spet naš največji pedagog Slomšek, ves domač, slovenski in ljudski, ki nam pomaga graditi duhovne temelje novi pravi slovenski šoli.

Slomšek je živel v važnem stoletju, ko se je ustvarjal nov pojem naroda v dveh smislih: v političnem in kulturnem. Pri vseh slovanskih narodih so nastopali v tej dobi veliki možje, ker so bili vprav Slovani najbolj zasužnjeni in najbolj pod vplivom tujega duha. Dvigali so v ljudstvu narodno samozavest, izoblikovali skrbno materinski jezik in ljudstvo s svojim delom kulturno zedinjali v narod. Kolikor pa je bilo delo otežkočeno na političnem torišču, toliko bolj se je genij naroda dvigal na kulturnem, ljudsko-prosvetnem. Naš največji mož v ljudsko-prosvetnem delu v tej važni dobi je bil vprav Anton Martin Slomšek. V luči opisane dobe šele prav spoznamo vso veličino Slomškovega dela. V še lepši luči pa nam zažari Slomškovo delo, če pomislimo, da je vprav takrat v pomladi narodov prihajal k nam meščansko-liberalna miselnost, ki je tuja duhu našega naroda in naši grudi. Slomšek je ostal ves naš, ves domač, ves slovenski. Genij našega naroda je govoril iz njega. Tako je postavil prve globoke duhovne temelje slovenski ljudski prosveti, ki se je pozneje tako močno razrastla. Te prve temelje prav današnjih težkih časih tako močno občutimo.

Slovensko učiteljstvo se pokloni svojemu velikemu učitelju na njegovem grobu v nedeljo, dne 22. septembra. Zahvalilo se mu bo pri sveti maši, ki jo bo bral sedanji njegov naslednik na lavantinskem škofovskem prestolu, za vso moč, ki jo črpa iz njegovega groba v teh usodnih časih slovenski katoliški učitelj.

Pred 40 leti je slovensko katoliško učiteljstvo, osamljeno v boju in še maloštevilno, ustvarilo svojo zvezo, da bi obvarovalo slovensko šolo pred viharjem liberalizem. Njeni ustanovitelji so ji postavili temelje, ki so v našem narodu neporušljivi: duha Slomškovega. To so na najbolj častnem mestu poudarili, ko so dali svoji zvezi ime Slomškova zveza. Ko se je po vojni to ime zaradi takratnih razmer spremenilo, je ostal Slomšek in Slomškov duh v še poglobljenem kulturnem programu. Iz Slomškove zveze se je rodila Slomškova družba. Štirideset letnikov njenega glasila, ki nosijo vsi na naslovni strani Slomškovo sliko, pa priča, da je slovensko katoliško učiteljstvo zvesto hodilo po Slomškovih stopinjah in gradilo slovensko šolo v duhu slovenskega ljudstva. Skozi boje in viharje so mu svetile Slomškove besede: »Šola, cerkev in družina se morajo za roke držati«. Ko se danes vsepovsod iz bolečine in trpljenja slišijo klici nazaj k družini, ljudstvu in grudi, se Slomškova družba zaveda, da je bila vseh 40 let na pravi poti, ki jo je kazal njen vzornik Slomšek. Tudi v bodočnost pelje le ta pot.

V dnevih 6. in 7. oktobra bodo slovenski katoliški učitelji slavili 140 letnico Slomškovega rojstva in 40 letnice Slomškove družbe. Naj bi se temu slavju pridružil v duhu ves slovenski narod v molitvi za svoj mladi rod, ki prežilja eno najusodnejših dob slovenske zgodovine. rp

Angleški »Ironsidi«, majhni oklopni avtomobili, ki jih sedaj na vso naglico grade

Kako so demontirali bombo pri katedrali sv. Pavla

Veščina in hrabrost vojaških strokovnjakov za demontiranje bomb je rešila največjastnejšo londonsko arhitektonsko stavbo, stolnico sv. Pavla, delo velikega arhitekta Christophora Wrena. — Tempirana bomba je padla na zahodni strani te stavbe. Bila je zelo velika, tehtala je eno tono. Pri padcu se je zarila globoko v zemljo. Takoj, ko je bomba padla, je začel s kopanjem poseben oddelek, sestoječ in četvorice Angležev in enega Irca. Dva člana sta morala prenehati z delom, ker ju je omamil plin, ki je izhajal iz prebite plinske cevi v bližini, kjer so kopali. Ostali so nadaljevali z delom, našlo so bombo, jo naložili na tovorni avtomobil, ki jo je z veliko hitrostjo odpeljal po posebnih, nalašč izpraznjenih ulicah; pričakovati je bilo namreč, da se bo bomba vsak čas razpočila. Kljub temu je uspelo spraviti to bombo na varno mesto. Ko se je razpočila, je naredila veliko luknjo v zemljo.

Odkod sredstva za dijaške kuhinje

Potreben glas ob začetku šolskega leta

Mens sana in corpore sano — zdrav duh v zdravem telesu! Ta rek ne velja samo staršem in skrbnikom, temveč vsem onim, ki delujejo v šolah, in oblastem, ki jih upravljajo, posebno pa v tem času, ko pritiska razen nekaterih izjem takorekoč vse nas neznosna draginja, ki se za njo pošastno reži — lakota. Opozarjam na že mnogokrat povedano resnico, da je med našimi otroki po šolah — tudi po srednjih — mnogo, mnogo bledih obrazov medlih oči, ki, čeprav tiho, a vendar glasno obtožujejo družbo, ker so lačni. V mnogih krajih, posebno pa v Prekmurju, Slov. goricah in beraških Halozah se je revščina sprevrgla v obupno bedo in moreče pomanjkanje.

Naš sedanji prosvetni minister g. dr. A. **Korošec**, ki ob vsaki priliki pokaže svoje zlato srce za siromašnega študenta in se mu ima marsikaka dijaška kuhinja zahvaliti za svoj obstoj, je odredil, da se pri vseh šolah **ustanove dijaške kuhinje**, kjer jih še ni, in dosedanje razširijo, da ne bo v prihodnji zimi mladina stradala in prezebovala. Pokazal je tudi na vire, odkod dobiti sredstva: posamezniki, narodna in človekoljubna društva ter samoupravna telesa naj na vso moč podpro dijaške kuhinje! Ker je pa v provincialnih mestih, kjer so razen gimnazije še meščanska in druge šole, nemogoče, da bi vzdrževala ta društva, ki morajo prispevati tudi v druge namene, več dijaških kuhinj ali eno za vse šole, opozarjam na drug vir prispevkov, ki so ga dosedaj šolam **protizakonito** jemali.

Dijaštvo zbere vsako leto obvezne prispevke za zdravstveni fond (nomen omen!), tako n. pr. letos na ptujski gimnaziji skoro 10.000 din, od katerih **mora iti po čl. 32. zak. o zdravstveni zaščiti učencev 50% za potrebe šole, ki je prispevke pobrala.** Ali vsako leto morajo šole odvesti ves denar dalje (z zahvalo priznam, da so naši šoli lansko leto vrnili 20% nabrane vsote), češ da višja oblast določa, kje so potrebe večje in po kakem načrtu se bodo gradile zdravstvene ustanove.

Takemu centralističnemu postopanju naj bo enkrat za vselej konec, kajti fond ne ustreza svojemu namenu, če grade v Ljubljani ali kjer koli drugo zdravstvene palače, po ostalih mestih pa hirajo otroci, ker so preslabo hranjeni, ali pa umirajo za jetiko, saj nimajo niti tistih 20 din, ki so si jih izposodili, da plačajo prispevek za zdravstveni fond.

Zato prosimo odločujoče oblasti, naj dovolijo, da zavodi obdrže osaj zakonitih 50% nabrane vsote za vzdrževanje dij. kuhinj, bolezni, zdravila, obutev itd., čeprav bi bilo pravilno in pravično, da ostane ves prispevek na šolah. Večji del plemenite namere g. ministra prosvete bi bil s tem uresničen. Alič Fran.

Skrb ptujske mestne občine za prehrano prebivalstva

Ptuj, 18. septembra.

Kakor drugod po Sloveniji, se tudi v Ptuju posveča posebna skrb v današnjih časih prehrani prebivalstva, zlasti revnih slojev, ki živijo iz dneva v dan, da si kupujejo sproti najpotrebnejše življenjske potrebščine. Če pri tem omenimo vedno bolj naraščajočo draginjo, potem lahko razumemo veliko skrb mestne občine ptujske, ki skuša s svojimi razpoložljivimi sredstvi pri tem važnem, oziroma življenjskem vprašanju pomagati. Da misli občina pri tem predvsem siromašne sloje, je samo po sebi razumljivo, saj ti so najbolj prizadeti. Naše delavstvo, kmečko prebivalstvo priključenih delov, uradništvo, ki v teh razmerah komaj še diha itd., vsi ti so potrebni posebne brige in se jih moralo v vseh ozirih najprej in najbolj izdatno pomagati.

Mestna občina ptujska je stavila za prehrano siromašnih slojev četrt milijona din. Od tega zneska je za 50.000 din že nakupila premoga in drv za zimski čas, kar se je še bolj izpopolnilo oziroma povečalo. V zvezi s to prehranjevalno akcijo se je ustanovil poseben aprovizacijski odbor, v katerem so člani mestnega sveta, ki pa bo še izpopolnjen od zastopnikov trgovcev in industrijcev kot svetovalcev in ljudi, ki pri tej važni akciji največ pomenijo.

Ostanek 200.000 din se bo uporabil za nabavo najnujnejših življenjskih potrebščin. Najprej se bo nakupilo 5 vagonov krompirja in 1 in pol vagona fižola. Ostanek denarja se bo uporabil za nabavo rezervne masti za potrebe mesta. — Glede nabave moke se je dosegel sporazum z mlinarji oziroma z veletrgovci, da bodo nabavili ob svojem denarju primerne količine pšenice za rezervo in moke, ki se bo potem delila po navodilih mestnega urada (to je mišljeno kot rezervo). Dva vagona pšenice je dobavil mlinar Zorčič za Brega, ki ima primeren mlin za mletje.

Pri tem je še treba omeniti, da je mestna občina stalno nadzorovala zalogo moke pri pekih in trgovcih in je takoj, ko je nastopila nevarnost, da bi zmanjkalo moke predvsem zaradi tega, ker je glavni dobavitelj za ptujski okraj, to je čakovski mlin, ustavil dobavo moke, prevzel od Osrednje zadruge v Mariboru 15 ton pšenice, ki se je zmlela in se moka stavila takoj na razpolago pekom, tako da ni prišlo do zastoja pri peki kruha. — Nadalje se je izposlovalo, da je kraljevska banska uprava stavila na razpolago za mesto in za ptujski okraj nadaljne 4 vagone moke, tako da je preskrba z moko oziroma s kruhom začasno zagotovljena, posebno, ker so s posredovanjem občine tukajšnji veletrgovci že tudi naročili par vagonov moke, ki dospejo še ta teden.

Mestna občina namerava tudi odpreti stojnico za prodajo mesa po lastnih cenah z ozirom na visoke cene mesa. — Enako bo mestna občina skušala izposlovati nekaj brezobrestnega posojila od banske uprave za potrebe prehrane. Kakor znano, namerava najeti banska uprava posojilo 100 milijonov in odtod bo skušala mestna občina doseči prepotrebno brezobrestno posojilo.

Kakor iz zgornjega razberemo, skuša mestna občina ptujska z najboljšo voljo in na najboljši način reševati težko stanje. Zato je predvsem potrebno, da najde pri vseh razumevanje in podporo, kajti le na ta način se bo še lahko veliko storilo in to predvsem za naše nižje sloje, ki so pomoči in skrbstva v današnjih dneh najbolj potrebni. Da pa je pri tem treba biti tudi uvideven in pripravljen na žrtve, se samo po sebi razume. Le v medsebojnem razumevanju vseh problemov je mogoče priti do pozitivnih in koristnih rezultatov! Vsake demonstracije pa naj bi v bodoče odpadle, ker te imajo svoje temne namene.

Mariborski stavbinci stavkajo

Delavci zahtevajo 20 do 30% povišanje dosedanjih mezd

Maribor, 19. septembra.

V današnjem »Slovencu« smo poročali, da so delavci, zaposleni pri gradnji največje stanovanjske stavbe v Sloveniji — Hutterjevega bloka v Mariboru, včeraj nenadno začeli stavkati Dopoldne so njihovi zaupniki stopili pred lastnike vseh treh gradbenih podjetij, ki so pri tej zgradbi zaposlene ter so predložili zahteve za zvišanje mezd. Težaki, ki so imeli do sedaj 5 din na uro, so zahtevali 30% zvišanje, zidarji, ki so bili plačani na uro po 7 din, pa 20% več. Podjetja Šlajmer & Jelenc, Kiffman in Nassimbeni, ki so prevzela gradnjo tega bloka, so se začela pogajati, ker pa ni prišlo do sporazuma, so popoldne delavci prenehali z delom Na stavbi je bilo zaposlenih okrog 500 delavcev. Kljub temu so se pogajanja nadaljevala ter smo v našem poročilu za današnji »Slovenec« izrazili upanje, da bo prišlo hitro do sporazuma. Zgodilo pa se je ravno nasprotno, danes je izbruhnila splošna stavka gradbenega delavstva v Mariboru. Delo je odložilo okrog 1500 delavcev

Tudi drugo gradbeno delavstvo v Mariboru zahteva istotoliko zvišanje mezd kakor zgoraj omenjeno. S stavko so poleg Hutterjevega bloka prizadete še nekatere velike zgradbe v Mariboru ter poleg že omenjenih treh največjih gradbenih podjetij še tvrdke Gabrijelčič iz Ljubljane, ki gradi novo poslopje za II. drž. realno gimnazijo v Magdalenskem predmestju. Delo je prenehalo tudi na stavbi novega bogoslovja pod Kalvarijo, pa tudi v novih garažah mestnega avtobusnega prometa na Tržaški cesti. Tja je dospela danes dopoldne večja skupina stavkujočih ter je pozvala tam zaposlene delavce, naj prenehajo z delom, čemur so se odzvali.

Gradbeno delavstvo ima kolektivno pogodbo, ki je bila sklenjena leta 1938 za vso banovino. Pozneje je z nekaterimi stavkami doseglo delna izboljšanja mezd. Pri zadnjem mezdnem sporu je g. ban dr. Marko Natlačen posredoval osebno ter je dosegel obojestranski sporazum, ki je prinesel delavstvu bistveno izboljšanje položaja. Kolektivna pogodba pa določa, da morajo v primeru poslabšanja življenjskih prilik obe stranki sporazumno pristopiti k pogajanjem za zvišanje mezd. Na podlagi tega določila je sedaj prišlo do spora, ki se je zaenkrat končal s splošno stavko. Tudi v Ptuju stavkajo stavbinci, in sicer že dva dni.

Uradno poročilo o stavbinski stavki

Ljubljana, 19. septembra.

Iz banske uprave smo prejeli:

»V sredo, 18. t. m. so stavbinski delavci, zaposleni pri gradnji tako zvanega Hutterjevega stanovanjskega bloka v Mariboru, stopili v stavko. Gradbeni podjetniki so bili njihovim zahtevam po višjih mezdah, kakor so določene v kolektivni pogodbi, sicer načelno ustregli, niso pa mogli ugoditi njihovi zahtevi po kratkem roku, v katerem naj bi se mezde zvišale, ker je to bilo tehnično nemogoče.

Stavka je v dvojnem oziru nezakonita. Nezakonita je, ker se ni uvedel postopek, ki ga določa kolektivna pogodba in ki je za delavstvo prav tako obvezen kakor za podjetnike. Nezakonita pa je tudi, ker delavstvo, nezadovoljno z mezdami, ni sprožilo postopka, ki ga za take primere določa uredba o določanju minimalnih mezd, kolektivnih pogodbah in rasodništvu. Spričo takega stanje stvari oblastva, ki so sicer poklicana, da v mezdnih sporih intervenirajo, nimajo nikake možnosti posredovanja. To bo trajalo vse dotlej, dokler delavstvo svojih naporov za poboljšanje delovnih pogojev ne spravi v sklad z zakonom.

Iz pisarne kr. banske uprave v Ljubljani, dne 19. septembra 1940.«

Poškodovana slavna londonska galerija

Iz Londona poročajo, da je bila prejšnji teden, ob priliki bombnega napada poškodovana londonska Tate Gallery, kjer je bila razstava umetniških slik in kipov, med njimi tudi dela Turnerja in Sargenta in več del tujih umetnikov.

Dostojnosti - gaz

I.

Vračali smo se s shoda bojevnikov na Brezjah. Oboje vrste bojevniki: kakor oni z jekla, tako tudi oni z uma svetlim mečem. »Ali ste jo videli? Drznila si je že na božjo pot prikrasti se ženska v kratkih hlačah z dolgimi golimi bedri. Kakor nalašč — na božjo pot! Kakor nakljub: češ, le poglejte me; ne sramim in ne bojim se vas vseh — vi pobožnjaki!« Takih misli smo bili vsi romarji-bojevniki. »Svet postaja norišnica« — dostavi eden, sodni uradnik — »ženske noré. Saj je ne ločiš več od moškega.« »Moški pa za njimi,« méni drugi »Toda po paragrafu 14 o notranji upravi, ki govori o redu, miru in dostojnosti, je taka norost kazniva« — nadaljuje sodni uradnik — »pri nas je bila ženska v taki obleki kaznovana s sto dinarji globe.« »Tako, tako?!« smo rekli drugi, »kar je veljalo v enem primeru, to velja v vseh primerih. Temu se torej da pomagati!«

»Svet postaja norišnica.« Nežno čuteči »olikanec« se bo nad to besedo zgražal. Zgraža se pač nad krepko besedo, a ne zgraža se nič nad nedostojnim vedenjem in nesramno nošo. Če pa je ta beseda upravičena ali ne, pove nam zdravi naravni okus poštenega preprostega ljudstva. Ko pridejo ti dobri ljudje, romarji, z Brezja na Bled in vidijo tam ženske s temi hlačami in temi bedri, tedaj se pa ti zgražajo. Zgražajo in smejejo, krohotajo se: »Oh, kakšne so! Merkuce! Hahaha! Noré, noré, noré!..« No, zdaj jih ne bo treba hodit več gledat na Bled, začele so prihajati kazat se — na božjo pot....

Nauk iz te zgodbe:

Kakor lava z ognjene gore se razliva gnojnica nenravnosti vedno dalje, vedno silnejše po mestu in deželi. Od leta do leta je hujša, je drznejša, je nesramnejša. Poželjivost seveda ne pozna nobene meje. Čim več ji dovoliš, več hoče imeti. — In tako se bo razlivala ta gnojnica z matematično gotovostjo vedno dalje in dalje, — ker se ji nihče ne ustavlja. Epidemija gre tudi vedno dalje od hiše do hiše in zahteva vedno več žrtev, če se ji nihče ne ustavlja. Toda telesno epidemijo ustavljajo in omejujejo z vsemi mogočimi sredstvi in ukrepi. Duševna epidemija pa — ah, kdo se za to meni! Saj niti ne smeš nič reči! Če kaj rečeš, da ti to ni všeč, nisi modern, si nazadnjak, bedak!

Kam bo to prišlo? Čisto gotovo do — popolne nagote! In s tem do popolnega — barbarstva! Ne verjamete? **Nagota je barbarstvo, dostojna obleka je olika.** Mar ne? Dijavki so bili do zdaj goli, civilizirani narodi pa do naše dobe dostojno oblečeni. **Zdaj se divjaki civilizirajo, zato se oblačijo, civlizirani narodi pa se razkultivirajo, podivjavajo, zato se — slačijo!**

Odkod je to prišlo? Čisto naravno. **Kjer pada vera, tam pada morala.** Le vera je čuvarica morale. Nobena »laiška morala« francoske šole in drugih šol ni zmožna ustaviti nemoralnosti. To more storiti samo krščanska morala s svojo — večnostno sankcijo. Ker je »moderni« človek odpadel od Boga, ker je sam svoj suveren, — kdo mu more braniti, da bi si ne dovolil, kar si poželi? Kdo ga ustavi na poti pohotnosti? Zato je tudi **zgubil čut za dostojnost in sramežljivost.** — »Nichts Heiliges ist mehr, es lösen sich alle Bande frommer Schau,« je pel nemški pesnik Schiller že davno. »Nič svetega ni več; razvezane so vse vezi nežne sramežljivosti.« Če je bilo kdaj to res, danes je! — Nevera je rodila nemoralo; nemorala pa je zopet kotišče in gnojišče nevere. Kdo bi hodil v cerkev in celo k spovedi, ki vse to brani! Tako se vrtimo v krogu in se potapljamo vedno globlje: Nevera nemoralo, nemorala nevero, vedno večje razkristjanjevanje...

In mi katoličani — kako v tem krogotoku, ki vodi v propast, kako mi?... Mi **molčimo.** Molčimo kot mutasti psi. Hočemo biti pač tudi moderni. Le reci kaj, dobil boš odgovor iz katoliških krogov: »Kaj hočeš! Le ne pretiravati! To je pač moda. Zoper modo ne opraviš ničl« — In ko bodo ljudje začeli hoditi popolnoma nagi — do česar po sedanjem potu gotovo pride — bodo tudi rekli: »Kaj hočeš! Moda! Se moramo pač navaditi! Saj so divjaki tudi navajeni in si iz tega nič ne store!« — Le zakaj je Bog Adamu in Evi prinesel živalsko kožo, naj se pokrijeta? Pustil naj bi ju bil, kakor sta bila! Saj sta bila navajena!...

A ne samo molčimo katoličani k razuzdanosti brezbožnega sveta, marveč tudi pridno capljamo za njim. Korak za korakom. Ne, — kar vštric hodimo z njim! Nič ne pomaga, če nam kliče sv. Pavel: »Ne prilagodujte se temu svetu!« In če mu pritrjuje sv. Janez: »Vse, kar je na svetu, je poželenje mesa in napuh...« Nič ne pomaga. Katoliški starši po mestih — po kmetih pa že tudi capljajo za njimi — nič drugače ne oblačijo svojih otrok kakor liberalni ali popolnoma brezverni. In to, kakor sedaj oblačijo deklice, ki so gor do stegen gole, to je — imenujmo vsako stvar s pravim imenom — to je nesramnost in nespamet! Oboje skupaj! — Zopet zgražanje nad tem neolikanim govorjenjem. O, gospôda nežnočutna, vêdi: Ne, da se greh **imenuje** greh, ampak da se greh **dela**, to je napačno! Ne, da se nesramnost imenuje nesramnost, ampak da se nesramno dela, **to je neolikano.** Pri nas pa velja ta neolikanost za — nobel! »O tempora, o, mores!« je vzkliknil rimski pogan. Pa dvomim, da bi se bili v poganskem Rimu takrat grše nosili, kakor se danes v »krščanski« Evropi. — Pobožne ženske pa hodijo svoja gola prsa razkazovat — k obhajilni mizi. Po kmetih skoraj prav tako kakor po mestih. V zadnji hribovski cerkvi. Pa smo tako pobožni!...

Ustanovnik naše vere je rekel, da naj krščanstvo svet prekvasi. Duše pobožne, **tako** krščanstvo ne! To krščanstvo je prekvašeno od svetnega duha. Čisto jasno je, da pokvarjeni svet veliko bolj nas prekvaša, kakor mi prekvašamo pokvarjeni svet. Ne predpisi papežev — ki so o tem dostikrat in dosti jasno govorili — so nam pri tem merodajni, ampak predpisi framasonske lože, ki kroji modo po vražjem, ne po božjem okusu.

Lahko bi se o tem dalje pisalo in pokazalo, odkod izvira vsa ta moderna korupcija našega življenja, a v enem članku se ne da vse povedati. Za danes bodi samo tole omenjeno: Na prelepem versko obnovitvenem tečaju v Kranju se je mnogo govorilo o **»razkroju«**. »Razkroj zahoda«, »Razkroj vzhoda«. Žal, da je zaradi bolezni predavalca izostalo najbolj zanimivo in najbolj aktualno predavanje: »Razkroj domá«. Morda tale članek in njegovi nasledniki nekoliko nadomeste to izostalo predavanje. Gotovo je, da če je kje kak razkroj, je **razkroj morale najbolj viden in najhujši.** In da ne bomo ostali pri samem teoretičnem razglabljanju, pri samih idejah in problemih, zgrabimo brez pomisleka to praktično vprašanje verske obnovitve in ga skušajmo dejansko rešiti! Kajti gotovo je, da **brez rešitve iz gnojnice nemorale, kakor iz močvirja alkoholizma, verske obnovitve — ne bo.**

(Dalje.)

Drobne novice

Koledar

Petek, 20. septembra: Kvatre; Evstahij in tovariši, mučenci.

Sobota, 21. septembra: Kvatre; Matej, evangelist; Jona, prerok.

Novi grobovi

† **Rafael Grošelj**, poštni služitelj v Ljubljani, je v sredo izdihnil v ljubljanski bolnišnici. Postal je v izvrševanju svoje službe žrtev prometne nesreče. Pogreb bo v soboto ob treh popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice k Sv. Križu. Naj počiva v miru! Žalujočim svojcem izrekamo svoje sožalje!

*

— **Za duhovnike** bodo v Domu sv. Ignacija, Zrinjskega cesta 9 v Ljubljani duhovne vaje od 23 do 27. septembra. Priglasite se! Je še nekaj prostorov praznih.

— **Glasovanje gledališkega občinstva.** Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vabi vse gledališke obiskovalce, da imenujejo ne glede na že razpisani letošnji gledališki spored, tri operna in tri dramska dela iz domače ali svetovne muzikalne ali dramatične literature, ki bi jih želeli videti v bodoči sezoni. Gornje naj javi vsak, ki se bo udeležil razpisanega glasovanja, pismeno na naslov gledališke uprave. Dopis naj bo podpisan s polnim imenom in opremljen z naslovom. Rok glasovanja je od današnjega dne do konca tekočega meseca. Uprava Norodnega gledališča bo nato razglasila glasovanja ter bo po možnost upoštevala želje našega gledališkega občinstva.

— **Uboge šolske sestre de Notre Dame na Bledu** prično dne 15. oktobra trimesečni kuharski tečaj. Dekleta, ki se za to zanimajo, naj se priglase na omenjeni naslov, kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

— **Trgovsko učilišče Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15**, otvori poseben tečaj za posamezne trgovske predmete (knjigovodstvo, stenografija, strojepisje, korespondenca, nemščina itd.), ki jih mora znati vsaka pisarniška moč. Vpisovanje v pisarni ravnateljstva: Trnovska ulica 15.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20 uri, v nedeljo in ponedeljek milijonski velefilm iz braziljanskih pragozdov:

Kaučuk

René Delgten, Vera von Langen, Gustav Diesel

ter sijajna satira na sovjetske razmere:

Ljubezen Tatjane Petrovne

Claudette Colbert Charles Boyer

V torek: **Težko je najti ženo**
(Dick Powel, Olivia de Havilland)

— **Sprejem tehnikov za vojnotehnične uradnike inžinjersko tehnične stroke.** Ministrstvo vojske in mornarice razpisuje sprejem večjega števila tehnikov v vojaško službo. Razpisa se lahko udeleže diplomirani tehniki gradbenega, arhitektonskega in elektrotehničnega odseka državnih srednjih tehničnih šol. Predpogoj je, da so prosilci že odslužili vojaški rok in da so telesno in duševno zdravi. Prošnje je treba poslati najkasneje do konca oktobra. Nadaljne podrobnosti je objavil »Službeni vojni list« z dne 16. septembra št. 35. Pojasnila dajejo orožniške postaje in vojaška okrožja.

— **Goliške koče SPD**, to je Kadilnikova koča in Spodnja koča na Golici bosta oskrbovani do vključno nedelje, dne 29. septembra t. l.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno gibati, pa trpe zaradi tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— **Modernizacija državne ceste skozi Kranj.** Dela pri modernizaciji državne ceste skozi mesto Kranj se bližajo h koncu. Letošnje poletno vreme je precej oviralo delo, sedanje lepo vreme pa je omogočilo, da delo hitro napreduje. Trasa skozi mesto je že kockana. Sedaj je trenutno v delu znani Jelenov klanec na katerem že polagajo granitne kocke in bodo vsa dela v 14 dneh končana. Obenem z modernizacijo ceste polagajo tudi cevi za kabel nove avtomatične centrale, ki jo dobi Kranj prihodnje leto.

— **Naknadno vpisovanje v Robidov enoletni trgovski tečaj, s pravico javnosti, Ljubljana, Trnovska ulica 15,** se vrši še vsak dan dopoldne in popoldne v pisarni ravnateljstva. Najnižja šolnina, ker se zavod nahaja v lastnem poslopju. Učni uspehi prvovrstni.

— **Nevaren padec.** Pri gradni novega Ljudskega doma v Kranju je po nesrečnem naključju padel z odra kakih 10 m globoko tamkaj zaposleni delavec Škodlar Jože iz Primskovega pri Kranju. Pri padcu si je zlomil nogo in dobil precej poškodb po telesu. Nezavestnega je kranjski rešilni avto odpeljal v ljubljansko splošno bolnišnico.

— **Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2,** nudi potrebno izobrazbo vsem onim, ki so čez dan zaposleni in se pouku posvetijo lahko šele v večernih urah. Prijave za vpis v **Večerni trgovski tečaj, jezikovne tečaje in za pouk posameznih trgovskih predmetov** se sprejemajo dnevno v pisarni zavoda.

— **27. septembra — gremo!** Mikaven petdnevni izlet: Dalmacija! Morje, grozdje, smokve... Zaključek vsipovanja — jutri! Informacije: Pisarna, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17-a.

— **Pouk posameznih predmetov** (strojepisje, slovenska in nemška stenografija, knjigovodstvo, korespondenca itd., tuji jeziki) se prične 25. septembra. — Izbira predmetov poljubna! Učnina zmerna. — **Dnevni in večerni tečaji po želji obiskovalcev.** Specialni dnevni stenotipistovski tečaj in posebni večerni trgovski tečaj. — Podrobne informacije daje ravnateljstvo trgovskega učilišča **»Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15 —telefon 43-82.**

— **Stenotipistovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2.** Vpisovanje se vrši dnevno. Tečaj priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti za prvovrstno pisarniško moč v **stenografiji in strojepisju.** Šolnina najnižja in zato dostopna vsakomur.

— **Vino je kupoval na tuj račun. Janez iz** Bohinja, ki je bil v stiskah, je iztuhtal prav čedno špekulacijo z vinom. Lani oktobra je prišel v Podnart k uglednemu posestniku in trgovcu z vinom g. Alešu. Predstavil se je, da je predsednik sirarske zadruge in trgovec s sirom in da potrebuje za neko veselico 300 litrov dobrega vina. G. Aleš mu je vino poslal v Bohinj, toda plačila ni bilo od nikoder. Škoda je znašala 2.500 din. Bohinjski Janez je nato krenil v Komendo in tam naročil kar 500 litrov vina v vrednosti 3.772 din. Dobil je celo 2 soda, vredna 1000 din. Janez je tod naročil še drugo pošiljko, ki je izostala, ker se je previdni trgovec informiral o premoženjskem stanju Janezovem. Dobil je slaba poročila. In Janez je bil, ker je na zvit način izvabil take množine vina od dveh trgovcev, ovaden sodišču zaradi prestopka goljufije. Sledila je obtožba in nato razprava pred kazenskim sodnikom-poedincem na okrožnem sodišču v Ljubljani. Bohinjski Janez je priznal, da je kriv, zagovarjal se je, da je naročil vino z namenom, da bi vino prodajal po Bohinju in kaj zaslužil. Sodba je bila kratka. Janez je bil obsojen na 4 mesece zapora in 420 din denarne kazni ali na 7 dni nadaljnjega zapora.

— **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15,** (telefon 43-82) za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši še ta teden, ker je zaradi naknadnih prijav otvorjen še en oddelek.

— **Zaradi 50 par 3 mesece.** Valentin iz Krope je prišel 21. julija letos na vojaško pokopališče na planini Ukanci, kjer mirno spe mnoge žrtve prejšnje svetovne vojne. Odprl je pri kapeli nabiralnik in iz njega vzel 50 para. Pri tem nepoštenem delu ga je zalotil čuvaj Janez Žvan. Pred okrožnim sodiščem se je Valentin zagovarjal zaradi prestopka vlomne tatvine. Valentin je trdil, da ni imel namena krasti, samo radovednost ga je toliko prijela, da je hotel pogledati v nabiralnik, koliko je denarja. Sodnik ni verjel njegovemu zvitemu zagovoru in ga je zaradi tatvine 50 par obsodil na 3 mesece strogega zapora in v izgubo častnih državljanskih pravic za 2 leti.

Po državi

* **Nenavadna nesreča pri streljanju z možnarji** se je pred kratkim zgodila v vasi Betina pri Šibeniku v Dalmaciji. Ko so mladeniči streljali z možnarji, se je eden izmed nabitih možnarjev razletel. Kos razbitega možnarja je odletel v 21 let starega Jere Mikina ter mu pri priči odtrgal roko. Odtrgano roko je vrglo daleč v stran. Priletela je v drugega fanta Antona Kapova. Zadela ga je v glavo tako močno, da se je zgrudil in so morali tudi njega peljati k zdravniku.

* **Blago, ki se ne zapleni.** Hrvatska banska oblast je izdala odredbo, da je do 30. t. m. treba priglasiti vse blago, ki je shranjeno v skladiščih in stanovanjih, če je namenjeno za prodajo ali predelavo. Ni pa treba naznanjati blaga, ki ga zasebniki hranijo v svojih stanovanjih za gospodinjske namene.

* **Na nemško realno gimnazijo v Zagrebu** se je vpisalo doslej 80 učencev, med njimi 10 hrvatskih dijakov, katerim je banska oblast to dovolila. Hrvatski listi naglašajo, da je hrvatska banska oblast hrvatskim dijakom dovolila obiskovati nemško gimnazijo v Zagrebu, česar pa druge oblasti v državi ne dovoljujejo svojim učencem. Listi poročajo tudi, da se bodo nemški dijaki v Zagrebu sistematsko učili hrvatskega jezika, hrvatske zgodovine, književnosti in zemljepisa, tako da bodo nazadnje dovršeno znali vse, kakor rojeni Hrvati. Ravnatelj nove gimnazije je profesor Ivan Kühn. Učilo bo za zdaj 10 profesorjev, ki so že potrjeni. Ko pa se razmere urede, bodo na tej gimnaziji učili profesorji, ki bodo prišli iz Nemčije.

* **Oče se je umoril na dan sinove poroke.** Te dni se je v Banjaluki v Bosni pred kadijem poročil sin Ibrahima Fejzića, železniškega uradnika. Oče je bil zaradi te poroke na vso moč potrt. Zašel je bil v hude dolgove. Upal je, da se bo dolgov rešil, ko se bo sin bogato poročil. Nazadnje pa si je sin izbral revno dekle za svojo ženo. Oče je na vso moč branil, pa ni nič pomagalo. Videl je, da je izgubljen in da ga bodo dolgovi uničili. Zato je takrat, ko je bila svatba, prišel domov, prosil svojo ženo za črno kavo. Spil je z njo čašico kave, pokadil cigareto, nakar je odšel na podstrešje, kjer si je z britvijo prerezal grlo.

* **Na smrt obsojeni je zadovoljen.** Dne 18. t. m. so v Somboru na smrt obsodili zakrknjenega roparskega morilca Antona Levoheviča, ki je umoril in oropal dve ženski. Lanskega leta je najprej v njenem stanovanju v Somboru zadavil vdovo Belo Markšan, kjer je bil nekdaj mizarski pomočnik. Zato je vedel, da ima vdova denar. Komaj je prišel iz zapora, kamor je bil obsojen zaradi vloma nekam drugam, je še iste noči prišel peš v Sombor ter vlomil v vdovino stanovanje, jo zadavil in ji vzel 29.000 dinarjev. S tem denarjem je odšel v Brčko, kjer je popival, dokler mu neke pevačice niso ukradle denarja. Takoj se je spomnil na drug vlom. S pomočjo še dveh drugih je vlomil v Županji pri vdovi Veroni Juzbašič. Tudi to je zadavil in ji vzel 40.000 dinarjev. Od tega denarja je 8000 din dal svojima sodelavcema, drugo pa je spravil sam, toda že drugi dan v Zagrebu vse zapil in zapravil s pevačicami. Ko se je tretjič spravil, da bi v Djakovem oropal zlatarja Marka Štimca, so ga prijeli. Pred sodiščem je zdaj dejal, da mu ni nič zadaviti človeka. Pozneje se je začel kazati skesanega ter je po razglasitvi smrtne obsodbe dejal: Prav je tako, dobil bom, kar sem zaslužil. Prosim pa, naj se naglo naredi to, da ne bo preveč trpljenja.

* **Česa se Bosanci najbolj boje.** Predsednik muslimanske organizacije HSS v Bosni prof. Hadžič je izjavil, da se ljudje v Bosni mnogo bolj boje lakote kakor pa vojne.

* **V 110. letu življenja je umrl** kmet Trifko Jokanovič iz vasi Rakovica pri Sarajevu. Še lansko leto je opravljal vsa poljska dela.

* **Ko je lovil ribe, je izvlekel žensko truplo.** V reki Klokotu pri Banjaluki je lovil s trnkom ribe Josip Veter. Potegnil pa je iz vode razmesarjeno truplo mlade ženske. Orožniki so ugotovili, da je bila ubita Dragica Končar, katero je neznani zločinec pobil in vrgel v vodo. Prijeli so njenega brata, ki je osumljen, da je svojo slaboumno sestro ubil.

* **Obravnava zoper zagrebškega trgovca Hochsingerja,** ki ga je zagrebška policija poslala v Donji Lapac zaradi špekulacije, pred zagrebškim sodiščem še traja. Doslej je bilo zaslišanih že 15 prič, ki so vsi potrdili, da so od Hochsingerja že kupili moko, da pa blaga še niso odpeljali. Med drugimi bo še zaslišan župnik cerkve sv. Marka v Zagrebu dr. Rittig, ki naj pove, ali je od Hochsingerja res kupil moko za siromašne otroke svoje župnije, kakor zatrjuje Hochsinger. Blaga pa, pravijo priče, niso še odpeljali zato, ker ni bilo zato časa in je bila moka poprej zaplenjena. Če se ugotovi resničnost teh navedb, je bil trgovec po nedolžnem poslan v Lapac in ga bo treba poklicati nazaj.

Smrt v deročih valovih narastle Kolpe

Kako sta utonila Zagrebčana inž. Katnič Delimir in Kolar Vladimir

Osilnica, 17. septembra.

Že 20 let Osilničani ne pomnijo takšnih nalivov, kakršni so bili pretekli teden. V noči od nedelje na ponedeljek je Kolpa zrasla štiri metre nad normalo, tako da je voda zalila cesto in polja. To strahotno neurje je še povečala silovita burja, ki je lomila drevje, odnašala strehe, uničevala poljske pridelke, zlasti koruzo, ki je sicer prav dobro obetala, in Kolpo spremenila v velikanski deroči hudournik.

In v takih okoliščinah so se včeraj opoldne podali k izviru Kolpe: inž. **Kotnič** Delimir, referent ribolovstva pri banski upravi v Zagrebu, **Kolar** Vladimir, star 26 let, sin predstojnika oddelka za kmečko gospodarstvo pri banski upravi v Zagrebu — ter kot spremljevalec **Ledinski** Vit, z dvema gumijastima kajakoma, da se baje po nalogu banske oblasti v Zagrebu spustijo po deroči strugi in proučijo tok reke Kolpe vse do izliva v Savo pri Sisku — menda zaradi ribogojstva, ki ga nameravajo zgraditi v Brodu na Kolpi. S seboj so imeli vse tozadevne inženjerske potrebščine.

Seveda smo vsi, ki smo za to izvedeli, zmajevali z glavami, zakaj nihče, ki poznaka gornji tek Kolpe, tiste strahotne slapove pri starih mlinih pod Osilnico in brzice nekoliko nižje, bi tod za nobeno ceno ne tvegal življenja. Zato je bilo kajpada za nimanje ljudstva za ta drzni poskus toliko večje. Velika množica je pričakovala čolna na bregu pri Osilnici. Ko sta se prikazala, smo jim — veselo mahajočim — še enkrat želeli srečno pot. Kdo bi bil pri tem njihovem veselem razpoloženju pričakoval, da bo to — pot v smrt! Nekaj ljudi jih je celo po cesti spremljalo na kolesih. Ni minilo četri ure, ko je prvi čoln, v katerem je veslal spremljevalec g. Ledinski, že nasedel in se raztrgal. Ledinski je komaj še imel toliko časa, da se je oprijel bližnje vrbe in se rešil na suho, nato pa tekel dalje, da bi videl usodo svojih tovarišev. Ker se cesta tam nekoliko ogne reke, ni mogel čolna zasledovati, ampak je šel proti dogovorjenemu mestu, kjer naj bi se bili sešli. Res, kmalu zagleda veslo in rešilno blazino — prazno, tovarišev pa nikjer. Strašna slutnja se je uresničila... ni mu kazalo drugega, kakor poiskati svoj čoln in poizkusiti vzeti iz njega vzeti svojo bleko in se vrniti v Osilnico.

Med tem pa sreča na cesti gručo ljudi, ki so bili priče žalostne usode njegovih mladih tovarišev. Videli so čoln, kako je zašel v slap, se prevrnil in popolnoma raztrgal, ona dva pa sta padla v vodo. Nesreča je hotela, da Kolar ni niti znal plavati in se je oklenil tovariša. Kakšnih dve sto metrov ju je voda nesla na površini, nakar je Kolar izginil pod vodo. Toda dozdeva se, da se je še vedno oklepal svojega tovariša, ki je bil sicer izvrsten plavač. Tako tudi on ni mogel kljubovati deroči vodi, še enkrat se je oprijel bližnje vrbe, ki je bila prešibka, da bi ga obdržala na površini, ter je nato tudi on izginil pod vodo. Sicer so bili na bregu ljudje, ki so bili temu priče. Toda kdo bi skočil na pomoč nesrečnežu v stoodstotni gotovosti, da gre tudi on v smrt, konopca ali palice pa ni bilo takoj pri roki.

Tako se je ta »ekspedicija« žalostno končala. Hkrati pa je to tudi šola, da deroča Kolpa (v gornjem teku) ni mirna Sava, in če hoče banska oblast v Zagrebu raziskati teren zaradi ribogojstva ali elektrifikacije, je to sicer hvale vredno delo — toda storj naj to drugače.

O. K. O.

Zaenkrat ne bodo delali novih zemljevidov

Šolski odbor v Newyorku se je odločil, da zaenkrat ne bodo nabavljali novih zemljevidov Evrope in Azije za šole, ker ne morejo vsakih pet minut popravljati meja. Namesto tega priporoča šolski odbor učiteljem, naj si pomagajo tako, da zemljevide rišejo na tablo in bodo tako najlaže sproti vnašali vse spremembe meja.

Ptuj

Krajevna Kmečka zveza v Ptuju priredi v nedeljo, 22. septembra 1940 ob 8 zjutraj v prosvetni dvorani v parku (stavba poleg minoritskega samostana) zanimivo gospodarsko predavanje. Predaval bo rojak g. Ivo Peršuh, urednik »Naše moči« iz Ljubljane in kmetijski referent g. Sustič. Prikazanih bo nad 80 krasno barvanih skioptičnih slik o danes tako zelo važnem vprašanju zavarovanja. Predavanje je namenjeno gospodarjem, a nič manj ženstvu in mladini!

Frantovski odsek in Dekliški krožek v Dornovi priredita v nedeljo, 22. t. m. »Mladinski dan« s celodnevnim sporedom. Ob tej priliki bo zborovanje mladčevskih čet ptujskega fantovskega okrožja. Vsi prijatelji naše kat. slovenske mladine vljudno vabljeni! V nedeljo vsi v Dornovo!

Brežice

Narodni kino bo predvajal prihodnjo soboto in nedeljo 21. in 22. t. m. veličasten film iz življenja pilotov »Honolulu«. V glavni vlogi Wendy Barrie in Ray Milland. Obenem opozarjamo občinstvo na naslednji film »Pljusk ljubezni« (nasmejana mladina) v glavni vlogi Magda Schneider.

Ljubljana, 20. sept.

Gledališče

Drama.

21. septembra, sobota: **»Romeo in Julija«.** Otvoritvena predstava. Red Premierski.
22. septembra, nedelja: **»Romeo in Julija«.** Izven.
23. septembra, ponedeljek: **»Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.** Red Premierski.
24. septembra, torek: **»Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.** Red Torek.
25. septembra, sreda: **»Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.** Red Sreda.
26. septembra, četrtek: **»Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.** Red Četrtek.
27. septembra, petek: **»Razvalina življenja«.** Red Premierski.

Radio Ljubljana

Petek, 20. sept.: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi in poročila, 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče), 12 Slovenski napevi (plošče), 12.30 Poročila in objave, 13 Napovedi, 13.02 Salonski orkester (vodi Vinko Novšak), 14 Poročila, 14.10 Turistični pregled, 18 Ženska ura: Potreba vzgoje k spoštovanju in pokorščini (ga. Ivanka Velikonja), 18.20 Po daljnih krajih (plošče), 19 Napovedi in poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50 Za planince, 20 Balalajke (plošče), 20.30 Koncert operne glasbe. Sodelujejo Tea Laboš, Jean Francl in Radij. orkester. Dirigira D. M. Šijanec. 22 Napovedi in poročila, 22.15 Citraški trio »Vesna«.

Drugi programi

Petek, 20. sept.: Belgrad: 20.20 Simfonični koncert rad. ork. — **Zagreb:** 21.30 Koncert hrvaškega tambur. ork. »Zajc« — **Budimpešta:** 20.10 Konc. opernega ork. — **Rim-Turin-Florenca:** 20.30 Konc. ork. — **Beromünster:** 19.40 Konc. kvarteta — **Sottens:** 21 Valčki — **Praga:** 20.45 Češka gl. — **Bratislava:** 21.15 Schubertove kompozicije — **Toulouse:** 20.15 Konc. velikega sim. ork. — **Kodanj:** 17.50 Havajska gl. — **Andora:** 21.30 Instrumentalni solistični konc.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.19 m): 19.40 Poročila v slovenščini. — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko. — 3.0 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Pozabil sem dne 18. t. m. na glavnem kolodvoru pri blagajni črno aktovko z foto-aparatom in stojalom. Prosim poštenega najditelja, da vrne proti visoki nagradi na Domobransko cesto 1-I.

Ob 40 letnici slovenske meščanske godbe

1. septembra je minilo 40 let, odkar je v Ljubljani prvič javno nastopila Slovenska meščanska godba. Odbor je ustanovil tedaj župan Ivan Hribar, čeprav je bilo poklicnih godbenikov Slovencev zelo malo, namreč le pet. Vsi drugi so bili večinoma Čehi, tako da je godba štela skupaj 32 mož z ljubljanskimi amaterji pa 40 mož. Od prvih začetkov je sodeloval pri godbi g. **Alfonz Breznik**, bivši učitelj Glasbene matice, trgovec z glasbili in posestnik v Ljubljani. V meščanski godbi je igral flavto, saj je bil odličen solo-flavtist, obvladal pa je prav tako odlično klavir in violino, spoznal se je tudi na vseh drugih instrumentih in jih je znal tudi strokovnjaško popraviti. Zato ni nič čudnega, če je že l. 1908. uftanovil prvo slovensko trgovino s klavirji in muzikalijami. G. Breznik je pred nedavnim obhajal 60 letnico ter je še kljub temu čil in krepak ter eden redkih še živečih prvih članov Slovenske meščanske godbe. G. Breznik je prišel v Ljubljano na povabilo župana Ivana Hribarja s Štajerske. Da bi mogel živeti v Ljubljani in igrati pri Meščanski godbi, je tedanji župan Hribar nastavil g. Breznika kot uradnika pri banki Slaviji. G. Breznik je s svojim velikim znanjem in veliko prakso mnogo pripomogel do napredka Meščanski godbi, ki je kmalu dobila brezplačne prostore v stari gimnaziji na Vodnikovem trgu. Na pobudo g. Breznika so začeli tudi z brezplačnim poukom na vsa pihala.

Vsi starejši Ljubljančani se spominjajo kako pomembna je bila v prvem desetletju letošnjega stoletja v Ljubljani meščanska godba. Ni bilo slovesnosti v Ljubljani, pri kateri ne bi sodelovala. Krepko je meščanska godba sodelovala tudi pri probujanju slovenske narodne zavesti, saj so bile njen program le narodne koračnice in slovenske narodne pesmi. Žal so nastopili tudi za meščansko godbo težki časi in ko je meščanska godba v tedanji Hafnerjevi pivnici odigrala zadnji koncert, je bil izglasovan tudi njen razpust. Gostilničar je v znak potrditve, da godba ne bo več igrala, sprožil električni klavir, ki je z maršem prepričal tudi zadnje dvomljivce, da bo stroj v bodoče lahko nadomestil živo godbo.

Tu je posegel korajžno vmes g. Breznik, ki je na svoj račun pridržal v Ljubljani najbolj potrebne godbenike in tako omogočil, da se je kmalu za tem na novo ustanovila Društvena godba. Tedaj je živel v Ljubljani Hilarij Benišek, ki je bil kapelnik v Operi. Naključje je hotelo, da je bil Benišek prav tedaj odpuščen ter se je posvetil Društveni godbi. Dvignil je godbo, iz katere je kasneje nastal koncertni orkester, za tem pa filharmonija pod Talihom. Svetovna vojna je seveda prekinila to plodno delo in tudi g. Breznik je moral na vojno. Kakor hitro pa se je g. Breznik vrnil kot invalid, je hitro zopet zbral orkester, ki je še v vojnem času igral pri kinopredstavah. Ko je pred koncem vojne prišel v Ljubljano kapelnik g. Rukavina, je bil spet g. Breznik tisti, ki je pomagal zbirati prve godbenike, s katerimi je bil ustvarjen gledališki orkester, v katerem je igral tudi g. Breznik prvo flavto. Po svetovni vojni je seveda društvena godba zgubila pomen, saj smo dobili vse kar smo želeli v svobodni državi. Vendar je pa prav, če ob 40 letnem jubileju meščanske godbe ne pozabimo tistih, ki so jo podpirali v njenih najtežjih časih, kakor na primer jubilant g. Alfonz Breznik, ki mu želimo še dolgo let!

LJUBLJANA

Kanalizacija Dunajske ceste

Dovolj smo že letos pisali o Dunajski cesti in njeni modernizaciji, saj so bila ta velika gradbena dela že kar trikrat razpisana. Zaradi težkih razmer, nestalnih cen in negotovosti, ali bo mogoče dobiti zadostno število delovnih moči, gradbena podjetja niso imela poguma pristopiti k licitaciji za modernizacijo Dunajske ceste. Zato niti sedaj na jesen ni videti nobene rešitve, ki bi obetala začetek velikega gradbenega dela, ki je za štiri in pol kilometre dolgo progo do Ruskega carja ocenjeno na 14 in pol milijonov dinarjev. Če se pa razmere ne bodo spremenile, je pa že odločeno, da bo modernizacija Dunajske ceste opravljena v režiji ljubljanskega gradbenega urada, saj večina ceste pade pod območje ljubljanskega mesta. Z delom v lastni režiji nameravajo začeti prihodnjo pomlad.

Ker pa morajo biti še pred modernizacijo opravljena tudi vsa druga postranska dela, se je mestna občina ljubljanska odločila, da bo še letošnjo jesen izpopolnila in podaljšala kanalizacijo Dunajske ceste. Te dni hodijo po Dunajski cesti merilci, ki z instrumenti in merskimi latami merijo cesto in tako zbirajo potrebne podatke za kanalizacijo Dunaske ceste. Cesta ima svojo kanalizacijo doslej že do topniške vojašnice. Od tam naprej pa do meje mestnega območja pa Dunajska cesta kanalizacije nima. To je še precejšen kos, saj se mestno območje ob Dunajski cesti neha komaj 1200 metrov pred Ruskim carjem. Preureditev dosedanje kanalizacije in podaljšanje nove kanalizacije Dunajske ceste bo izpeljana še letos in jo bodo v kratkem začeli. Hkrati pa bodo tudi že letos zakoličili traso nove modernizirane ceste, tako da spomladi s predpripravami za modernizacijo ne bodo izgubljali časa po nepotrebnem. Vse prebivalstvo bežigrajskega okraja se teh prvih začetkov modernizacije Dunajske ceste od srca veseli in upa, da sedaj ne bo več treba dolgo čakati na ureditev te najbolj prometne žile v Ljubljani.

---

l **Reportažni film z blagoslovitve Žal** so predvajali snoči prvič v Kinu Unionu, in sicer za povabljene goste in časnikarje. Film je izdelala domača družba Emona film v Ljubljani, ki si je v glavnem tudi z lastnimi močmi uredila potrebne naprave za filmsko in zvočno snimanje, kakor tudi izdelovanje zvočnih filmov. Film sam o blagoslovitvi Žal je kratka reportaža, ki ima okusno zvočno spremljavo, deloma posnetke glasbenih točk, ki so bile izvajane ob blagoslovitvi, deloma pa zvočno reportažo z odlomki iz govora ljubljanskega župana dr. Adlešiča in iz blagoslovitvenega obreda, ki ga je opravil škof dr. Gregorij Rožman. Film začenja s pogledom na Ljubljano in proti Žalam ter nato v lepih odlomkih kaže arhitektonske značilnosti in lepote Žal, kakor tudi prizore z blagoslovitve. Tako zvočna montaža, kakor tudi slikovna sta posrečeni in vsak gledalec je imel priložnost spoznati, da skrivajo Žale še vse polno lepot, ki jih obiskovalec ob prvem obisku niti ne opazi. Kot domač poskus filmske reportaže moramo delo pozdraviti. Ista družba Emona film je posnela tudi na zvočni film odkritje spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani, ki bo v kratkem dokončan.

l **Tlakovanje Zaloške ceste.** Predpriprave za tlakovanje Zaloške ceste so že v teku. Te dni so začeli razkopavati desni pas cestišča, gledano proti Ljubljanici in sicer med tramvajsko progo in hodnikom za pešce. Razkopali so že ves odsek od Šarabona do Šlajmarjevega doma. Tudi kocke so v glavnem že navožene v Lipičevi ulici in te dni bodo začeli že polagati tlak.

l **Jeza zaradi krompirja je čisto nepotrebna.** Ljubljanske gospodinje se vsak dan jeze, ko prihajajo na trg in gledajo kako slab krompir je naprodaj po 1.50 din za kg. V tolažbo jim povemo, da je letos krompirja dovolj in da cena na noben način ne bo višja od dosedanje maksimirane cene. Ker pa se zdi, da mnogi niso voljni prodajati krompirja po tej ceni, da na videz primanjkuje na trgu, poleg tega je pa še slab. Ljubljanske gospodinje najbrž ne vedo, da mnoge veletrgovine z deželnimi pridelki v Ljubljani prodajajo prav lep krompir prav tako po ceni 1.50 din za kg. Katera gospodinja ne verjame, naj sama poskusi, ko gre s trga domov. Na Resljevi cesti št. 24 prodaja veletrgovina Volk vsako količino krompirja od 1 kg dalje po 1.50 din za kg. Poleg tega se tam ni treba kregati zaradi kakovosti krompirja, niti ne čakati, da pridete na vrsto. Če torej ne dobite krompirja na trgu, ga pa kupite drugje. Tisti, ki zadržujejo krompir doma, se bodo kmalu premislili.

marsikdaj trpel promet na Zaloški cesti. Nečetokrat se je namreč zgodilo, če je bil eden od signalov zaprt in se je zaradi tega nekoliko daljši vlak pravilno pred signalom ustavil, da so stali zadnji vagoni vlaka tudi na železniškem prelazu čez Zaloško cesto. Dokler je bila tako z vlakom cesta zaprta, so bile spuščene tudi zapornice in pešci so včasih stali po 10 ali celo več minut in čakali, kdaj bo vlak odpeljal naprej in odprl cesto. Posebno dolgotrajno čakanje so zahtevali taki nepredvideni postanki vlakov ponoči in marsikdaj so se odločili pešci, da so šli raje čez most na Kodeljevo po desnem bregu Ljubljanice naprej in čez brv nazaj, ali pa skozi Zeleno jamo, pri čemer so še vedno hitreje prišli kakor pa če bi čakali na odhod vlaka. Železniška uprava, ki se je zavedala, da bi tako dolgotrajno zapiranje ceste v veliki meri skoraj onemogočalo redni tramvajski promet, predstavlja sedaj oba signala tako, da tudi najdaljši vlaki, kadar se bodo ustavili pred signaloma, ne bodo mogli zapirati Zaloške ceste. S tem bo seveda storjena velika usluga tudi Moščanom.

l **Trga z lubenicami je konec.** Dober mesec je bila Ljubljana ves čas dobro založena z lubenicami in dinjami. Razmeroma hitro so šli ti sadeži v denar in opaziti smo mogli, da jih je vsako leto več, ki majo ta sadež radi. Sedaj pa je glavna sezona za lubenice minila in prodajalci, ki so se naselili ob Zmajskem mostu, so že podrli velike odre, na katerih so bile včasih prave gromade lubenic. Za vzorec je ostal le še en sam prodajalec, ki pa tudi nima več mnogo.

l **V nedeljo s »Putnikom« na Zelenico.**

l **Vpišite se v jezikovne tečaje Zveze akademsko izobraženih žena!** Tajništvo vpisuje v ponedeljek, sredo in petek od 18 do 19 v društveni sobi (Novinarski dom, Gosposka ulica 12). — Odbor.

l **Pri zaprtju, motnji v prebavi** — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

l **Bolničarji in bolničarke RK, ki stanujejo v Ljubljani,** se pozivajo, da pridejo v soboto, 21. t. m. ob 18.30 na povabilo Mestnega poglavarstva v dvorano Mestnega doma v Ljubljani na informativen sestanek radi objave razporeda službe pri pasivni obrambi mesta v resnem primeru.

l **Vsem našim čitateljem toplo priporočamo ogled razstave slik akad. slikarja Rika Debenjaka,** ki je odprta vsak dan od 9 do 18. Doslej je bil obisk nadvse zadovoljiv. Videti je, da je občinstvo razumelo naš poziv, ter zna ceniti dela svojih kulturnih delavcev.

l **Francoski film »Ljubezen državnega pravdnika«.** Harry Baur, prvi igralec karakternih vlog francoskega filma, je postavil v filmu brezhibno kreacijo starega državnega pravdnika, katerega poklic je posegel globoko tudi v njegovo privatno življenje. Državni pravdnik Haudecour, ki je s paragrafi v srcu občeval s svojo rodbino in tudi z najožjimi prijatelji, se je moral na jesen svojega življenja podvreči silnemu zakonu narave — ljubezni. Na njegovo življenjsko pot je stopila šarmantna dama, ki jo odlično predstavlja znana umetnica Betty Stockfeld. Vse velike notranje boje ne bi mogel nihče tako umetniško podati kakor samo Harry Baur. Film, ki bo od danes dalje v Kinu Unionu, je svojevrstna umetnina in je vreden ogleda.

MARIBOR

Valter Hatbärth obsojen na 6 mesecev prisilnega bivanja v Starem trgu ob Kolpi

Maribor, 19. septembra.

Afera Valterja Halbärtha je zdaj končana. Naše oblasti so pokazale izredno odločnost, kar bo vsa naša javnost z velikim zadoščenjem pozdravila. Včeraj popoldne je bil Valter Halbärth aretiran na svojem posestvu za mestnim parkom. Aretacijo so izvršili orožniki iz Košakov ter so ga izročili mestni policiji. Valter Halbärth je prespal nocojšnjo noč v policijskih zaporih pri Grafu, danes dopoldne pa je bila izrečena odločba oblasti, da se mu odredi **za šest mesecev prisilno bivanje v Starem trgu ob Kolpi** Danes popoldne je Valter Halbärth odpotoval v spremstvu policijskih organov v svoje novo bivališče.

Našim čitateljem, ki Starega trga ob Kolpi ne poznajo, bomo ta prijazni kraj malo opisali: Stari trg spada pod okraj Črnomelj, kjer je tudi železniška postaja, od katere je oddaljen 18 in pol kilometra — torej precej daleč proč od prometa. Vas stoji na nekakem polotoku 180 metrov nad Kolpo. Naselje je zelo lično ter je po občinski cesti zvezano s precej oddaljeno banovinsko cesto Kraj je precej živahen, saj ima 5 trgovin in 4 gostilne. V poletju je prijetno bivališče za ljubitelje vodnega športa in za ribarjenje v Kolpi. Tu je tudi sedež župnije in pošte.

Usoda zaplenjenega usnja je odvisna sedaj od pravdoreka kazenskega sodišča. Kakor smo že poročali, je usnje vredno nad 4 milijone din. Za Valterja Halbärtha pa to ne pomeni tolikega premoženja, saj ga cenijo poznavalci na dobrih 15 milijonov. Poleg hiš in parcel v Mariboru ima velika vinogradna posestva zlasti v Vinarju, med drugim je tudi lastnik znane gostilne Volfcetl.

---

m **Za veliko medklubsko motociklistično in avtomobilsko dirko** se je prijavilo rekordno število tekmovalcev iz vseh krajev Jugoslavije. Prireditev se vrši v nedeljo, 22. t. m. ob 14.30 na dirkališču Tezno in bo brez dvoma vzbudila med občinstvom veliko navdušenje. Predprodaja vstopnic pri »Putniku«. Avtobusi na razpolago od 13 naprej.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri ganljiv filmski roman lepe francozinje v turškem haremu
Bela sužnja
V glavni vlogi filmska lepotica VIVIANE ROMANCE in John Lodge
KINO SLOGA, tel. 27-30

l **September v cenah lani in letos.** Bojni viharji so zajeli tudi Ljubljano. Vsi občutimo val draginje. Za enkrat naj se ustavimo pri nekaterih živilih. Vzemimo n. pr. jajca. Lani septembra so bila po uradnih podatkih mestnega tržnega nadzorstva 0.75 do 1 din komad, letos 1.10 do 1.25 din komad. In mast? Lani 18 do 20, letos 25 din kg. Slanina lani 15 din, letos 23 din, in sicer domača. Hrvaška slanina lani 17 do 18 din, letos 25 din kg. Pred tedni so se čule pritožbe, da na trgu primanjkuje slanine. Mesarji res niso bili pripravljeni na večje povpraševanje po slanini in zato niso klali prašičev v večjem obsegu, Sedaj pravijo, da je na klavnici vedno zadostno število prašičev za zakolj in je preskrbljeno s slanino. Prekajeno meso I. vrste lani 18 do 20 din kg, letos 24 do 26 din kg. Prekajeno meso II. vrste lani 16 do 18, letos 22 do 24 din kg.

l **Železniške signale ob Zaloški cesti prestavljajo.** V zvezi z graditvijo tramvajske proge v Moste se je odločila tudi železniška uprava za majhno preureditev, ki bo pa za Moščane izrednega pomena. Doslej sta namreč stala uvozni in izvozni signal na dolenjski železniški progi za glavni kolodvor tako neugodno, da je

m **Pekovski mojstrov v Mariboru** vabi vse svoje člane na sestanek, ki bo v petek, dne 20. t. m., ob 15. v Gambrinovi restavraciji v Gregorčičevi ulici 29. Sestanek je posebne važnosti za vse pekovske mojstre ter je zaradi tega udeležba nujna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala.

m **Abonma na bloke** je posebno prikladen za one stalne obiskovalce gledališča, ki so večkrat zadržani. Na podlagi blokov imajo možnost obiskati poljubnih 15 dram in 7 glasbenih predstav z izjemo največ onih pet predstav v letu, ki so na lepakih označene z »Izven«.

m **Vse za šolo v Cirilovi!**

m **Še vedno žepne tatvine.** Na trgu je bila ukradena inženirjevi soprogi Irmi Oman iz žepa denarnica s 130 din vsebine. Žepne tatvine so postale v Mariboru zadnje čase posebno pogostne.

m **Moško kolo brez gospodarja** je že v ponedeljek našel hišnik na Strossmajerjevi ulici 6 prislonjeno k steni omenjene hiše ter ga je shranil, pa lastnika še do sedaj ni po vozilo. Kolo je brez številke ter je bilo najbrž kje ukradeno. Izročil ga je policiji.

m **Nevaren tat aretiran.** Studenški orožniki so prijeli Franca Svenška, katerega zasledujejo naše sodnije zaradi številnih tatvin in vlomov. V Studencih je junija meseca vlomil v stanovanje Antonije Tavčar na Aleksandrovi cesti ter ji odnesel 1500 din gotovine.

m **Ta pa je zgodaj začel.** V Framu je ponujal Avgustu Visočniku neki 13 letni nepoznan fantalin moško kolo za 100 din, vredno pa je bilo najmanj 1000 din. Visočnik je fanta prijel ter poslal po orožnike, katerim je dečko priznal, da se klati okrog, ker se mu ne ljubi služiti za pastirja, kolo pa je izmaknil pred neko gostilno v Slivnici.

m **V krojaški obrti grozi stavka.** Krojaški pomočniki v Mariboru so stavili mojstrom zahtevo za zvišanje mezd. Prvorazredne delavnice naj bi zvišale mezde najboljšim delavcem na 7 din na uro, za vse druge delavnice in pomočnike pa naj bi znašala najnižja mezda 3.50 din na uro, obenem pa naj se uvede deveturni delavnik. Ker ni prišlo še do sporazuma, grozi v krojaški stroki stavka.

m **Od doma je odšel** in se še ni vrnil Franc Volk, klepar drž. železnic. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči njegovi ženi Franji Volk, Studenci, Jurčičeva ulica 20.

m **Dijaški fantovski odsek Maribor III** je zopet začel s svojim rednim poslovanjem. Člani — višješolci vseh zavodov — imajo kakor doslej redne telovadne večere ob sredah in sobotah od 19.—21. v telovadnici magdalenske meščanske šole. Zlasti opozarjam na točnost, ker se bodo odslej vrata zaklepala. Mladci — nižješolci — pričnejo svoje delo z informativnim sestankom, ki bo v sredo, 18. t. m., ob 5. popoldne v klasični gimnaziji, takoj nato pa gredo k telovadbi, ki bo, kakor doslej, ob sredah in sobotah od pol 6. do 7. zvečer. Čim več vas bo, tem lepše bo! Člani in mladci pričnejo z redno telovadbo v sredo, 18. t. m. — Bog živi! — Načelnik.

m **Tudi o podeželskih trgovinah red.** Glede cen sladkorja nam pošiljajo trgovci v Selnici ob Dravi z ozirom na našo notico z dne 17. t. m. naslednje pojasnilo: Sladkor smo plačali pred dvema mesecema na debelo za kg 12.40 z vrečo, kocke za kg 14.20 din. Povprečne detajlne cene za drobno prodajo so bile: kristal 13.50, kocke 15.50 za kg. Cene sladkorju so se med tem dvignile in so danes naslednje: kristal 12.80 plus vreča 0.20, kocke 14.40. K tej ceni je treba prišteti še 10 par za dovoz. Danes prodajamo sladkor na drobno: kristal po 14 din, kocke po 16 din kg. Cene sladkorja niso maksimirane ter se nismo pregrešili proti predpisom. — Trgovci v Selnici ob Dravi.

m **Z avtomobila je padel** na Frankopanski cesti 35 letni delavec Čulebrk Nikola. Pri padcu si je zlomil levo roko ter dobil hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m **Člani Slomškove družbe** poromajo v nedeljo, dne 22. t. m., ob priliki 140 letnice rojstva svojega vzornika, največjega slovenskega vzgojnika in preporoditelja Antona Martina Slomška na njegov grob. Ob tej priliki bo na grobu sv. maša, ki jo bo daroval namestnik prevzvišenega nadpastirja dr. Ivan Tomažič, po sv. maši pa bo na željo osrednjega odbora kratka slovesnost v slavnostni dvorani drž. učiteljišča, nakar bo, najpozneje ob 13., odhod z mestnim avtobusom na Slomšku tako priljubljeno božjo pot na Ptujsko goro. Tam bo po slovesnih litanijah, pri katerih bomo prosili za mir in srečo naše domovine, predaval tamošnji gosp. župnik p. Konstantin Ocepek o znamenitostih te sloveče gotske cerkve. Vabimo vse prijatelje Slomškove družbe, da se teh slavnosti udeleže. Čim večja udeležba članom Slomškove družbe ter polnoštevilna udeležba članstva mariborske podružnice naj bo častna dolžnost. — Odbor.

m **Poselska zveza** ima v nedeljo popoldne ob štirih v društvenih prostorih, Gledališka ul. 4, sestanek z namivim sporedom.

m **Ljudski oder** ponovi v nedeljo ob 5. pop. krasno romantično igro »Adelajda, koroška rožica« v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

m **Krščanska ženska zveza za Maribor in okolico** priredi v nedeljo izlet v Kamnico. Zbirališče pri zavodu šolskih sester, skupen odhod ob 14. uri. Ob slabem vremenu se izlet ne bo vršil.

m **Poroke.** V Mariboru so se pretekli teden poročili: Schöndorfer Ciril, hranilnični uradnik iz Slovenj Gradca, in Schoster Adelajda; Vampel Alojz, elektromonter MP, in Knedl Frančiška; Kodrič Franc, mesar, in Brumec Terezija; Gregori Franc, sodni služitelj, in Kušer Marija; Bombek Franc, pos. sin. in Lah Antonija; Struna Vilko, predilniški preddelavec, in Hriberšek Kristina; Medved Ciril, krojaški pomočnik, in Rep Marija; Kukovec Avguštin, trgovski pomočnik, in Koser Pavlina; Vidmar Maks, tov. mizar, in Turin Alojzija; Arko Franc, tov. delavec, in Prijatelj Alojzija; Jarc Štefan, pomožni delavec, in Bedenik Ana. — Vsem obilo sreče in blagoslova!

m **Blagoslovitev novih zvonov v Razvanju pri Mariboru.** Letos 17. junija je zadela prijazno Razvanje pri Mariboru huda nesreča. Pri nevihti je udarila strela v zvonik podružnice sv. Mihaela. Leseni del stolpa je zgorel ter so zvonovi popadali na obok cerkve in počili. Cerkev je ena najstarejših v naši škofiji ter je bila pozidana leta 1111. Cerkev hrani precej starih mašnih oblačil, ki so deloma ob zadnjem požaru zgorela. Veliki zvon, ki je tudi počil, je bil vlit leta 1621. Oba manjša zvonova je pobrala svetovna vojna ter so Razvanjčani nabavili pred 18 leti nova. Požrtvovalni Razvanjčani so se hitro lotili popravila stolpa ter so izdali za ta dela 50.000 din. Počene zvonove pa so dali preliti, kar je stalo 25.000 din. Zvonove bodo v nedeljo v Razvanju slovesno blagoslovili. Jutri, v soboto, jih bodo popoldne ob 4. v slovesnem sprevodu prepeljali izpred hočke farne cerkve k podružnici sv. Mihaela v Razvanje. V nedeljo ob 9. bo v Razvanju slovesna služba božja in nato blagoslovitev zvonov. Obrede bo izvršil hočki dekan gosp. Sagaj. Mična in privlačna cerkvica je sedaj popravljena in prenovljena ter bo stala ohranjena kot zgodovinska znamenitost.

Učinek angleških bomb v Berlinu

Celje

c **V Salezijanskem mladinskem domu v Gaberjih** bodo v nedeljo, 22. septembra zopet uprizorili lepo igro iz srednjega veka »Kralj podzemlja«. Igra je prepletena z napetimi prizori. Nova točka programa bo zanimiv kuplet: »Kitajski cesar in kita«. — Vabljeni!

c **Obnovitev državne ceste skozi Vransko.** — 5. oktobra bo na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani prva pismena ponudbena licitacija za rekonstrukcijo državne ceste skozi Vransko. Preračunski znesek za ta del znaša 933.922 din.

c **Nagrado 200 din dobi najditelj kolesa,** ki je bilo pred kratkim ukradeno izpred neke gostilne v Celju. Kolo je moško, dobro ohranjeno, zeleno pleskano, tov. št. 428837, reg. št. 44775, znamke »Olimpia«. Sporočite na podružnico »Slovenca« v Celju, Aleksandrov trg.

c **Za red na naših cestah.** Pišejo nam: naše ceste se pač vzdržujejo v glavnem še vedno od davkov in še dolgo ne iz cestnega fonda, a se ne ozirajo na kmetsko prebivaistvo skoraj nič. Le poglejmo: Kmetič, ki ne vozi po desni, pa čeprav je to za njega življenjsko nevarno, ker mora zaradi tega hoditi ob svoji živini sredi ceste, takoj dobi od cestnopolicijskih organov kazen — avtomobilist povozi vola in človeka na kakem mostu, pa odbrni skrito in neopaženo... Ako se prevrže avtomobil kakega milijonarja, so časopisi polni poročil o tragediji, če pa avtomobilist s svojo divjo vožnjo splaši kravico, edino premoženje ubogega bajtarja, da prevrnejo voz in pobijejo ves tovor, za to se nihče ne zmeni: ubogi bajtar pa se jezi in preklinja in seveda zasovraži vse avtomobiliste in — vse razumeti, se pravi, vse odpustiti — in jim skuša škodovati po svoje... Sedaj so vse ceste lepo dvignjene na ovinkih (n. pr. iz Celja proti Laškemu), da avtomobil lažje in hitreje zdrkne... Kmetska vprega pa se mora na takih ovinkih nujno prevrniti: zato mora ovinek rezati, s čimer je zopet v konfliktu s predpisi; ali naj mar raje prevrne voz krme? Naj se na naših cestah ozirajo vendarle tudi na kmečke potrebe.

Naročajte in čitajte »SLOVENCA«

c **Nesreče.** Na Ložnici pri Celju je padla s kolesa Mulej Ida, hči železničarja in si poškodovala desno nogo in glavo. V steklarni v Rogatcu je razmesaril stroj levo roko 21 letnemu Miklavčiču Francu. V Majdičevi tovarni v Šolji vasi je padel 43 letni delavec Kovač Jernej in si slomil desno nogo v kolenu, Žaga je razmesarila prste na levi roki 66 letnemu delavcu Korošec Martinu iz Celja. Pri zlaganju blaga v Braunsovi tovarni v Celju je padel in si zlomil desno nogo v kolenu 43 letni delavec Klovar Josip iz Celja. Pri spravljanju lesa si je zlomil desno nogo pod kolenom 16 letni delavec Cirej Josip iz Tera pri Ljubnem.

c **V celjski bolnišnici so umrli:** 33 letni kapetan Uroš Pekič, 78 letni Kolar Jože, prevžitkar iz Podgrada pri St. Jurju, 4 letni sinček Polšak Franc iz Hrastja in 2 letni sinček delavca Franc Verk iz Ljubečne. Naj v miru počivajo!

c **Jeklarna** v Guštanju je zvišala mezde za 10%, družinski očetje pa bodo dobili še novo doklado po 50 din za ženo in 25 za vsakega otroka od 1. julija dalje, povišanje so dosegli tudi nameščenci in uslužbenci podjetja od 15. julija dalje.

c **Vodstvo celjskega Sokola.** Na občnem zboru celjskega Sokola je bil izvoljen za starešino odvetnik dr. Hrašovec M., za novega načelnika pa sin bivšega JNS poslanca in sedanjega poslovodjo tvrdke Benko v Celju B. Prekoršek. Predloženi sta bili dve listi. Telovadci so se potegovali za Burjo, pa niso uspeli, ker so jih baje preglasovali drugi člani.

c **Nedeliski šport.** V nedeljo ob 10 dopoldne bo na igrišču pri Skalni kleti prvenstvena nogometna tekma med Atletiki in SK Jugoslavijo, popoldne pa na Glaziji prvenstvena tekma med ljubljanskim SK Marsom in Olimpom. Dopoldne bosta nastopili v prvenstveni tekmi mladini Celja in Atletikov, popoldne v predtekmi mladini Olimpa in Celja.

c **Novi poveljnik celjske žandarmerijske čete** kapitan Svetlič je že prevzel svoje posle. Službo je spet nastopil tudi vodnik poročnik Bon Vinko.

c **5 oseb je policija zopet ovadila** sodišču zaradi brezvestne špekulacije.

c **Ob priliki opustitve hotela »Branibor« v** Celju je darovala gospa Ana Robek Vincencijevi konferenci 150 din.

KULTURNI OBZORNIK

Slikar Matej Sternen – sedemdesetletnik

Dne 20. septembra 1870 je bil na Verdu pri Vrhniki rojen slikar Matej Sternen, ki praznuje med obilnim delom v Mariboru danes svojo sedemdesetletnico.

Njegova življenjska pot je močno podobna poti drugih njegovih umetniških tovarišev iz predvojne dobe. Preko šol v Gradcu in na Dunaju je prišel v München, ki je bil konec 19. stoletja prav tako privlačna točka za slovenske umetnike, kakor v preteklosti Italija. Tu je v Ažbetovem krogu spoznal svojo umetniško pot in se z vso vnemo posvetil študiju impresionističnih slikarskih proble-

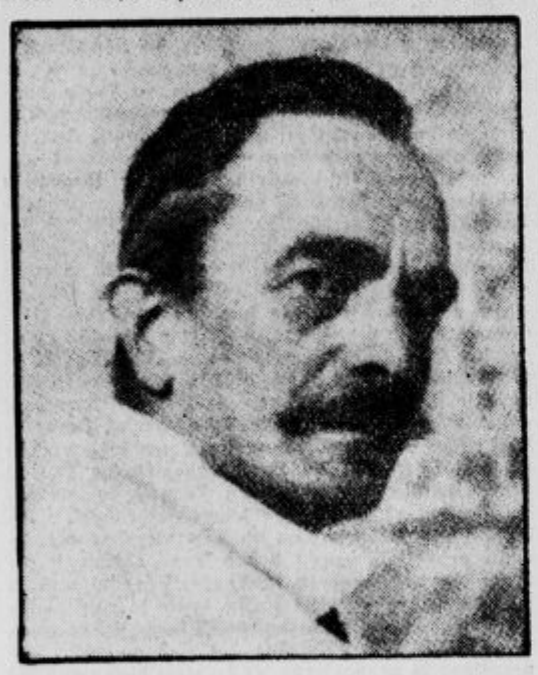

mov ter že na znani prvi slovenski umetnosti razstavi leta 1900 v Ljubljani nastopil kot član slikarsko problemsko jasno opredeljene skupine slovenskih impresionistov. V družbi Jakopiča, Groharja in Jame je v sledečih letih pridobival priznanje slovenskemu slikarstvu po evropskih in balkanskih prestolnicah, v družbi z njimi se je poglabljal v slikarske motive slovenske pokrajine in v družbi z Jakopičem osnoval v Ljubljani slikarsko šolo, da tudi po nji odpre domačemu občenstvu oči za prave slikarske probleme. Svoj dom si je ustvaril v Ljubljani in tako je že pred vojno postal ena najuglednejših umetniških osebnosti slovenskega glavnega mesta. Časti ni iskal, vedno pa je spoštoval delo in si z njim priboril svoj življenjski in umetniški ugled. To delo si je znal razdeliti tako, da nikdar ni bil brez njega in je tudi kljub obilnemu slikarsko tehničnemu poslu, ki ga je izvrševal kot restavrator, našel vedno dosti časa za polnovredno umetniško udejstvovanje in njegov napredek. Tako Sternen ne pripada samo zgodovini naše upodabljajoče umetnosti, ampak predvsem tudi širšemu področju naše kulturne zgodovine, ker bi brez njegovega požrtvovalnega in zaupniško zvestega sodelovanja priznani napredek naše umetnostne zgodovine ne bil mogoč.

Sternena cenimo torej kot enega naših najpomembnejših slikarjev in kot našega doslej najboljšega restavratorja. Poseben pomen pa ima tudi kot nekak veznik med našo umetniško polpreteklostjo in sedanjostjo. Kot rojak izredno nadarjenega umetnika J. Petkovška nam je ohranil dragoceno gradivo o njem. V Münchenu pa je bil Ažbetu osebno tako blizu, kakor menda nihče izmed njegovih slovenskih tovarišev. Tako živi prav v Sternenu lep kos naše umetniške kronike, ki upamo, da jo bo o priliki zapisal, kakor je svoj čas v Zborniku za umetnostno zgodovino objavil svoje dragocene spomine na Ažbeta.

Kot slikar je Sternen najizrazitejši impresionist, ki tega svojega značaja ni nikdar zatajil. Spočetka je bilo njegovo zanimanje osredotočeno na krajinske motive, vedno bolj pa se je začela pri njem uveljavljati kot motiv človeška figura, posebno ženska, največkrat v interjerju in zelo pogosto kot akt. Njegova, spočetka mirna poteza, je postajala vedno temperamentnejša in se nobeden izmed naših slikarjev ni tako približal temperamentnemu slikarskemu osvajanju forme, ki je značilna n. pr. za L. Corintha, kakor on. Tudi njegova paleta, ki je bila najprej precej enaka zgodnji Jamarjevi ali Groharjevi, je postajala vedno pestrejša in se razvila do izrazito lastnega sestava, ki omogoča pogosto izredno koloristično živahnost in jarkost.

Sternen je predvsem slikar, ki živi sicer v sebi lastnem predmetnem svetu, a mu predmet nikdar ne postane več kakor slikarski izraz. Naj slika akt, krajino, tihožitje, interjer ali prav redko cvetlice, vedno je isti, temperamenten osvajač oblik, ki je do realističnega izraza predmeta brezbrižen, a kljub temu dosega pogosto naravnost ekstremno naturalistični videz, kakor da je njegov čopič neprestano v neposrednem stiku s površino predmeta samega. Zato so njegove slike pogosto nekam materialistične, kakor mu je lirika, ki je tako značilna za Jakopiča, Groharja in Jamo, med vsemi našimi slikarji skoraj popolnoma tuja. Celo v zgodnjih delih, ki so nastala v veliki meri iz skupnostnega razpoloženja teh naših glavnih impresionistov do narave in do izraza umetnine, je prav malo prave liričnosti. Za to njegovo razmerje do slikarstva je značilno, da je ostal impresionist tudi, ko je slikal na oboke frančiškanske cerkve v Ljubljani največje naše iluzionistične kompozicije po baroku. Takoj na to pa je svoje tehnično znanje v fresko slikanju, ki ga je tu izpopolnil, uporabil za poskuse z večjimi prenosnimi freskami, upodabljajočimi v prosojnem barvnem tkivu nekam dematerializirane akte, kakršnih v olji tehniki radi premočnega materialnega izraza te tehnike ni mogel uresničiti. In kdor bo ogledoval njegovo zadnje večje delo, katero je dovršil prav za svojo sedemdesetletnico v grajski kleti v Mariboru, bo spoznal isto: kakor mu je Bog grlo ustvaril, od srca je pel, kjer je slikal krajine, cvetje, živo resnično delo, kjer pa je moral slikati zgodovino, prisiljene kompozicije in svet, ki ga je mogel gledati samo z očmi domišljije, je mrk in nekam nesvoj.

Stroka, ki Sternenu razen čisto impresionističnih nalog najbolje uspeva, je nedvomno portret, človeška podoba, naslikana s težnjo po upodobitvi resničnih potez. Po karakteristiki hipnega izraza, ki je prav posebej impresionistična zadeva, mu bo redko kateri naših slikarjev kos.

Sternen se je vse življenje z zagrizeno žilavostjo bavil s slikarskimi tehnikami. Boljšega teoretičnega poznavalca tega predmeta med nami ni. V praksi pa je šla njegova strast po preskušanju novih načinov tako daleč, da se je zdel včasih tehnični poskus važnejši od efekta izvršenega dela. Iz teh podlag se je razvil restavrator Sternen, ki doslej med nami nima para. Okrog 40 let se bavi s tem poslom, in zasluga mladega Sternena je, če so bile rešene baročne freske na Skaručni pred preslikanjem. Druga njegova zasluga je, da je kljub nasprotnim trditvam izvedencev, ki so zahtevali fiksiranje preslikav, katerih niso spoznali, na freskah pri Sv. Primožu nad Kamnikom, dokazal, da je spodaj odlična fresko slikarija, katero je odkril in nam tako rešil največji ponos naše umetnostne posesti iz časa prehoda srednjega v novi vek. Od leta 1913 do danes je Sternen kot restavrator in izvedenec desna roka spomeniškega konservatorja. Koliko srednjeveških spomenikov je v tem času odkril in konserviral, je nemogoče našteti. Prvi zvezek »Monumenta artis slovenicae« skoraj ne navaja spomenika, pri katerem ne bi bilo mogoče imenovati Sternenovega imena. Tudi na tem polju nas je za svojo sedemdesetletnico presenetil, ko je lani na gradu Tolstem vrhu restavriral do obupa razkljuvano kulturno-zgodovinsko velepomembno renesančno slikarsko delo, edino, s svetnimi prizori poslikano stanovanjsko sobo, ki je pri nas doslej znana.

Zbiratelji, galerije, muzeji, najoddaljenejše cerkve v Sloveniji, v alpskih deželah in v Dalmaciji poznajo ime in roko Sternena restavratorja. Ljubitelji pa poznajo tudi Sternena kopista starih slik. O njegovem mojstrstvu priča kopija Jelovškove prelepe svete Družine v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Pisec pa pozna celo primre, ko so se pojavile na umetnostnem trgu izven Slovenije Sternenove kopije po slikah iz Velesovega kot Kremser-Schmidtovi originali. Razume se, da brez njegove vednosti, še manj iz njegovega namena ponarejati.

Ko Sternenu danes čestitamo in ko nam vstaja pred očmi njegova na videz slabotna postava, nas tem bolj veseli, da mu je Bog dal zdravo starost, v kateri nas je zadnjih deset let večkrat presenetil z izredno svežostjo, s katero se je loteval slikarskega posla. Ko danes nepatriarški po zunanjosti stopa med patriarhe naše umetnosti, mu želimo, da bi še dolgo ostal delaven in živahen, kakršnega bo danes [illegible] mariborski krog njegovih prijateljev.

Fret.

Univ. prof. dr. France Veber – petdesetletnik

Petdesetletnica našega modernega filozofa — prvaka in profesorja filozofije na ljubljanski univerzi **Franceta Vebra**, pomeni za vso našo kulturno javnost in še posebej za slovensko filozofijo velik praznik. Naša hvaležnost in dolžno spoštovanje do kulturnega lika g. jubilanta sta utemeljena v dejstvu, da vidimo v njem **glavnega tvorca vse naše izvirne povojne moderne filozofske kulture.**

France Veber se je rodil 20. sept. l. 1890. v Sv. Petru pri Gornji Radgoni. Gimnazijo je študiral v Mariboru in po maturi l. 1910. se je vpisal v mariborsko bogoslovje. Filozofsko nagnjenje, ki je bilo v njem živo ves čas, je postalo zlasti zavestno ob študiju sholastične filozofije. Odločilno za Vebrovo poznejšo življenjsko pot je bilo, da ga je pokojni prof. Kovačič seznanil z velikim graškim filozofom **A. Meinongom.** Začela sta si dopisovati in velika kongenijalnost med njima je bila gotovo glavni razlog, da je Veber iz bogoslovja izstopil in se že aprila l. 1911. vpisal na graško univerzo. Posvetil se je predvsem filozofiji, študiral je pa tudi klasično filologijo. Doktoriral je l. 1917. z disertacijo iz filozofije. Po promociji se je l 1919. habilitiral v Zagrebu, l. 1920. pa je začel s predavanji iz filozofije v Ljubljani, kljub prvotni Meinongovi želji, da bi ostal v Gradcu. Na naši univerzi deluje do danes. Za svoje zaslužno delo je bil lani odlikovan z redom sv. Save III. stop., letos imenovan za dopisnega člana naše akademije, pravi član znanstvenega društva pa je od njega ustanovitve.

V meje teh skromnih življenjskih podatkov je zajeto vse bogastvo življenjske vsebine. Vebrovo delo je že po količini občudovanja vredno in dokazuje izredno ustvarjalnost njegovega duha. Napisal je štirinajst izvirnih knjig in velko število večjih in manjših razprav. Vsa resnična veličina Vebrovega duha pa je seveda vklesana v naravi njegovega dela.

Izšel je iz predmetno-teoretične filozofske smeri, ki jo je zasnoval njegov učitelj in ki je s svojo analitično-psihološko metodo tako sijajno ustrezala njegovi duševni strukturi. V tej smeri je delal skoro celo desetletje do Filozofije (1930), ki pomeni stvarno zani uvod v bistveno novo filozofsko smer in problematiko. Če je doslej raziskoval predmetni svet ne glede na njegovo bivanje, je vstal sedaj pred njim problem bivanja, problem stvarnega predmetnega položaja in vrsta vseh tistih klasičnih filozofskih problemov, ki je s tem temeljnim in vekovitim problemom v zvezi. Redki so v zgodovini znanosti in posebej filozofski primeri, kjer bi se vršil znanstveni razvoj tako izvirno, imanentno in plodovito, kakor se je to zgodilo pri našem filozofu.

V svojem prvem razvojnem obdobju je rešil s strogo predmetno-teoretičnega stališča nešteto vprašanj iz psihologije in spoznavne teorije, etike in estetike, kar je v glavnem ohranilo z določenega stališča do danes veljavo. Po letu 1930. pa je v njem vse bolj zorel problem stvarnosti, ki ga je po Knjigi o Bogu (1934), najlepši izpovedi njegovega znanstveno utemeljenega krščanskega preoričanja, dokončno formuliral v Vprašanju stvarnosti (1939). S tem delom je v vrsti modernih evropskih filozofov izvirno utrdil spoznavno-teoretični realizem in pokazal z izvirno pojmovanim neposrednim spoznavnim načinom stvarnosti novo pot vsej evropski filozofiji.

Izredne filozofske zasluge prof. Vebra priznava tudi tujina. Saj ga uvršča med najodličnejše sodobne evropske filozofe kljub temu, da g. pozna v tako majhnem obsegu. Z našim vodilnim katoliškim filozofom A. Ušeničnikom, ki je spremljal z največjo budnostjo in kritičnostjo njegov filozofski razvoj, ga druži najlepše razmerje medsebojnega strokovnega umevanja.

Če se spomnimo še splošno kulturnega pomena, ki je združen z Vebrovim delom, je treba reči, da je brez dvoma ravno njegova filozofija v veliki meri ustvarila med Slovenci ono potrebno svobodno ustvarjalno filozofsko občutje, ki daje ustvarjalno gotovost in je začetek vsake prave filozofske občutljivosti. G. profesor je vzgojil že lepo število učencev, od katerih se marsikateri že uspešno uveljavlja (dr. Sodnikova, dr. Gogala, dr. Logar i. dr.) V filozofskem društvu deluje kot predsednik od ustanovitve (1936) in skrbi s kvalitetnimi predavanji domačih in bratskih znanstvenikov za dvig slovenske filozofske zavesti. Naravnost popularen je po svojih radio-predavanjih, predaval je pa tudi zlasti učiteljem in akademikom. Udeležil se je treh mednarodnih filozofskih kongresov v Pragi, Rimu in Parizu, kjer je povsod sodeloval.

Gospodu profesorju s tem skromnim spominom k njegovemu tako zaslužnemu jubileju najiskrenejše čestitamo v prepričanju, da bo njegova misel trajno živela v slovenskem in evropskem filozofskem naporu.

Leon Žlebnik.

Napredovanje italijanskih čet v Afriki

ŠPORT

Odmevi splitskega plavalnega dvoboja Madžarska : Hrvatska

V Segedinu se je jugoslovanska plavalna reprezentanca odlično odrezala nasproti Madžarski, saj je dosegla proti tako odličnim plavačem, kakor so Madžari, v plavalnih disciplinah neodločen rezultat 16 : 16. To je prav gotovo tak uspeh, da je naš plavalni šport lahko ponosen nanj in še bolj razveseljivo je dejstvo, da je Jugoslavija danes v plavalnem športu na tako visoki stopnji, da se lahko kosa z najboljšimi plavalnimi narodi Srednje Evrope.

Zato je vse z največjim zanimanjem pričakovalo srečanja istih madžarskih plavačev z repezentanti banovine Hrvatske, kateri dvoboj se je odigral zadnjo soboto in nedeljo v Splitu. Da je bila nestrpnost plavalnemu športu naklonjenega občinstva še večja, so poskrbeli hrvatski športni propagatorji, ki so več dni pred tekmami napovedovali, da bodo sami Hrvatje dosegli s svojimi plavači še večji uspeh v Splitu kakor ga je dosegla izbrana jugoslovanska reprezentanca v Segedinu. In kaj se je zgodilo? Namesto pričakovane in toliko obetajoče zmage, je doživel hrvatski plavalni šport poraz, kakršnega niso pričakovali niti največji pesimisti, poraz, ki je prinesel takšno razočaranje, ne samo v hrvatskih športnih krajih, kakršnega že precej časa ne poznamo v jugoslovanskem športu. Kajti razmerje točk 23:13 nam pove več ko dovolj.

Sedaj se hrvatski športniki v svojih listih na vse mogoče načine izgovarjajo ter iščejo krivce za ta poraz, ki so ga sami pripravili, povsod, samo tam ne, kjer dejansko so. Zakai je bilo treba sedaj vabiti Madžare na Hrvatsko, ko je naš plavalni šport dosegel tako lep uspeh v Segedinu. Če bi na primer hrvatski plavači nastopili v Segedinu in tam dosegli tak rezultat, kakršnega je dosegla naša državna reprezentanca, potem bi bilo popolnoma na mestu, da bi se nekaj dni nato pomerila z Madžari še vsa jugoslovanska ekipa, ki bi prav gotovo dosegla našemu plavalnemu športu primeren uspeh.

Vsega poraza so sedaj krivi Žižek ter Luka Ciganovič in Samardžič. Za Žižka pravijo, da v tem dvoboju ni imel volje, da bi plaval ter zahtevajo za vse tri najstrožjo kazen in pripominjajo, da so prepričani, da ta trojica ne bo imela nikdar več prilike, da reprezentira hrvatski šport.

Predvsem je treba poudariti, da ta trojica niso Hrvatje, temveč je Žižek Slovenec, ostala dva sta pa Srba. In če hočejo Hrvatje nastopati kot hrvaško narodno športno zastopstvo, potem naj bodo v takem zastopstvu res samo Hrvatje. Preveč reprezentantov-Slovencev so nam Hrvatje že izvabili v Zagreb, kjer še danes nastopajo v hrvatskih dresih. Kdor se hoče postavljati, mora skrbeti, da postavi v take reprezentativne tekme svoje ljudi in se ne sme šopiriti s pavovim perjem. Pri plavačih se je stvar sprožila in morda preide še na druge panoge športa. Potem bo pa menda le enkrat konec onih časov, ko smo Slovenci vzgajali športnike, Zagreb nam jih je pa pobiral kot zrela jabolka. Sebe naj vsak zastopa s svojimi močmi, pod državno trobojnico pa morajo nastopati najboljši od Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Ljubljana : Železničar

Najinteresantnejše srečanje IV. kola bo brezdvoma nedeljsko srečanje med Ljubljano in mariborskimi Železničarji. Zanimiv je nedeljski gost ne samo zaradi tega, ker zastopa nogomet severnega dela Slovenije nego tudi zaradi tega, ker se bosta srečala po prognozah enakovredna nasprotnika za nadoblast v slovenskem nogometu. Sedanji slovenski prvak Železničar bo hotel dokazati Ljubljani, da prav nič ne zaostaja za njo, kljub temu, da je zastopala slovenski nogomet v državni ligi. Izid tega srečanja nam bo že dal slutiti bodočega reprezentanta v finalnem državnem tekmovanju. Ljubljana je tudi povezala svoje vrste in smo prepričani, da nas bo v nedeljo dostojno reprezentiral in zavzela zopet vodstvo v ligini tabeli.

Tekma bo na igrišču ob Tyrševi cesti s predtekmo.

II. propagandni table-tenis turnir SK Mladike

V nedeljo, 22. t. m. bo II. turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega. Turnir je namenjen slovenskim igralcem in je propagandnega značaja. V kategoriji »novincev« lahko igrajo tudi oni, ki še niso nastopili na kakih prvenstvenih ali javnih turnirjih. Zato vabimo vse, ki goje ta lepi šport, da se udeleže tega turnirja in vstopijo s tem v kader slovenskih table-tenis igralcev. Posebno so vabljeni izvenljubljanski igralci. Turnir obsega poleg tega še disciplini: moštva in gospodje posamezno. Turnir bo v nedeljo v prostorih Mladike na Kodeljevem od 9. ure dalje in ves dan. Ker se obetajo zanimive borbe, vabimo občinstvo, da si jih ogleda.

Mladika : Adria

Na igrišču Mladike nastopita v nedejo, 22. t. m. ob pol 11 dopoldne v borbi za točke moštvi Mladike in Adrije. Mladika je najresnejši kandidat za prvaka II. razreda, Adrija pa je letos prenovila svoje moštvo in je prav nevaren nasprotnik vsem drugorazrednim klubom. Zato se obeta prava prvenstvena borba za točke.

Moste : Grafika

Moščanski športniki bodo imeli v nedeljo velik dan; prvič bodo namreč nastopili kot prvorazredni klub proti Grafiki. Oba kluba sta se letos iz II. razreda povzdignila v I. razred, kar zgovorno priča, da sta kluba močno napredovala. Zaradi tega se obeta prav zanimiva in napeta borba, ki bo na igrišču Most ob 15.30.

Spor med Hrvatsko atletsko zvezo in Atletsko zvezo kr. Jugoslavije je vedno nujši

Nesoglasja med hrvatsko lahkoatletsko zvezo in atletsko zvezo kraljevine Jugoslavije so vedno večja ter izgleda, da bo prišlo do razkola med omenjenima atletskima zvezama, če se ne bo spor pravočasno premostil s pametnim ukrepom, ki naj bi zadovoljil obe strani. Da bo zaradi tega stanja trpel lahkoatletski šport, je povsem razumljivo. Hrvatska zveza je pripravljena zaradi tega stanja izvajati posledice kakor je na drugi strani pripravljena delati na izboljšanju jugoslovanskega lahkoatletskega športa, toda samo na podlagi upoštevanja njenih upravičenih zahtev — tako pravi g. D. v zagrebškem J. L. Iz Belgrada — tako pravi dalje omenjeni pisec — se stalno poskuša, da bi H. A. Z. primala Zvezo v Belgradu, toda brez uspeha, ker niso izpolnjeni predpogoji. Izgleda, da se more to stanje spremeniti samo z novim občnim zborom ter z odhodom iz Zveze v Belgradu onih ljudi, ki so to stanje zakrivili in kateri so s svojim dosedanjim delom dokazali, da nimajo volje niti sposobnosti za vodstvo lahke atletike, tako pravi dalje g. D.

Grki pojdejo v Carigrad

V prostorih grškega olimpijskega odbora v Atenah je imel sejo koordinacijski odbor pod predsedstvom predsednika vlade g. Metaksa. Na tej seji je bilo definitivno sklenjeno, da bo Grčija sodelovala na prihodnjih balkanskih igrah, ki bodo letos v Carigradu. Istočasno so tudi napravili potrebne sklepe glede organizacije lahkoatletske tekme z Nemčijo, ki bo po balkanskih igrah.

Tridnevne dirke okrog Hrvatske

Od 20. do 22. septembra bo tridnevna dirka okrog Hrvatske, katero organizira hrvatska kolesarska zveza. Proga je dolga 620 km ter je razdeljena na tri etape. Natei dirki bodo sodelovali samo Hrvatje, ker Srbi in Slovenci, ki so se udeležili dirk okrog Srbije, ne morejo sodelovati. Od inozemcev, katere so Hrvatje vabili, pa tudi nihče ne pride in bo ta dirka lokalna hrvatska športna prireditev brez posebne konkurence.

Zbor lahkoatletskih sodnikov

za lahkoatletski miting SK Ilirije dne 22. t. m. na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju ob 15. uri določam sledeči sodniški zbor:

Vrhovni sodnik: Kermavner Ivo.
Vodja tekmovanja: Megušar Maks.
Starter: Kleir G.
Časomerilci: Vindiš, Safošnik, Hvale, Trtnik, Gorjanc, Grünfeld, dr. Bradač, Soukal, Pevalek.
Sodniki za mete in skoke: Zupančič, Cimperman, Nagy, Stropnik, Glavnik, Kalan.

Gg. sodnike naprošam, da se javijo najkasneje do pol 15. ure v svrho določitve posameznih funkcij, katere bodo zabeležene v zapisniku. Vodja tekmovanja mora začeti tekmovanje ob točno napovedanem času. Čas za začetek se določi po uri g. Gorjanca. — Jaka Gorjanc, tč. predsednik zbora sodnikov.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

L. Z. S. P. Danes v petek važna seja ob 20. v damski sobi kavarne Emona. Prosimo vse gg. odbornike sigurne udeležbe. Predsednik.

SK Ilirija — lahkoatletska sekcija. Ker se bo skrbno pripravljeni miting v nedeljo, dne 22. t. m. ob 15 uri mogel vršiti res brezhibno po določenem urniku, ki je naveden v razpisu, vljudno prosimo, da se sodniki, določeni za ta miting, gotovo in točno javijo v svrho določitve posameznih funkcij do točnega pričetka.

Prosimo gg. sodnike, da pomagajo prirediteljem pripraviti publiki res prvovrstno presenečenje. Gojimo iskreno željo, da tudi lahkoatletski šport pridobi svojo publiko, ki bo videla v slovenski mladini odlične predstavnike naše državne reprezentance.

Sodnike pa, ki niso določeni, da vršijo svoje funkcije, pa prosimo, da se tudi oni po možnosti udeležijo tega mitinga. Tudi oni bodo dobrodošli in jih bomo z veseljem sprejeli v zbor določenih sodnikov.

Malta in Pantellerija, sovražni sestri v Sredozemskem morju

Težišče angleško-italijanskih bojev se vrti okrog dveh središč, Malte in Pantellerije, oporišč italijanskih in angleških pomorskih ter zračnih sil.

Že Feničani, Kartažani, Arabci . . .

Dve tisočletji je bilo Sredozemsko morje izključni prostor svetovno-zgodovinskega dogajanja. Ob njegovih obalah, na njegovih otokih so živeli narodi, ki so predstavljali velesile starega sveta. Važni sredozemski otoki so bili v zgodovini Kreta, Rodos in Ciper, toda že takrat je začel naraščati pomen dveh drugih otokov, Malte in Pantellerije. Pantelerija je majhen skalnat otoček, 75 kvadratnih kilometrov velik. Pantellerija se dviga iz morja tam, kjer sta si obali Evrope in Azije najbližji (Gibraltar tu ne pride v poštev), to je sredi sicilske morske ožine in je bil že za stare poln skrivnosti: legenda pravi, da je tu doživel grški bajeslovni junak Odisej del svojih pustolovščin, od tu so napadali barbarski morski roparji feničanske, grške in rimske trgovske ladje. Feničani, Egipčani, Grki, Kartažani, Rimljani, Vandali, Goti, Saraceni, Arabci, Normani, Genuanci in Španjolci so po vrsti drug za drugim obvladovali in imeli v posesti otoke na Sredozemskem morju.

V dvanajstem stoletju je prišla Pantellerija v sicilijansko last in ima od takrat mir s kratko izjemo turškega vdora na otok. Pustolovska usoda Malte pa se je še vedno nadaljevala. Cesar Karl V. je dal otok vitezom Johanitom, ki so po Malti dobili ime malteški vitezi. Od tod so malteški vitezi vodili borbo proti Turkom in Arabcem, dokler ni Napoleon na poti v Egipt priključil Malto svojemu cesarstvu. Leta 1815. so položili na otok roko Angleži in ga spremenili v mogočno pomorsko trdnjavo, kar je še danes.

Vsi ti narodi so zapustili sledove za sabo. Na Malti živi okrog 250.000 duš. Govore težko razvozljivo mešanico arabščine, turščine, grščine, čudne italijanščine. Na otočku Pantellerije živečih 9000 prebivalcev govori sicilijansko italijansko narečje. Pa tudi tu je najti mnoge arabske in turške sledi. Tako je že v jeziku tod živečih ljudi dokaz za vlogo, ki jo imata oba otoka: vojaško oporišče za tiste sile, ki hočejo gospodariti nad Sredozemskim morjem.

Cerber Pantellerija

Pantellerija, trdnjava in ponos italijanske vojske, je imela že v davnini podobno vlogo kot danes: vlogo Cerbera, močnega stražarja morske ožine pri Siciliji. Od afriške obale jo loči le 60 kilometrov, od Sicilije pa 100. Obalni topovi na tem otoku nadzirajo z lahkoto plovbo v tem prostoru in lahko močno ovirajo, če že ne popolnoma zadrže sovražno brodovje.

Ker je otok majhen, ne morejo nanjem zgraditi večjega oporišča za mornarico. Le manjše pomorske vojaške enote se lahko sem zatečejo, večjega letališča tudi ni tukaj. Letališče ni ne obhodno potrebno na tem otoku. Na bližnji Siciliji ima Italija dovolj velikih letalskih oporišč v Castelvetranu, Sirakuzah in Vittoriji. Glavna vojaška moč na Pantelleriji so obalni in protiletalski topovi.

Sedež angleškega sredozemskega brodovja

Čisto drugačen je položaj Malte, po francosko-italijanskem premirju edine in glavne sovražnice Pantellerije. Francoska Bizerta je sedaj mirna. Malta je večja in lahko služi vse drugačnim namenom kot Pantellerija. Anglež ima na Malti najmočnejše sredozemsko pomorsko oporišče, močnejše kot na Gibraltarju, ki varuje le izhod iz Sredozemskega morja v Atlantski ocean, in Port Saidu, ki je straža Sueškega prekopa.

Lep košček zemlje je Malta. Glavno mesto ima francosko ime La Vallette, šteje 50.000 prebivalcev, ima lepo romantično lego ob cvetočih pobočjih obale do vulkanskih višin na otoku. Mesto je v resnici sestavljeno iz pet predmestij ali mestnih delov, vsak del zase je zaključena in nezavisna trdnjava. Ena teh trdnjav, prav ob obali ležeča, je domovina angleškega sredozemskega brodovja. Imenuje se po pravici Porto Grande: več oddelkov brodovja lahko zapluje v zaliv, pa je še vedno dovolj prostora za trgovske ladje. Angleži so na otoku veliko storili. Velikanske žitnice in skladišča so polne hrane, goriva za ladje, orožja in municije, pitne vode ter drugih življenjskih potrebščin. Doki v Porto Grande lahko popravijo poškodovane ladje. Velike sončne, z rožami okrašene ulice vodijo do bolnišnic, zabavišč za mornarje, gledališč, trgovin in vojašnic.

Pantellerija je premajhna, da bi lahko imela na svojih skalah vse to. Ker je majhna, jo je tudi težko zadeti iz zraka. Na Malti lahko zgrade močno obrambo, so pa tudi mnogo bolj izpostavljeni sovražnim napadom iz zraka. Po začetku sovražnosti med Italijo in Anglijo so Angleži preselili žene in otroke iz Malte na Ciper in v Egipt. V pristanišču pa je vedno več ladij in vojaštva. Dokler Angleži drže Malto, še boj v Sredozemlju vedno ni odločen.

Sestreljen angleški bombnik Blenheim v Severni Afriki

Martellovi stolpi, „Maginotova črta proti Napoleonu“

Že od začetka krvave nemško-angleške vojne kažejo nekateri na Napoleonov primer kontinentalne vojne z vsemi sredstvi (razen letalstva) proti Angliji. Čeprav se Napoleonov načrt v pogledu njegovega vpada v Anglijo ni uresničil, je vendar povzročil med Angleži veliko strahu in skrbi. Vsa obrambna dela, ki jih je angleška vlada takrat pripravila za vsak primer, so dolgo ostala nema priča in tih opomin.

Danes, ko se je po 150 letih nevarnost sovražnega vpada na angleška tla v mnogo resnejši obliki ponovila, so se Angleži spomnili na stare, od zoba časa izglodane obrambne naprave, in jih skušajo zopet postaviti v službo domovine. Glavni znak angleškega značaja, ki se zelo izrazito kaže pri vseh ljudeh onstran Rokavskega preliva, je popolno pomanjkanje skrbi in priprav za bodočnost, neka zavestna brezskrbnost, ki prepušča vsakemu dnevu posebej, naj rešuje svoje skrbi. S tem je povezano za neangleža vedno presenečujoče in nerazumljivo mu veselje do improvizacije, do odlaganja obrambe pred nevarnostjo in do odlaganja odločilnih dejanj na poslednji trenutek. Tako so Angleži šele po vojni napovedi uvedli splošno vojaško dolžnost, šele takrat so žačeli krepkeje misliti na močno letalstvo, na obrambo pred napadi iz zraka itd. V mirnem času jim še malo ni padlo na um, zaščititi svoje obale tako, kot so na primer Francozi zaščitili mejo z Maginotovo črto, Nemci z Siegfriedovo črto, drugi zopet s Karolovo, Horthyjevo, Mannerheimovo itd. Šele takrat, ko je vojna resno divjala, v glavnem šele na letošnjo pomlad, so začeli Angleži v naglici popravljati, kar so zamudili. Pri obrambnih delih na obali so se oprli na stare »Martellove stolpe«, postavljene svoj čas proti Napoleonovim bojnim ladjam.

»Martellovi stolpi« — ime in zgodovina

Aprila meseca leta 1804 je sklenila angleška vlada postaviti tik ob obali na južni strani otočja večje število trdnih stolpov, da bi od tam odvrnili nevarnost izkreavanja na nezavarovani obali. Vsega so zgradili 103 take stolpe, in sicer 74 na južni obali vzdolž Rokava med Folkestonom in Kcafordom, ostalih 29 pa so postavili v večjih razdaljah, ali zato tudi močnejše in večje, na vzhodni obali v pokrajinah Essex in Suffolk med Southendom in Adeburghom. Stolpom so dali ime »Martellovi stolpi«. Prvotno so ljudje mislili, da so jih tako imenovali v čast nekega bajeslovnega Martella, ki je dal pobudo za zgraditev teh stolpov, vendar to ne ustreza resnici. Imenovali so jih po »Mortella stolpu« na Korziki, kjer so bili malo prej, leta 1794, srditi boji in so vojaški opazovalci spoznali velik pomen takih stolpov.

Martellove stolpe so gradili iz granitnih kvadrov. Bili so okrogli, pri zemlji so imeli 15 metrov v premeru, visoki so bili 10—15 metrov, proti morju pa so imeli tri metre debele stene za strelce. Na vrh so namestili topove z vrtljivo podlago. Posadka takega obrambnega stolpa je imela enega častnika in 24 mož. Po zahodu Napoleonove slave se za stolpe ni več nihče zanimal. V nekaterih so se naselili cariniki in morski čuvaji, nekatere je uporabljala policija, večina Martellov pa je bila prepuščena divjim jesenskim nevihtam in deževju. V teku časa so bili mnogi poškodovani. Od 103 stolpov je bilo lansko jesen le še 45 uporabnih.

Lani se je angleška obalna obramba spomnila na pozabljene stolpe. Popravili so jih, stene so obložili z vrečami peska, namesto starih poljskih haubic so postavili moderne obalne in protiletalske topove. One, ki jih niso mogli več uporabiti v ta namen, so spremenili v opazovališča z daljnogledi, žarometi in telefonom. Drugi zopet služijo za stanovanje balonskim stražam. Bilo bi mnogo preveč, imenovati to verigo angleško »Maginotovo« črto. Vsekakor pa še utegnejo častitljivi stolpi dobro služiti, zlasti še, ker jih je z zraka težko opaziti. In še neko drugo poiačenje so dobili naravnost od narave. Angleška obala je na kilometre dolgo kredasta. Vsakemu turistu so znane kredne skale, ki strmo padajo v morje.

Prvi je te naravne trdnjave uporabil za svojo obrambo pred 200 leti zloglasni angleški pomorski ropar in tihotapec William Watch. Utrdil se je v votlini visoko v skalovju. Od tod je mogel opazovati obalo na kilometre daleč, ne da bi kdo vedel zanj. Imel je v skalovju tudi top in se je z njim dolgo upiral carinskim oblastem. Admiraliteta se zaveda, kakšnega naravnega zaveznika ima v tem krednatem skalovju. Povsod so zvrtali luknje in votline in jih oborožili s topovi. V podzemeljskih votlinah imajo skrito municijo in hrano, tam vojaštvo spi in stanuje. Res da Martellovi stolpi in kredne skale ne bodo odločilno vplivale na izid vojne, vendar jih je kot neme priče preteklosti in kot zanimivost sedanjosti le vredno omeniti.

Obisk v belgrajski Jatagan Mali

Belgrad v septembru.

Vsako večje, kakor tudi manjše mesto ima svoj kraj, ki so si ga izbrali najsiromašnejši sloji in razni brezdomci za svoje prebivališče. Tudi Belgrad ga ima in ne samo enega, temveč več. Zato bo nepoučen tujec v Belgradu doživel veliko presenečenje, če ga bo pot zanesla po širokem »Bulevarju Oslobodjenja« proti kliniškemu delu mesta. Takoj za klinikami bo namreč zagledal pred seboj nasproti Topčiderskemu griču naselbino, ki prav nič ne spada tja. To je belgrajska Jatagan Mala. O njej je prestolniško časopisje že večkrat pisalo. Še več je o njej razpravljala javnost, še več pa seje občinskega odbora, ki je vzel vso stvar v svoje roke in je sklenil podreti vso to naselbino, ki taka, kakršna je ne samo, da ne spada v mesto, temveč je ne bi smelo biti nikjer, kjer se kaj ozirajo na zdravstvene predpise. Občina je pričela naselbino že pred leti podirati. Ostal je samo še en del, katerega pa te dni čaka ista usoda. Tako bodo na Jatagan Malo kmalu pozabili vsi, ki hodijo mimo nje v službe, na njenem mestu bo kmalu zrasel novi del mesta z visokimi palačami in širokimi cestami. V spominu bo ostala samo tistim, ki v njej še preživljajo svoje vesele in žalostne dni.

Naselbina sama je bila nekoč del belgrajskega predmestja. Po zedinjenju se je, kakor znano, pričela prestolnica neverjetno širiti na vse strani ter njen razvoj še danes ni končan. Belgrad se je tako v svoji velikopoteznosti razvijal tudi dalje čez Jatagan Malo na Dedinje in Topčiderski grič, kjer so danes najlepše vile belgrajskih bogataševv. Jatagan Mala je pa ostala taka, kakršna je bila, skoro sredi mesta ter se ni mogla ubraniti objema novih palač in širokih cesta. Cela naselbina se stiska h gričku, ki je pozimi, ko brije ledena košava, dobro zavetje. Hišice so podobne golobnjakom ali zabojem. Zgrajene so iz vseh mogočih stvari. Zbite so n. pr. iz surovih desk, špranje so pa zamašene z ilovico, papirjem, cunjami in podobnim. Oken povečini nimajo. Edina odprtina so vrata, ki so podnevi odprta, da lahko prihaja svetloba v stanovanje. Kadar pa nastopijo hladnejši dnevi, posebno pozimi vlada v teh »stanovanjih« tema in mrak.

Del Jatagan Male, ki je še ostal, ima dve glavni ulici, ki sta vedno živahni. Najbolj seveda zjutraj, ko odhajajo ljudje z doma po zaslužku. Med prebivalci te naselbine je seveda veliko ciganov in delavstva iz južnejših pokrajin države. Vse je siromašno, da je ponavadi vse njihovo premoženje to, kar imajo na sebi. Za vse te ljudi je vedno težko. V svoji brezmejni skromnosti se pa le prežive. Sami pravijo, da jedo paradižnike, ki jih dobiš na trgu kg za 2 dinarja. Pozimi, ko teh ne bo, bo seveda malo težje. O tem pa ne premišljuje dosti mladež, ki po ulici brca in bije žogo iz cunj.

Občina je pričela sedaj podirati tudi ta del Jatagan Male. Voznik za voznikom odvaža ruševine na mesta, ki jih je določila občina za izravnavo raznih kotlin. Jataganmalci se pa selijo daleč ven iz mesta. Občina misli tudi nanje in namerava zgraditi več delavskih kolonij, ki bodo ustrezale vsem gradbenim in higijenskim zahtevam.

V tej koči je spalo 6 ljudi

Denar je ostal nevtralen

Banka za mednarodna izplačila v Baslu, najbolj tiha in nepoznana mednarodna ustanova sedanjosti, je morda edina mednarodna ustanova, ki navzlic vojni in vsem spremljajočim jo okoliščinam nezmanjšano v starem obsegu posluje naprej. Spomladi se je preselila iz Basla v neko gorsko letovišče, pred kratkim pa se je zopet vrnila v Basel.

Točka, okoli katere se vse vrti

Zveza narodov stanuje v Ženevi v novi, veličastni zgradbi, v palači, pravem gradu. Mednarodni urad za delo, ki je tudi v Ženevi, si je izbral za sedež nekoliko skromnejšo, a še vedno mogočno in razsipno urejeno palačo. Mirovna palača v Haagu, sedež mednarodnega sodišča, palača mednarodne trgovske zbornice v Parizu, uradi Instituta za duhovno sodelovanje, nameščeni v pariški »Palais Royal«, so same mogočne, ugledne, dostojne palače, kot se spodobi . . .

Banko za izravnavo mednarodnih izplačil pa je postavila svoje pisarne v priprosto meščansko hišo nekaj korakov od glavnega kolodvora. Ta banka res ni tako romantična in poetična kot druge visoke mednarodne ustanove. Tu ne delajo politike, niti ne izrekajo pravice, prav tako ne napenjajo v njej niti duševnega sodelovanja med deželo in deželo, posli so vse bolj vsakdanji, prozaični in pusti; tu govore le o denarju, o tekočih računih med narodnimi bankami, o čekih za obračunavanje, o posojilih in obrestih, skratka o denarju, »živcu« vsega drugega, politike, prava, gospodarstva in kulture . . .

Ali se banka za izravnavo mednarodnih izplačil, plod enega številnih posvetovanj po končani prejšnji svetovni vojni, zaveda svoje svet obvladajoče vloge? Ali dobro ve, da je njena naloga nadzorstvo mednarodnega denarnega prometa, naravnavanje denarja v prave kanale, omogočanje mednarodnih izplačil, torej vloga, po kateri je ta banka steber svetovnega gospodarstva?

Ko so letošnjo pomlad odmevali po baselskih ulicah topovski streli bližnje nemško-francoske vojne in so mnogi mislili, da bo vojna vihra potegnila tudi Švico v sredo svojih vrtincev, je ta banka zapustila urade v Baslu in se umaknila v tiho alpsko dolino. Tisoč metrov visoko je odslej uradovala v svetlem, prijaznem hotelu Chateau d'Oex. Posle kontokorentnih računov in visokih dolarskih čekov je odslej opravljala tam gori v senci mogočnih gorskih velikanov, v bajnem blesku alpskih krasot.

Predsednik Mac Kittrich dela za bodočnost

Banka za izravnavo mednarodnih izplačil še vedno v polnem obsegu posluje. Ni je pregnala vojna ob bregovih Rokavskega preliva in v Sredozemlju. Dočim doli ob Ženevskem jezeru v Zvezi narodov in v Mednarodnem uradu za delo delajo le še košček tega, kar so izvrševali pred vojno in še to le zaradi tega, da bi nežno drevesce mednarodnega prava popolnoma ne izumrlo, je delovanje banke za izravnavo mednarodnih izplačil povsem ohranilo predvojni obseg. Vse bojujoče se države sodelujejo s to banko po svojih pooblaščenih bankah in nikjer se še ni dvignil glas proti takemu stanju. To je vsekakor dobro znamenje za bodočnost.

Predsednik Mac Kittrich, ameriški državljan, je že ob izbruhu vojne poslal svojo družino domov, sam pa neumorno vztraja pri svojem poslu. Gladko govori štiri evropske jezike, kar je vsekakor čudež za Amerikanca. Konec maja je z avtoriteto vnetega nevtralca vodil zadnjo dobro obiskano skupščino in je dopovedoval začudenim udeležencem, da bo poslovanje banke v bodočnosti ostalo povsem nespremenjeno. Vojna je pač otežkočila mednarodni denarni promet, ni ga pa niti mogla, niti hotela ubiti. V povojni dobi, naj bo svet takšen ali takšen, bodo potrebovali tak organizem, ki si je na polju meddržavnega denarnega prometa, denarnega trga in v pogledu posojil pridobil bogate izkušnje. Zato bo ta banka pomembna tudi pri ustvarjanju novega gospodarskega reda v svetu.

K reformam srednje šole

Čital sem, kako se nekateri zavzemajo za poostritev sprejemnega izpita. Tudi zahtevajo večjo starost kot pogoj za sprejem v srednjo šolo.

Mislim, da bi s poostritvijo sprejemnega izpita samo še bolj omejili dotok učencev iz podeželja, ker le-ti ne bi mogli tekmovati s svojimi mestnimi tovariši, ki so imeli priliko obiskovati boljše ljudske šole in katerim večkrat starši že za sprejemni izpit najamejo inštruktorja. Srednja šola naj bo sicer gosto rešeto, k izbiri pa morajo biti pritegnjene čim širše ljudske plasti, da se takorekoč iz celega naroda izberejo najsposobnejši, ne pa, da se z vsemi sredstvi rinejo skozi srednjo šolo otroci meščanskih krogov, če so nadarjeni ali ne. Če so bili nekdaj dijaki bolje podkovani v slovnici, ni bilo to toliko zasluge sprejemnega izpita, temveč jim je to nudil pouk mrtvih jezikov, predvsem latinščine že v prvem razredu. To pa je bila tudi več ali manj edina prednost stare klasične gimnazije. Latinščina naj bi se na vsak način poučevala že od prvega razreda dalje ne samo radi utrditve slovničnega znanja, ampak tudi zato, ker lajša pozneje pouk živih romanskih jezikov in je tudi praktično potrebna za razumevanje latinske terminologije, ki je vpeljana v vseh znanostih. Sprejemni izpit pa naj bi bil predvsem inteligenčna preizkušnja.

Zahtevati za sprejem v srednjo šolo višjo starost, se mi v splošnem tudi ne zdi potrebno. Nesporno je, da je mnogo otrok z desetimi leti duševno in telesno dovolj razvitih za srednjo šolo. Povprečno starost akademsko naobraženih ljudi, ki nastopijo svoja prva službena mesta, znaša danes že skoro 30 let, čeprav doseže človek že s 25. leti višek svoje življenske sile. Ali bi bilo torej pametno mogoče brezposelnost odpravljati s podaljševanjem študija na ta ali oni način. Starši že itak težko zmagujejo stroške za šolanje svojih otrok, mnogi slovenski dijaki se pa morajo celo sami vzdrževati.

Mala matura je res nepotrebna. Večji uspeh i bilo mogoče doseči, če bi se pouk v četrtem razred vršil nemoteno do konca šolskega leta.

Tuji jeziki na vsak način preobremenjujejo. Zdaj pa bodo uvedeni še novi jeziki. Dejstvo je, da se v šoli ni mogoče nobenega jezika popolnoma naučiti. Osnovne pojme pa si je na višji stopnji mogoče pridobiti tudi v enem letu ali dveh. Zato naj bi se v vseh razredih poučevalo samo latinščina in en živi tuji jezik.

Vsak predmet, ki je v šoli uveden, je važen in pri vsakem je treba doseči nek minimalen uspeh. Filozofska propedevtika je edini predmet, ki se poučuje samo v osmem razredu in za katerega nimamo niti učnih knjig. Zato je temu predmetu treba posvetiti več pozornosti.

Današnja »realna« gimnazija ni slaba samo zato, ker ni klasična, ampak tudi zato, ker niti ni realna. Kemija n. pr. se poučuje samo v četrtem in osmem razredu, kjer je pouk najkrajši. Ker se ne zahteva pri maturi, je tudi sicer predmet drugega reda. Med četrtim in osmim razredom je pri rednih učencih vrzel treh let, tako da se snov četrtega razreda temeljito pozabi in da je treba v osmem znova pričeti. Kemija ima na klasični gimnaziji že skoro neko prednost, ker se poučuje vsaj že v sedmem razredu, ko dijakov še ne moti matura in od četrtega razreda navadno vsaj več ni poteklo kot dve leti.

Treba bo pa tudi misliti na to, da se pri nekaterih predmetih pouk v razredih izpopolni, če že ne kratkomalo nadomesti z laboratoriji. Praktično udejstvovanje je učencem v razvedrilo, jim neverjetno olajšuje spomin, jim omogoča lastne pobude in jih igraje izuri v postopkih, ki zahtevajo pozneje od neokretnejših odraslih veliko truda in časa. Duševno in telesno delo sta v delavnici najlepše povezana.

Poleg vseh prednosti, ki jih je pokazala klasična gimnazija, ne smemo pozabiti tudi potreb današnjega časa in izkušenj, ki jih je na polju šolstva zbrala tujina.

R. Bajželj.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(49) Neznano silo so tvorili palčki, ki so navdušeno pomagali Mihcu in vlekli z vsemi silami za vrv; kar precej so morali napeti svoje moči, da so toliko težo potegnili čisto do roba votline in še naprej v notranjost, dokler nista bila stražarja čisto na varnem.

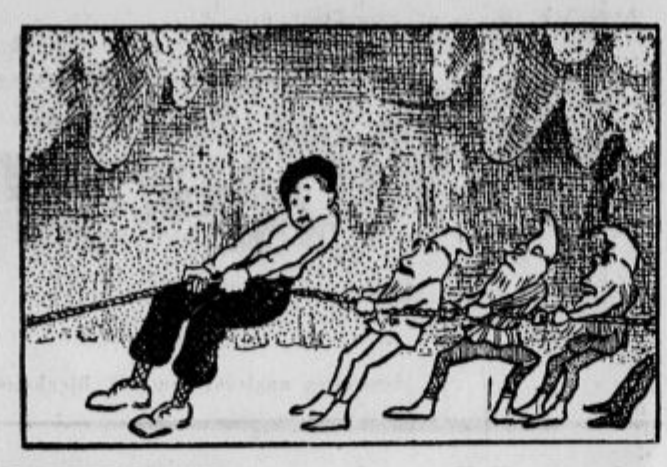

(50) Da bi bila še bolj »varna«, so ju še posebej trdno zvezali drug na drugega s hrbtom skupaj. Tako jih gotovo ne bosta mogla še tako kmalu vznemirjati in njihov beg bo lahko potekal v miru in v redu.

Iz Julijske Krajine

Poroka. V Podgori pri Gorici se je poročil g. Nino Braidot, tamošnji pevovodja in organist z gdč. Nado Brezigar, zasebno uradnico in cerkveno pevko. Pri poroki je lepo prepeval znani cerkveni pevski zbor. Mlademu paru želimo obilo božje sreče!

Sv. Višarje. Znano in priljubljeno Marijino svetišče, ki kraljuje in samuje na višarski gori, obkroženo in zastraženo od venca ponosnih skalnatih vrhov sredi planinske lepote, je tudi letos kakor vsako leto lepo oskrbovano. Dušno tolažbo nudi duhovnik, ki stalno biva tu že od julija in bo ostal še do prvih dni oktobra, za telesno okrepčilo pa skrbi nekaj gostoljubnih zavetišč. Obisk svetišča je pa letos bolj pičel. Vojni čas pač ni ugoden za romanja. Zlasti Višarje, ki so skoraj na meji treh držav, to občutijo. Če se povrh širijo še netočne in neresnične vesti kot: »Na Višarje je prepovedano!«, »Višarje so zaprte!« itd., potem ni čudno, ako ni romarjev. Kljub vsemu temu pa ljubezen do višarske Matere ne zamre in vedno se še najdejo pobožne duše, ki se ne pustijo oplašiti. Zadnje nedelje so privabile prav dosti romarjev, saj je bilo vsako nedeljo nekaj sto sv. obhajil. Med tednom prisopiha pa tudi vsak dan po nekaj ljudi, ki se tu v blagodejnem božjem miru duhovno in telesno okrepijo.

Goriški prefekt v Brdih. Števerjan, Kojsko in Šmartno ter druge manjše kraje, katere je dne 24. avgusta oklestila grozovita toča, je zadnjo sredo obiskal goriški prefekt. Pregledal je hudo poškodovane njive, sadovnjake in vinograde ter obljubil izdatno pomoč zlasti najbolj potrebnim družinam. Obiskal je tudi kmetijo posestnika Stekarja na Valerišču pri Števerjanu in pohvalil njegovo vzorno urejeno gospodarstvo.

Ostanki v svetovni vojni padlih junakov. Na Vodicah, ki so strahotno znane iz zadnje svetovne vojne in nosijo že svoj spomenik padlim, so te dni prav v bližini spomenika naleteli na okostja junakov, ki so prav v tem peklu žrtvovali za domovino vse — življenje. Ostanke so lepo zbrali in jih prenesli v kostišče na Oslavju.

Drevo ga je ubilo. Drvar Jože Lapajne iz Mrzle Rupe pri Idriji se je pri svojem težkem poslu v gozdu smrtno ponesrečil. Odšel je na delo v Krekovše. Podrl je debelo bukev- ki ga je pa tako nesrečno zajela, da mu je zlomila tilnik in je obležal na mestu mrtev.

Koliko rib poje Gorica? Zaradi brezmesnih dni hitro raste konsum vsakovrstnih rib. L. 1939 je po uradnih podatkih porabila Gorica skoraj 98.000 kg rib, v prvih sedmih mesecih letošnjega leta pa že okrog 54 tisoč kilogramov. Največjo porabo rib smo imeli v maju, nad 13.000 kg. V zadnjih dveh mesecih je konsum padel, ker ni prišlo več toliko blaga na trg. Cene v Gorici so skoraj enake cenam v Trstu in Vidmu. Jegulja velja v vseh treh krajih okrog 16 lir kg, sardele in slične vrste so pa po približno 8 lir za kilogram.

Nov način barvanja letal

Ameriške tovarne za letala so začele na nov način barvati letala, in sicer različno po tem, ali so namenjena za nočne ali za dnevne polete. Letala za nočne polete barvajo s sivordečkasto barvo, letala za dnevne polete za sinjemodro od spodaj, rumenkasto od zgoraj. Strokovnjaki smatrajo, da se tako pobarvana letala najmanj zapazijo. Vsi prejšnji poskusi barvanja letal z nevidnimi barvami so se pokazali kot brezuspešni.

✝

Po kratki, mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš srčno ljubljeni soprog, oče, sin, brat, svak, stric in bratranec, gospod

Rafael Grošelj

poštni služitelj

dne 18. septembra, pri izvrševanju svoje službe kot žrtev prometne nesreče.

Pogreb bo v soboto, dne 21. septembra ob 15 izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. septembra 1940.

Globoko žalujoči: **Josipina**, soproga; **Marija, Bogo**, otroka; starši; **Stanislav** in **Ana**, brat in sestra — ter ostalo sorodstvo.

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po 8 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Kino-operater

vesten, absolutno trezen in zanesljiv, se sprejme takoj. - Ponudbe s točno navedbo dosedanjega službovanja in datumom polaganja izpita poslati na upravo »Slovenca« pod »Izprašani kino-operater« št. 14.175. (b

Dva urarska pomočnika

takoj sprejme A. Janko, urar, Maribor, Jurčičeva ulica 8. Tedenska plača 400—500 dinarjev. (b

Hlapca

za vožnjo in druga dela takoj sprejmem. Močnikova 13. (b

Vrtno delavko

ne prestaro, sprejmem za celodnevno delo. Verstovškova 9, Mirje. (b

Večje število delavcev

sprejme Emil Tomažič pri gradnji vojašnice na Vrhniki. (b

Službe iščejo

Točilec

20 let star, išče službo. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Točilec« 14.138. (a

Učenka

z 2 razr. mešč. šole, stara 14 let, močna in zdrava, išče mesta v trgovini. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena« 14.165. (v

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje

v I. nadstropju oddam mirni stranki. — Termin 1. oktober. Poizve se v Kolodvorski 26, Orehek.

Pouk

Za nameščenje

nujno potrebujete znanje stenografije in strojepisja. Vpišite se v poseben tečaj na Trgovskem učilišču Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15. Vpisovanje in pojasnila v pisarni. Šolnina nizka. u

Gimnazijska izobrazba

pismenim potom. Že nad 15 let obstoječa Vidovičeva dopisna šola v Sarajevu omogoča mlajšim in odraslim gimnazijsko izobrazbo pismenim potom. Brezplačne informacije daje ravnateljstvo Vidovičeve dopisne gimnazije, Sarajevo, poštni predal 217. (u

Posestva

Hiša z vrtom

4 stanovanjska, 15 minut od glav. kolodvora, ugodno naprodaj. Potreben kapital 110.000 din, ostalo hipoteka. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Miren kraj« 14.156. (p

Posestvo

kupim na Dolenjskem. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Resen kupec« 14155.

Auto-motor

»Puch« motor

200 ccm, zadnji model, zaradi bolezni naprodaj za 5500 din. Ing. Cizerl, Beethovnova ulica 14/II.

Avtogume

650×16, 600×16 in gume za tovorni avto prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.196. (f

Dijaki

Dijaki, dijakinje,

naročite svoj list »Naša Zvezda«!

Kupujte pri naših inserentih

Vnajem

Pekarijo

dobro vpeljano, v centru mesta Kranja — oddam. Poizvedbe v Prešernovi ulici 8. (n

Razno

Foto-amaterjem

razvija, kopira in povečava

Foto-atelje Mancini Ljubljana - Vič

Premog

koks, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20-59

Postrežba brezhibna

"Verjemite mi, s pomočjo tega recepta s smetano mleka so žene, stare povprečno 50 let, videti kakor da štejejo komaj 30 let."

Namažite se na mestu, označenim s strelico — potem pa po vsem licu in vratu.

EVO Vam hitrega načina, da napravite gubasto, ohlapno in velo kožo spet svežo, čvrsto in mlado. Zmešajte enoto čiste mlečne smetane (očiščene s pankreatinom) z enoto očiščenega oljčnega olja, potem zmešajte to z dvema enotama najfinejše kreme. To bo takoj redilo Vašo kožo ter ji vrnilo mladostno svežost in lepoto v neverjetni meri. Neka slavna igralka se je poslužila tega recepta, da ohrani svoj mladostni videz in s 70 leti je še vedno igrala vloge mladih žena. To zmes Vam lahko napravi tudi Vaš lekarnar, a pripravljanje male količine je zelo drago. Krema Tokalon bele barve (ki ni mastna) vsebuje mlečno smetano očiščeno in specialno pripravljeno, z očiščenim oljčnim oljem, da redi Vašo kožo. To je pravo hranilo za kožo. Dobiva se v tubah po Din 15·— in 22·—. Uspešni rezultati so zajamčeni v vsakem primeru, ali pa se Vam vrne dvojna kupna cena.

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite din 5·- v poštnih znamkah za poštnino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug, Odio 10-S Zagreb, Praška ul. 6.

Strojnik

vešč strugarstva ter finih strojno-ključavničarskih del — išče takojšnjo zaposlitev. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Strojnik«

„SLOVENEC"

na 10 straneh je največji, najboljši in najbolj razširjeni slovenski dnevnik!

Alphonse Daudet: 45

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Prenehal je na Šarlotine proseče kretnje. Namignila mu je na črne, poslušajoče in vprašujoče oči matere Archambauld, ki je opazovala. V vasi so vsi mislili, da sta poročena. Jakca so imeli za otroka iz prvega zakona gospe d'Argenton.

Ker je d'Argenton moral ustaviti, zadržati ploho psovk, ki ga je dušila, je postal obupan, smešen, ves poten in sopihajoč kot konj pri omnibusu. Stekel je v svojo sobo in zaloputnil vrata za sabo. Jakec je obstal ves prepaden pred obupano materjo, ki je vila svoje lepe roke in spet spraševala Boga, kaj je zagrešila, da je zaslužila tako življenje. To je bil tudi edini način, s katerim se je potolažila, kadar jo je v življenju kaj doletelo. Kot običajno, je tokrat vprašanje ostalo brez odgovora; lahko si pa mislimo, da je morala zagrešiti silno hude stvari, da jo je Bog kaznoval s tem, da je postala in ostala slepa in zatreskana družica takega človeka.

Da je pesnikova že itak silno slaba volja postala še slabša, se je dolgočasju in žalostni samoti pridružila še bolezen. Kakor vsi tisti, ki so dolgo živeli v pomanjkanju, je tudi d'Argenton imel slab želodec. Poleg tega je bil zelo rahločuten in cmerav; zdaj je postal še razvajen, kar ni bilo v lepem miru Jelšovja prav nič čudnega. To je bil tudi prav dober izgovor, da je opravičil nezmožnost svojih možganov, večno dremanje na divanu in brezbrižnost, ki ga je morila. Odslej je slovite besede: »**On dela**«, »**Gospod dela**«, nadomestilo: »**Gospod je bolan**«. S temi besedami je on krstil svoje bolezensko dolgočasje, ki ga pa ni prav nič oviralo, da ne bi dva ali trikrat na dan šel v shrambo, si narezal široke kose rahlega kruha, jih na debelo nadeval s sirčkom in jedel na vse pretege.

Dobra Šarlota ga je pomilovala, skrbela zanj in ga negovala. V vsaki ženski je nekoliko usmiljene sestre, a ona je poleg vsega z njim še prav bedasto sočustvovala. Odkar je mislila, da je njen pesnik težko bolan, ga je imela še toliko rajši. Kaj vse si je izmislila, da bi ga razvedrila, da bi mu odleglo! Pod namizni prt je dajala volneno prevleko, da bi ne ropotali krožniki in žvenketal srebrn pribor; visoki naslanjač stola v slogu Henrika II. je natrpala s posebnimi blazinami in imela še polno drugih, manjših skrbi: razne flanelaste krpe, domača zdravila. Navadila ga je na tisto mehkužnost, ki pri takem namišljenem bolniku omrtvi vso energijo, da potem misli, da je tako slab, da še govoriti ne more. Toda včasih se je uboge ženske polastila njena razposajena veselost in takrat je bilo namah konec njenih kreposti bolniške strežnice. V plohi besed in živahnih kretnjah se je nekoliko razočarana ustavila šele takrat, ko jo je poet pikro — bolestno zavrnil: »Molči... na živce mi greš!«

V času d'Argentonove bolezni so imeli v hiši stalnega gosta in to je bil doktor Rivals. Njega je bilo vedno treba poiskati kje na cesti, kajti njegovi klijenti so bili tudi po deset milj oddaljeni drug od drugega in je bil zato vedno zaposlen. Prihajal je dobrodušnega, veselega in višnjeno-rdečega lica, na glavi je imel kodrasto lasuljo iz bele svile, ki mu je nadomeščala lase, in žepi njegove dolge suknje so bili polni raznih priročnikov, katere je prebiral med potjo, pa najsi je hodil peš ali sedel na vozu. Šarlota ga je vedno pričakovala na hodniku in mu dejala z zaskrbljenim glasom:

»Oh! Doktor! Le brž! Ko bi vi vedeli, kako se naš ubogi poet slabo počuti.«

»Pojdite no! Nič hudega, samo razvedrila mu je treba.«

D'Argenton je sprejel zdravnika s slabotnim in jokavim glasom.

A bil je srečen, da je zagledal pred sabo novo lice, da je njegovo enolično življenje postalo nekoliko zanimivejše. Pozabil je na svojo bolezen, govoril o politiki, literaturi, slepil dobrodušnega doktorja z raznimi zgodbicami iz pariškega življenja, opisoval znamenite osebe, ki jih baje pozna in ki jim je povedal kakšne ostre besede.

Lahkoverni in zelo odkritosrčni doktor ni imel vzroka, da bi podvomil o resničnosti teh hladnih besed, ki so kljub vsej domišljavi bahavosti ohranile videz verjetnosti. Poleg tega stari Rivals ni bil nikak opazovalec.

Rad je zahajal v hišo Pesnik se mu je zdel inteligenten in originalen, ženska lepa in otrok ljubek. Toda vsak drug bistrejši in ostrejši razum bi bil zapazil, kako slučajne so vezi, ki jih družijo in kako slabo pritrjene in ostre so igle, s katerimi je speta ta družina.

Kolikokrat je takole okrog poldneva stal njegov konj privezan na ograjo, poštenjak pa se je mudil pri Parižanih, srkal grog, ki mu ga je pripravila Šarlota in pripovedoval, kako je na krovu Bayonnaise potoval po Indokini. Jakec je tiho in pazljivo ždel v kotu. Prevzelo ga je tisto zanimanje za pustolovščino, ki ga imajo v sebi vsi dečki.

»Jakec!« je surovo vzkliknil d'Argenton in mu pokazal vrata.

Toda doktor se je potegnil zanj.

»Pustite ga vendar. Tako zabavno je, če so malčki okrog nas. Dober nos imajo takile falotki. Prepričan sem, da je vaš fant uganil, že ko me je prvič videl, da imam od sile rad otroke in da sem že stari oče.«

Nato je pripovedoval o svoji vnukinji Ceciliji, ki je dve leti mlajša od Jakca. Kadar je načel poglavje Cecilijine vzgoje, je postal še veliko bolj gostobeseden, kot pri svojih potovanjih.

»Zakaj je ne pripeljete s seboj?« je dejala Šarlota. »Tako lepo bi se skupaj igrala.«

»Oh! Ne, gospa! Stara mati ne dovoli. Nikomur ne zaupa otroka in tudi sama nikamor ne gre, odkar nas je zadela nesreča.«

S to nesrečo, katere se je Rivals večkrat dotaknil, je menil izgubo hčerke in zeta, ki sta umrla istega leta, ko sta se zaročila, kmalu po Cecilijinem rojstvu. Neka skrivnost je bila nad to dvojno katastrofo. Kadar je govoril z d'Argentonom, se je doktorjeva zaupljivost vedno nehala pri besedah: »odkar nas je zadela nesreča«; mati Archambauld pa, ki je dobro poznala to zgodbo, se je omejila le na tele prazne besede: »Ah! Hudič je, hudič! Ti ljudje so veliko pretrpeli...«

Toda na veselem in živahnem zdravniku, ki je prihajal na Jelšovje, ni bilo videti ničesar takega. Mogoče je tu pomagal Šarlotin grog, ki je bil temen in močan. Če bi ga videla gospa Rivals, bi se najbrž požurila in mu dolila precej vode, da bi postal svetlejši. Naj bo že kakor hoče — poštenjakar se pri parižanih ni dolgočasil. Dostikrat je vstal in povedal, da pojde v Ris, Tegery, Morsang, pa je kljub temu nadaljeval začeti pogovor, dokler ga ni vrgla pokoncu nepotrpežljivost njegovega konja, ki je cepetal ob vhodu. Obema je brž dejal Zbogom, Šarloti pa, ki je bila vsa zaposlena s svojim bolnikom, je še dodal vedno eno in isto naročilo: »Razvedrite ga!«

»Razvedrite ga!«

Kaj mu naj še stori? Nobene stvari se ni več mogla domisliti. Po cele ure sta prebila s sestavljanjem jedilnega lista ali pa sta se z vozom odpeljala v gozd, vzela s seboj kosilo, mrežo za metulje in cel kup časopisov in knjig. Dolgočasil se je.

Kupil je čoln, pa je bilo še slabše. Morala sta biti drug poleg drugega, popolnoma sama sredi Seine in še to je bilo tem dvem bitjem neznosno. Niti besedice nista spregovorila; ker mora pri ribolovu biti mir, sta s tem našla izgovor in opravičilo za svoj večen molk. Kmalu je čoln ostal privezan med bičevjem na bregu in se napolnil z vodo ter odpadlim listjem.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič

LJUBLJANA

Kanalizacija Dunajske ceste

Dovolj smo že letos pisali o Dunajski cesti in njeni modernizaciji, saj so bila ta velika gradbena dela že kar trikrat razpisana. Zaradi težkih razmer, nestalnih cen in negotovosti, ali bo mogoče dobiti zadostno število delovnih moči, gradbena podjetja niso imela poguma pristopiti k licitaciji za modernizacijo Dunajske ceste. Zato niti sedaj na jesen ni videti nobene rešitve, ki bi obetala začetek velikega gradbenega dela, ki je za štiri in pol kilometre dolgo progo do Ruskega carja ocenjeno na 14 in pol milijonov dinarjev. Če se pa razmere ne bodo spremenile, je pa že odločeno, da bo modernizacija Dunajske ceste opravljena v režiji ljubljanskega gradbenega urada, saj večina ceste pade pod območje ljubljanskega mesta. Z delom v lastni režiji nameravajo začeti prihodnjo pomlad.

Ker pa morajo biti še pred modernizacijo opravljena tudi vsa druga postranska dela, se je mestna občina ljubljanska odločila, da bo še letošnjo jesen izpopolnila in podaljšala kanalizacijo Dunajske ceste. Te dni hodijo po Dunajski cesti merilci, ki z instrumenti in merskimi latami merijo cesto in tako zbirajo potrebne podatke za kanalizacijo Dunaske ceste. Cesta ima svojo kanalizacijo doslej že do topniške vojašnice. Od tam naprej pa do meje mestnega območja pa Dunajska cesta kanalizacije nima. To je že precejšen kos, saj se mestno območje ob Dunajski cesti neha komaj 1200 metrov pred Ruskim carjem. Preureditev dosedanje kanalizacije in podaljšanje nove kanalizacije Dunajske ceste bo izpeljana še letos in jo bodo v kratkem začeli. Hkrati pa bodo tudi že letos zakoličili traso nove modernizirane ceste, tako da spomladi s predpripravami za modernizacijo ne bodo izgubljali časa po nepotrebnem. Vse prebivalstvo bežigrajskega okraja se teh prvih začetkov modernizacije Dunajske ceste od srca veseli in upa, da sedaj ne bo več treba dolgo čakati na ureditev te najbolj prometne žile v Ljubljani.

| **Reportažni film z blagoslovitve Žal** so predvajili snoči prvič v Kinu Unionu, in sicer za povabljene goste in časnikarje. Film je izdelala domača družba Emona film v Ljubljani, ki si je v glavnem tudi z lastnimi močmi uredila potrebne naprave za filmsko in zvočno snimanje, kakor tudi izdelovanje zvočnih filmov. Film sam o blagoslovitvi Žal je kratka reportaža, ki ima okusno zvočno spremljavo, deloma posnetke glasbenih točk, ki so bile izvajane ob blagoslovitvi, deloma pa zvočno reportažo z odlomki iz govora ljubljanskega župana dr. Adlešiča in iz blagoslovitvenega obreda, ki ga je opravil škof dr. Gregorij Rožman. Film začenja s pogledom na Ljubljano in proti Žalam ter nato v lepih odlomkih kaže arhitektonske značilnosti in lepote Žal, kakor tudi prizore z blagoslovitve. Tako zvočna montaža, kakor tudi slikovna sta posrečeni in vsak gledalec je imel priložnost spoznati, da skrivajo Žale še vse polno lepot, ki jih obiskovalec ob prvem obisku niti ne opazi. Kot domač poskus filmske reportaže moramo delo pozdraviti. Ista družba Emona film je posnela tudi na zvočni film odkritje spomenika kralju Aleksandru I. v Ljubljani, ki bo v kratkem dokončan.

| **Tlakovanje Zaloške ceste.** Predpriprave za tlakovanje Zaloške ceste so že v teku. Te dni so začeli razkopavati desni pas cestišča, gledano proti Ljubljanici in sicer med tramvajsko progo in hodnikom za pešce. Razkopali so že ves odsek od Šarabona do Šlajmarjevega doma. Tudi kocke so v glavnem že navožene v Lipičevi ulici in te dni bodo začeli že polagati tlak.

| **Jeza zaradi krompirja je čisto nepotrebna.** Ljubljanske gospodinje se vsak dan jeze, ko prihajajo na trg in gledajo kako slab krompir je naprodaj po 1.50 din za kg. V tolažbo jim povemo, da je letos krompirja dovolj in da cena na noben način ne bo višja od dosedanje maksimirane cene. Ker pa se zdi, da mnogi niso voljni prodajati krompirja po tej ceni, da na videz primanjkuje na trgu, poleg tega je pa še slab. Ljubljanske gospodinje najbrž ne vedo, da mnoge veletrgovine z deželnimi pridelki v Ljubljani prodajajo prav lep krompir prav tako po ceni 1.50 din za kg. Katera gospodinja ne verjame, naj sama poskusi, ko gre s trga domov. Na Resljevi cesti št. 24 prodaja veletrgovina Volk vsako količino krompirja od 1 kg dalje po 1.50 din za kg. Poleg tega se tam ni treba kregati zaradi kakovosti krompirja, niti ne čakati, da pridete na vrsto. Če torej ne dobite krompirja na trgu, ga pa kupite drugje. Tisti, ki zadržujejo krompir doma, se bodo kmalu premislili.

marsikdaj trpel promet na Zaloški cesti. Nestetokrat se je namreč zgodilo, če je bil eden od signalov zaprt in se je zaradi tega nekoliko daljši vlak pravilno pred signalom ustavil, da so stali zadnji vagoni vlaka tudi na železniškem prelazu čez Zaloško cesto. Dokler je bila tako z vlakom cesta zaprta, so bile spuščene tudi zapornice in pešci so včasih stali po 10 ali celo več minut in čakali, kdaj bo vlak odpeljal naprej in odprl cesto. Posebno dolgotrajno čakanje so zahtevali taki nepredvideni postanki vlakov ponoči in marsikdaj so se odločili pešci, da so šli raje čez most na Kodeljevo po desnem bregu Ljubljanice naprej in čez brv nazaj, ali pa skozi Zeleno jamo, pri čemer so še vedno hitreje prišli kakor pa če bi čakali na odhod vlaka. Železniška uprava, ki se je zavedala, da bi tako dolgotrajno zapiranje ceste v veliki meri skoraj onemogočalo redni tramvajski promet, predstavlja sedaj oba signala tako, da tudi najdaljši vlaki, kadar se bodo ustavili pred signaloma, ne bodo mogli zapirati Zaloške ceste. S tem bo seveda storjena velika usluga tudi Moščanom.

| **Trga z lubenicami je konec.** Dober mesec je bila Ljubljana ves čas dobro založena z lubenicami in dinjami. Razmeroma hitro so šli ti sadeži v denar in opaziti smo mogli, da jih je vsako leto več, ki majo ta sadež radi. Sedaj pa je glavna sezona za lubenice minila in prodajalci, ki so se naselili ob Zmajskem mostu, so že podrli velike odre, na katerih so bile včasih prave gmade lubenic. Za vzorec je ostal le še en sam prodajalec, ki pa tudi nima več mnogo.

| **V nedeljo s »Putnikom« na Zelenico.**

| **Vpišite se v jezikovne tečaje Zveze akademsko izobraženih žena!** Tajništvo vpisuje v ponedeljek, sredo in petek od 18 do 19 v društveni sobi (Novinarski dom, Gosposka ulica 12). — Odbor.

| **Pri zaprtju, motnji v prebavi** — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

| **Bolničarji in bolničarke RK, ki stanujejo v Ljubljani,** se pozivajo, da pridejo v soboto, 21. t. m. ob 18.30 na povabilo Mestnega poglavarstva v dvorano Mestnega doma v Ljubljani na informativen sestanek radi objave razporeda službe pri pasivni obrambi mesta v resnem primeru.

| **Vsem našim čitateljem toplo priporočamo ogled razstave slik akad. slikarja Rika Debenjaka,** ki je odprta vsak dan od 9 do 18. Doslej je bil obsk nadvse zadovoljiv. Videti je, da je občinstvo razumelo naš poziv, ter zna ceniti dela svojih kulturnih delavcev.

| **Francoski film »Ljubezen državnega pravdnika«.** Harry Baur, prvi igralec karakternih vlog francoskega filma, je postavil v filmu brezhibno kreacijo starega državnega pravdnika, katerega poklic je posegel globoko tudi v njegovo privatno življenje. Državni pravdnik Haudecour, ki je s paragrafi v srcu občeval s svojo rodbino in tudi z najožjimi prijatelji, se je moral na jesen svojega življenja podvreči silnemu zakonu narave — ljubezni. Na njegovo življenjsko pot je stopila šarmantna dama, ki jo odlično predstavlja znana umetnica Betty Stockfeld. Vse velike notranje boje ne bi mogel nihče tako umetniško podati kakor samo Harry Baur. Film, ki bo od danes dalje v Kinu Unionu, je svojevrstna umetnina in je vreden ogleda.

MARIBOR

Valter Halbärth obsojen na 6 mesecev prisilnega bivanja v Starem trgu ob Kolpi

Maribor, 19. septembra.

Afera Valterja Halbärtha je zdaj končana. Naše oblasti so pokazale izredno odločnost, kar bo vsa naša javnost z velikim zadoščenjem pozdravila. Včeraj popoldne je bil Valter Halbärth aretiran na svojem posestvu za mestnim parkom. Aretacijo so izvršili orožniki iz Košakov ter so ga izročili mestni policiji. Valter Halbärth je prespal nocojšnjo noč v policijskih zaporih pri Grafu, danes dopoldne pa je bila izrečena odločba oblasti, da se mu odredi **za šest mesecev prisilno bivanje v Starem trgu ob Kolpi** Danes popoldne je Valter Halbärth odpotoval v spremstvu policijskih organov v svoje novo bivališče.

Našim čitateljem, ki Starega trga ob Kolpi ne poznajo, bomo ta prijazni kraj malo opisali: Stari trg spada pod okraj Črnomelj, kjer je tudi železniška postaja, od katere je oddaljen 18 in pol kilometra — torej precej daleč proč od prometa. Vas stoji na nekakem polotoku 180 metrov nad Kolpo. Naselje je zelo lično ter je po občinski cesti zvezano s precej oddaljeno banovinsko cesto Kraj je precej živahen, saj ima 5 trgovin in 4 gostilne. V poletju je prijetno bivališče za ljubitelje vodnega športa in za ribarjenje v Kolpi. Tu je tudi sedež župnije in pošte.

Usoda zaplenjenega usnja je odvisna sedaj od pravdoreka kazenskega sodišča. Kakor smo že poročali, je usnje vredno nad 4 milijone din. Za Valterja Halbärtha pa to ne pomeni tolikega premoženja, saj ga cenijo poznavalci na dobrih 15 milijonov. Poleg hiš in parcel v Mariboru ima velika vinogradna posestva zlasti v Vinarju, med drugim je tudi lastnik znane gostilne Volfcetl.

---

m **Za veliko medklubsko motociklistično in avtomobilsko dirko** se je prijavilo rekordno število tekmovalcev iz vseh krajev Jugoslavije. Prireditev se vrši v nedeljo, 22. t. m. ob 14.30 na dirkališču Tezno in bo brez dvoma vzbudila med občinstvom veliko navdušenje. Predprodaja vstopnic pri »Putniku«. Avtobusi na razpolago od 13 naprej.

m **Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru** vabi vse svoje člane na sestanek, ki bo v petek, dne 20. t. m., ob 15. v Gambrinovi restavraciji v Gregorčičevi ulici 29. Sestanek je posebne važnosti za vse pekovske mojstre ter je zaradi tega udeležba nujna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala.

m **Abonma na bloke** je posebno prikladen za one stalne obiskovalce gledališča, ki so večkrat zadržani. Na podlagi blokov imajo možnost obiskati poljubnih 15 dram in 7 glasbenih predstav z izjemo največ onih pet predstav v letu, ki so na lepakih označene z »Izven«.

m **Vse za šolo v Cirilovi!**

m **Še vedno žepne tatvine.** Na trgu je bila ukradena inženirjevi soprogi Irmi Oman iz žepa denarnica s 130 din vsebine. Žepne tatvine so postale v Mariboru zadnje čase posebno pogostne.

m **Moško kolo brez gospodarja** je že v ponedeljek našel hišnik na Strossmajerjevi ulici 6 prislonjeno k steni omenjene hiše ter ga je shranil, pa lastnika še do sedaj ni po vozilo. Kolo je brez številke ter je bilo najbrž kje ukradeno. Izročil ga je policiji.

m **Nevaren tat aretiran.** Studenški orožniki so prijeli Franca Svenška, katerega zasledujejo naše sodnije zaradi številnih tatvin in vlomov. V Studencih je junija meseca vlomil v stanovanje Antonije Tavčar na Aleksandrovi cesti ter ji odnesel 1500 din gotovine.

m **Ta pa je zgodaj začel.** V Framu je ponujal Avgustu Visočniku neki 13 letni nepoznan fantalin moško kolo za 100 din, vredno pa je bilo najmanj 1000 din. Visočnik je fanta prijel ter poslal po orožnike, katerim je dečko priznal, da se klati okrog, ker se mu ne ljubi služiti za pastirja, kolo pa je izmaknil pred neko gostilno v Slivnici.

m **V krojaški obrti grozi stavka.** Krojaški pomočniki v Mariboru so stavili mojstrom zahtevo za zvišanje mezd. Prvorazredne delavnice naj bi zvišale mezde najboljšim delavcem na 7 din na uro, za vse druge delavnice in pomočnike pa naj bi znašala najnižja mezda 3.50 din na uro, obenem pa naj se uvede deveturni delavnik. Ker ni prišlo še do sporazuma, grozi v krojaški stroki stavka.

m **Dijaški fantovski odsek Maribor III** je zopet začel s svojim rednim poslovanjem. Člani — višješolci vseh zavodov — imajo kakor doslej redne telovadne večere ob sredah in sobotah od 19.—21. v telovadnici magdalenske meščanske šole. Zlasti opozarjam na točnost, ker se bodo odslej vrata zaklepala. Mladci — nižješolci — pričnejo svoje delo z informativnim sestankom, ki bo v sredo, 18. t. m., ob 5. popoldne v klasični gimnaziji, takoj nato pa gredo k telovadbi, ki bo, kakor doslej, ob sredah in sobotah od pol 6. do 7. zvečer. Čim več vas bo, tem lepše bo! Člani in mladci pričnejo z redno telovadbo v sredo, 18. t. m. — Bog živi! — Načelnik.

m **Tudi o podeželskih trgovinah red.** Glede cen sladkorja nam pošiljajo trgovci v Selnici ob Dravi z ozirom na našo notico z dne 17. t. m. naslednje pojasnilo: Sladkor smo plačali pred dvema mesecema na debelo za kg 12.40 z vrečo, kocke za kg 14.20 din. Povprečne detajlne cene za drobno prodajo so bile: kristal 13.50, kocke 15.50 za kg. Cene sladkorju so se med tem dvignile in so danes naslednje: kristal 12.80 plus vreča 0.20, kocke 14.40. K tej ceni je treba prišteti še 10 par za dovoz. Danes prodajamo sladkor na drobno: kristal po 14 din, kocke po 16 din kg. Cene sladkorja niso maksimirane ter se nismo pregrešili proti predpisom. — Trgovci v Selnici ob Dravi.

m **Z avtomobila je padel** na Frankopanski cesti 85 letni delavec Čulebrk Nikola. Pri padcu si je zlomil levo roko ter dobil hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m **Člani Slomškove družbe** poromajo v nedeljo, dne 22. t. m., ob priliki 140 letnice rojstva svojega vzornika, največjega slovenskega vzgojnika in preporoditelja Antona Martina Slomška na njegov grob. Ob tej priliki bo na grobu sv. maša, ki jo bo daroval namestnik prevzvišenega nadpastirja dr. Ivan Tomažič, po sv. maši pa bo na željo osrednjega odbora kratka slovesnost v slavnostni dvorani drž. učiteljišča, nakar bo, najpozneje ob 13., odhod z mestnim avtobusom na Slomšku tako priljubljeno božjo pot na Ptujsko goro. Tam bo po slovesnih litanijah, pri katerih bomo prosili za mir in srečo naše domovine, predaval tamošnji gosp. župnik p. Konstantin Ocepek o znamenitostih te sloveče gotske cerkve. Vabimo vse prijatelje Slomškove družbe, da se teh slavnosti udeleže. Čim večja udeležba članom Slomškove družbe ter polnoštevilna udeležba članstva mariborske podružnice naj bo častna dolžnost. — Odbor.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri ganljiv filmski roman lepe francozinje v turškem haremu
V glavni vlogi filmska lepotica **VIVIANE ROMANCE** in **John Lodge**
Bela sužnja
KINO SLOGA, tel. 27-30

| **September v cenah lani in letos.** Bojni viharji so zajeli tudi Ljubljano. Vsi občutimo val draginje. Za enkrat naj se ustavimo pri nekaterih živilih. Vzemimo n. pr. jajca. Lani septembra so bila po uradnih podatkih mestnega tržnega nadzorstva 0.75 do 1 din komad, letos 1.10 do 1.25 din komad. In mast? Lani 18 do 20, letos 23 din kg. Slanina lani 15 din, letos 23 din, in sicer domača. Hrvaška slanina lani 17 do 18 din, letos 23 din kg. Pred tedni so se čule pritožbe, da na trgu primanjkuje slanine. Mesarji res niso bili pripravljeni na večje povpraševanje po slanini in zato niso klali prašičev v večjem obsegu, Sedaj pravijo, da je na klavnici vedno zadostno število prašičev za zakolj in je preskrbljeno s slanino. Prekajeno meso I. vrste lani 18 do 20 din kg, letos 24 do 26 din kg. Prekajeno meso II. vrste lani 16 do 18, letos 22 do 24 din kg.

| **Železniške signale ob Zaloški cesti prestavljajo.** V zvezi z graditvijo tramvajske proge v Moste se je odločila tudi železniška uprava za majhno preureditev, ki bo pa za Moščane izrednega pomena. Doslej sta namreč stala uvozni in izvozni signal na dolenjski železniški progi za glavni kolodvor tako nerodno, da je

Učinek angleških bomb v Berlinu

Najnovejša poročila

Na Japonskem diktatura - Svetovni položaj čedalje bolj resen

Tokio, 19 sept. m. Europa Press. Po seji ministrskega sveta je predsednik vlade knez Konoje sporočil da je položaj na svetu mnogo resnejši kakor poprej. Njegova izjava je povzročila veliko vznemirjenje med ljudstvom, na borzah pa so začeli padati tečaji vrednostnih papirjev. Odbor za pripravo novega režima je končal svoje delo ter je v tej zvezi knez Konoje imenoval osebnosti, ki bodo vodile državo v tako zvanem generalnem direktoriju. Sam knez Konoje bo imel vlogo, podobno duceju, njegov prvi pomočnik v novem režimu pa bo njegov dolgoletni intimni sotrudnik Arima. Predvidena je tudi ustanovitev mladinskih napadalnih oddelkov za širjenje pokreta.

Amerikanska vest:

Angleži zapustili Marsa Matruch

New York, 19. sept. m. Radio New York poroča: Danes popoldne je maršal Graziani, ki vodi operacije italijanskih čet v Egiptu, brzojavil duceju, da so se angleške čete v velikem neredu umaknile s postojanke Marsa Matruh in da so pustili za seboj polovico vojne opreme. Maršal Graziani v svoji brzojavki nadalje poudarja, da se je italijanskim četam posrečilo presekati umik angleških čet, ki so v obupnem položaju.

Bolgarska vojska vkoraka v Dobrudžo

Sofija, 19. sept. m. Europa Press: V soboto bo v Južno Dobrudžo slovesno vkorakala bolgarska vojska, ki bo zasedla pokrajine ki so bile dodeljene Bolgariji v sporazumu v Krajevi. Ob tej priliki bo predsednik bolgarske vlade Filov podal na slovesni seji sobranja posebno izjavo.

Celje

c **V Salezijanskem mladinskem domu v Gaberjih** bodo v nedeljo, 22. septembra zopet uprizorili lepo igro iz srednjega veka »Kralj podzemlja«. Igra je prepletena z napetimi prizori. Nova točka programa bo zanimiv kuplet: »Kitajski cesar in kita«. — Vabljeni!

c **Obnovitev državne ceste skozi Vransko.** — 5. oktobra bo na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani prva pismena ponudbena licitacija za rekonstrukcijo državne ceste skozi Vransko. Preračunski znesek za ta del znaša 933.922 din.

c **Nagrado 200 din dobi najditelj kolesa,** ki je bilo pred kratkim ukradeno izpred neke gostilne v Celju. Kolo je moško, dobro ohranjeno, zeleno pleskano, tov. št. 428837, reg. št. 44775, znamke »Olimpia«. Sporočite na podružnico »Slovenca« v Celju, Aleksandrov trg.

c **Za red na naših cestah.** Pišejo nam: naše ceste se pač vzdržujejo v glavnem še vedno od davkov in še dolgo ne iz cestnega fonda, a se ne ozirajo na kmetsko prebivalstvo skoraj nič. Le poglejmo: Kmetič, ki ne vozi po desni, pa čeprav je to za njega življenjsko nevarno, ker mora zaradi tega hoditi ob svoji živini sredi ceste, takoj dobi od cestnopolicijskih organov kazen — avtomobilist povozi vola in človeka na kakem mostu, pa odbrni skrito in neopaženo... Ako se prevrže avtomobil kakega milijonarja, so časopisi polni poročil o tragediji, če pa avtomobilist s svojo divjo vožnjo splaši kravico, edino premoženje ubogega bajtarja, da prevrnejo voz in pobijejo ves tovor, za to se nihče ne zmeni: ubogi bajtar pa se jezi in preklinja in seveda zasovraži vse avtomobiliste in — vse razumeti, se pravi, vse odpustiti — in jim skuša škodovati po svoje... Sedaj so vse ceste lepo dvignjene na ovinkih (n. pr. iz Celja proti Laškemu), da avtomobil lažje in hitreje zdrkne... Kmetska vprega pa se mora na takih ovinkih nujno prevrniti: zato mora ovinek rezati, s čimer je zopet v konfliktu s predpisi; ali naj mar raje prevrne voz krme? Naj se na naših cestah ozirajo vendarle tudi na kmečke potrebe.

c **Nesreče.** Na Ložnici pri Celju je padla s kolesa Mulej Ida, hči železničarja in si poškodovala desno nogo in glavo. V steklarni v Rogatcu je razmesaril stroj levo roko 21 letnemu Miklavčiču Francu. V Majdičevi tovarni v Školji vasi je padel 43 letni delavec Kovač Jernej in si slomil desno nogo v kolenu, Žaga je razmesarila prste na levi roki 66 letnemu delavcu Korošec Martinu iz Celja. Pri zlaganju blaga v Braunsovi tovarni v Celju je padel in si zlomil desno nogo v kolenu 43 letni delavec Klovar Josip iz Celja. Pri spravljanju lesa si je zlomil desno nogo pod kolenom 16 letni delavec Cirej Josip iz Tera pri Ljubnem.

c **V celjski bolnišnici so umrli:** 33 letni kapetan Uroš Pekič, 78 letni Kolar Jože, prevžitkar iz Podgrada pri St. Jurju, 4 letni sinček Polšak Franc iz Hrastja in 2 letni sinček delavca Franc Verk iz Ljubečne. Naj v miru počivajo!

c **Jeklarna** v Guštanju je zvišala mezde za 10%, družinski očetje pa bodo dobili še novo doklado po 50 din za ženo in 25 za vsakega otroka od 1. julija dalje, povišanje so dosegli tudi nameščenci in uslužbenci podjetja od 15. julija dalje.

c **Vodstvo celjskega Sokola.** Na občnem zboru celjskega Sokola je bil izvoljen za starešino odvetnik dr. Hrašovec M., za novega načelnika pa sin bivšega JNS poslanca in sedanjega poslovodjo tvrdke Benko v Celju B. Prekoršek. Predloženi sta bili dve listi. Telovadci so se potegovali za Burjo, pa niso uspeli, ker so jih baje preglasovali drugi člani.

c **Nedeljski šport.** V nedeljo ob 10 dopoldne bo na igrišču pri Skalni kleti prvenstvena nogometna tekma med Atletiki in SK Jugoslavijo, popoldne pa na Glaziji prvenstvena tekma med ljubljanskim SK Marsom in Olimpom. Dopoldne bosta nastopili v prvenstveni tekmi mladini Celja in Atletikov, popoldne v predtekmi mladini Olimpa in Celja.

c **Novi poveljnik celjske žandarmerijske čete** kapitan Svetlič je že prevzel svoje posle. Službo je spet nastopil tudi vodnik poročnik Bon Vinko.

c **Ob priliki opustitve hotela »Branibor« v Celju** je darovala gospa Ana Robek Vincencijevi konferenci 150 din.

KULTURNI OBZORNIK

Slikar Matej Sternen – sedemdesetletnik

Dne 20. septembra 1870 je bil na Verdu pri Vrhniki rojen slikar Matej Sternen, ki praznuje med obilnim delom v Mariboru danes svojo sedemdesetletnico.

Njegova življenjska pot je močno podobna poti drugih njegovih umetniških tovarišev iz predvojne dobe. Preko šol v Gradcu in na Dunaju je prišel v München, ki je bil konec 19. stoletja prav tako privlačna točka za slovenske umetnike, kakor v preteklosti Italija. Tu je v Ažbetovem krogu spoznal svojo umetniško pot in se z vso vnemo posvetil študiju impresionističnih slikarskih proble-

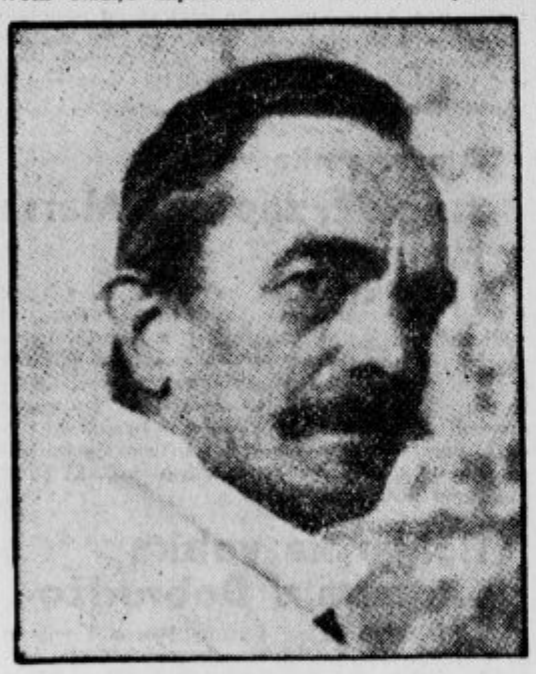

mov ter že na znani prvi slovenski umetnosti razstavi leta 1900 v Ljubljani nastopil kot član slikarsko problemsko jasno opredeljene skupine slovenskih impresionistov. V družbi Jakopiča, Groharja in Jame je v sledečih letih pridobival priznanje slovenskemu slikarstvu po evropskih in balkanskih prestolnicah, v družbi z njimi se je poglabljal v slikarske motive slovenske pokrajine in v družbi z Jakopičem osnoval v Ljubljani slikarsko šolo, da tudi po nji odpre domačemu občenstvu oči za prave slikarske probleme. Svoj dom si je ustvaril v Ljubljani in tako je že pred vojno postal ena najuglednejših umetniških osebnosti slovenskega glavnega mesta. Časti ni iskal, vedno pa je spoštoval delo in si z njim priboril svoj življenjski in umetniški ugled. To delo si je znal razdeliti tako, da nikdar ni bil brez njega in je tudi kljub obilnemu slikarsko tehničnemu poslu, ki ga je izvrševal kot restavrator, našel vedno dosti časa za polnovredno umetniško udejstvovanje in njegov napredek. Tako Sternen ne pripada samo zgodovini naše upodabljajoče umetnosti, ampak predvsem tudi širšemu področju naše kulturne zgodovine, ker bi brez njegovega požrtvovalnega in zaupniško zvestega sodelovanja priznani napredek naše umetnostne zgodovine ne bil mogoč.

Sternena cenimo torej kot enega naših najpomembnejših slikarjev in kot našega doslej najboljšega restavratorja. Poseben pomen pa ima tudi kot nekak veznik med našo umetniško polpreteklostjo in sedanjostjo. Kot rojak izredno nadarjenega umetnika J. Petkovška nam je ohranil dragoceno gradivo o njem. V Münchenu pa je bil Ažbetu osebno tako blizu, kakor menda nihče izmed njegovih slovenskih tovarišev. Tako živi prav v Sternenu lep kos naše umetniške kronike, ki upamo, da jo bo o priliki zapisal, kakor je svoj čas v Zborniku za umetnostno zgodovino objavil svoje dragocene spomine na Ažbeta.

Kot slikar je Sternen najizrazitejši impresionist, ki tega svojega značaja ni nikdar zatajil. Spočetka je bilo njegovo zanimanje osredotočeno na krajinske motive, vedno bolj pa se je začela pri njem uveljavljati kot motiv človeška figura, posebno ženska, največkrat v interjerju in zelo pogosto kot akt. Njegova, spočetka mirna poteza, je postajala vedno temperamentnejša in se nobeden izmed naših slikarjev ni tako približal temperamentnemu slikarskemu osvajanju forme, ki je značilna n. pr. za L. Corintha, kakor on. Tudi njegova paleta, ki je bila najprej precej enaka zgodnji Jamarjevi ali Groharjevi, je postajala vedno pestrejša in se razvila do izrazito lastnega sestava, ki omogoča pogosto izredno koloristično živahnost in jarkost.

Sternen je predvsem slikar, ki živi sicer v sebi lastnem predmetnem svetu, a mu predmet nikdar ne postane več kakor slikarski izraz. Naj slika akt, krajino, tihožitje, interjer ali prav redko cvetlice, vedno je isti, temperamenten osvajač oblik, ki je do realističnega izraza predmeta brezbrižen, a kljub temu dosega pogosto naravnost ekstremno naturalistični videz, kakor da je njegov čopič neprestano v neposrednem stiku s površino predmeta samega. Zato so njegove slike pogosto nekam materialistične, kakor mu je lirika, ki je tako značilna za Jakopiča, Groharja in Jamo, med vsemi našimi slikarji skoraj popolnoma tuja. Celo v zgodnjih delih, ki so nastala v veliki meri iz skupnostnega razpoloženja teh naših glavnih impresionistov do narave in do izraza umetnine, je prav malo prave liričnosti. Za to njegovo razmerje do slikarstva je značilno, da je ostal impresionist tudi, ko je slikal na oboke frančiškanske cerkve v Ljubljani največje naše iluzionistične kompozicije po baroku. Takoj na to pa je svoje tehnično znanje v fresko slikanju, ki ga je tu izpopolnil, uporabil za poskuse z večjimi prenosnimi freskami, upodabljajočimi v prosojnem barvnem tkivu nekam dematerializirane akte, kakršnih v oljni tehniki radi premočnega materialnega izraza te tehnike ni mogel ureničiti. In kdor bo ogledoval njegovo zadnje večje delo, katero je dovršil prav za svojo sedemdesetletnico v grajski kleti v Mariboru, bo spoznal isto: kakor mu je Bog grlo ustvaril, od srca je pel, kjer je slikal krajine, cvetje, živo resnično delo, kjer pa je moral slikati zgodovino, prisiljene kompozicije in svet, ki ga je mogel gledati samo z očmi domišljije, je mrk in nekam nesvoj.

Stroka, ki Sternenu razen čisto impresionističnih nalog najbolje uspeva, je nedvomno portret, človeška podoba, naslikana s težnjo po upodobitvi resničnih potez. Po karakteristiki hipnega izraza, ki je prav posebej impresionistična zadeva, mu bo redko kateri naših slikarjev kos.

Sternen se je vse življenje z zagrizeno žilavostjo bavil s slikarskimi tehnikami. Boljšega teoretičnega poznavalca tega predmeta med nami ni. V praksi pa je šla njegova strast po preskušanju novih načinov tako daleč, da se je zdel včasih tehnični poskus važnejši od efekta izvršenega dela. Iz teh podlag se je razvil restavrator Sternen, ki doslej med nami nima para. Okrog 40 let se bavi s tem poslom, in zasluga mladega Sternena je, če so bile rešene baročne freske na Skaručni pred preslikanjem. Druga njegova zasluga je, da je kljub nasprotnim trditvam izvedencev, ki so zahtevali fiksiranje preslikav, katerih niso spoznali, na freskah pri Sv. Primožu nad Kamnikom, dokazal, da je spodaj odlična fresko slikarija, katero je odkril in nam tako rešil največji ponos naše umetnostne posesti iz časa prehoda srednjega v novi vek. Od leta 1913 do danes je Sternen kot restavrator in izvedenec desna roka spomeniškega konservatorja. Koliko srednjeveških spomenikov je v tem času odkril in konserviral, je nemogoče našteti. Prvi zvezek »Monumenta artis slovenicae« skoraj ne navaja spomenika, pri katerem ne bi bilo mogoče imenovati Sternenovega imena. Tudi na tem polju nas je za svojo sedemdesetletnico presenetil, ko je lani na gradu Tolstem vrhu restavriral do obupa razkljuvano kulturno-zgodovinsko velepomembno renesančno slikarsko delo, edino, s svetnimi prizori poslikano stanovanjsko sobo, ki je pri nas doslej znana.

Zbiratelji, galerije, muzeji, najoddaljenejše cerkve v Sloveniji, v alpskih deželah in v Dalmaciji poznajo ime in roko Sternena restavratorja. Ljubitelji pa poznajo tudi Sternena kopista starih slik. O njegovem mojstrstvu priča kopija Jelovškove prelepe svete Družine v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Pisec pa pozna celo primre, ko so se pojavile na umetnostnem trgu izven Slovenije Sternenove kopije po slikah iz Velesovega kot Kremser-Schmidtovi originali. Razume se, da brez njegove vednosti, še manj iz njegovega namena ponarejati.

Ko Sternenu danes čestitamo in ko nam vstaja pred očmi njegova na videz slabotna postava, nas tem bolj veseli, da mu je Bog dal zdravo starost, v kateri nas je zadnjih deset let večkrat presenetil z izredno svežostjo, s katero se je loteval slikarskega posla. Ko danes nepatriarčki po zunanjosti stopa med patriarhe naše umetnosti, mu želimo, da bi še dolgo ostal delaven in živahen, kakršnega bo danes [illegible] mariborski krog njegovih prijateljev.

Fret.

Univ. prof. dr. France Veber – petdesetletnik

Petdesetletnica našega modernega filozofa — prvaka in profesorja filozofije na ljubljanski univerzi **Franceta Vebra**, pomeni za vso našo kulturno javnost in še posebej za slovensko filozofijo velik praznik. Naša hvaležnost in dolžno spoštovanje do kulturnega lika g. jubilanta sta utemeljena v dejstvu, da vidimo v njem **glavnega tvorca vse naše izvirne povojne moderne filozofske kulture.**

France Veber se je rodil 20. sept. l. 1890. v Sv. Petru pri Gornji Radgoni. Gimnazijo je študiral v Mariboru in po maturi l. 1910. se je vpisal v mariborsko bogoslovje. Filozofsko nagnjenje, ki je bilo v njem živo ves čas, je postalo zlasti zavestno ob študiju sholastične filozofije. Odločilno za Vebrovo poznejšo življenjsko pot je bilo, da ga je pokojni prof. Kovačič seznanil z velikim graškim filozofom **A. Meinongom.** Začela sta si dopisovati in velika kongenijalnost med njima je bila gotovo glavni razlog, da je Veber iz bogoslovja izstopil in se že aprila l. 1911. vpisal na graško univerzo. Posvetil se je predvsem filozofiji, študiral je pa tudi klasično filologijo. Doktoriral je l. 1917. z disertacijo iz filozofije. Po promociji se je l. 1919. habilitiral v Zagrebu, l. 1920. pa je začel s predavanji iz filozofije v Ljubljani, kljub prvotni Meinongovi želji, da bi ostal v Gradcu. Na naši univerzi deluje do danes. Za svoje zaslužno delo je bil lani odlikovan z redom sv. Save III. stop., letos imenovan za dopisnega člana naše akademije, pravi član znanstvenega društva pa je od njega ustanovitve.

V meje teh skromnih življenjskih podatkov je zajeto vse bogastvo življenjske vsebine. Vebrovo delo je že po količini občudovanja vredno in dokazuje izredno ustvarjalnost njegovega duha. Napisal je štirinajst izvirnih knjig in veliko število večjih in manjših razprav. Vsa resnična veličina Vebrovega duha pa je seveda vklesana v naravi njegovega dela.

Izšel je iz predmetno-teoretične filozofske smeri, ki jo je zasnoval njegov učitelj in ki je s svojo analitično-psihološko metodo tako sijajno ustrezala njegovi duševni strukturi. V tej smeri je delal skoro celo desetletje do Filozofije (1930), ki pomeni stvarno zanj uvod v bistveno novo filozofsko smer in problematiko. Če je doslej raziskoval predmetni svet ne glede na njegovo bivanje, je vstal sedaj pred njim problem bivanja, problem stvarnega predmetnega položaja in vrsta vseh tistih klasičnih filozofskih problemov, ki je s tem temeljnim in vekovitim problemom v zvezi. Redki so v zgodovini znanosti in posebej filozofski primeri, kjer bi se vršil znanstveni razvoj tako izvirno, imanentno in plodovito, kakor se je to zgodilo pri našem filozofu.

V svojem prvem razvojnem obdobju je rešil s strogo predmetno-teoretičnega stališča nešteto vprašanj iz psihologije in spoznavne teorije, etike in estetike, kar je v glavnem ohranilo z določenega stališča do danes veljavo. Po letu 1930. pa je v njem vse bolj zorel problem stvarnosti, ki ga je po Knjigi o Bogu (1934), najlepši izpovedi njegovega znanstveno utemeljenega krščanskega preoričanja, dokončno formuliral v Vprašanju stvarnosti (1939). S tem delom je v vrsti modernih evropskih filozofov izvirno utrdil spoznavno-teoretični realizem in pokazal z izvirno pojmovanim neposrednim spoznavnim načinom stvarnosti novo pot vsej evropski filozofiji.

Izredne filozofske zasluge prof. Vebra priznava tudi tujina. Saj ga uvršča med najodličnejše sodobne evropske filozofe, kljub temu, da g. pozna v tako majhnem obsegu. Z našim vodilnim katoliškim filozofom A. Ušeničnikom, ki je spremljal z največjo budnostjo in kritičnostjo njegov filozofski razvoj, ga druži najlepše razmerje medsebojnega strokovnega umevanja.

Če se spomnimo še splošno kulturnega pomena, ki je združen z Vebrovim delom, je treba reči, da je brez dvoma ravno njegova filozofija v veliki meri ustvarila med Slovenci ono potrebno svobodno ustvarjalno filozofsko občutje, ki daje ustvarjalno gotovost in je začetek vsake prave filozofske občutljivosti. G. profesor je vzgojil že lepo število učencev, od katerih se marsikateri že uspešno uveljavlja (dr. Sodnikova, dr. Gogala, dr. Logar i. dr.) V filozofskem društvu deluje kot predsednik od ustanovitve (1936) in skrbi s kvalitetnimi predavanji domačih in bratskih znanstvenikov za dvig slovenske filozofske zavesti. Naravnost popularen je po svojih radio-predavanjih, predaval je pa tudi zlasti učiteljem in akademikom. Udeležil se je treh mednarodnih filozofskih kongresov v Pragi, Rimu in Parizu, kjer je povsod sodeloval.

Gospodu profesorju s tem skromnim spominom k njegovemu tako zaslužnemu jubileju najiskreneje čestitamo v prepričanju, da bo njegova misel trajno živela v slovenskem in evropskem filozofskem naporu.

Leon Žlebnik.

Napredovanje italijanskih čet v Afriki

ŠPORT

Odmevi splitskega plavalnega dvoboja Madžarska : Hrvatska

V Segedinu se je jugoslovanska plavalna reprezentanca odlično odrezala nasproti Madžarski, saj je dosegla proti tako odličnim plavačem, kakor so Madžari, v plavalnih disciplinah neodločen rezultat 16 : 16. To je prav gotovo tak uspeh, da je naš plavalni šport lahko ponosen nanj in še bolj razveseljivo je dejstvo, da je Jugoslavija danes v plavalnem športu na tako visoki stopnji, da se lahko kosa z najboljšimi plavalnimi narodi Srednje Evrope.

Zato je vse z največjim zanimanjem pričakovalo srečanja istih madžarskih plavačev z repezentanti banovine Hrvatske, kateri dvoboj se je odigral zadnjo soboto in nedeljo v Splitu. Da je bila nestrpnost plavalnemu športu naklonjenega občinstva še večja, so poskrbeli hrvatski športni propagatorji, ki so več dni pred tekmami napovedovali, da bodo sami Hrvatje dosegli s svojimi plavači še večji uspeh v Splitu kakor ga je dosegla izbrana jugoslovanska reprezentanca v Segedinu. In kaj se je zgodilo? Namesto pričakovane in toliko obetajoče zmage, je doživel hrvatski plavalni šport poraz, kakršnega niso pričakovali niti največji pesimisti, poraz, ki je prinesel takšno razočaranje, ne samo v hrvatskih športnih krajih, kakršnega že precej časa ne poznamo v jugoslovanskem športu. Kajti razmerje točk 23:13 nam pove več ko dovolj.

Sedaj se hrvatski športniki v svojih listih na vse mogoče načine izgovarjajo ter iščejo krivce za ta poraz, ki so ga sami pripravili, povsod, samo tam ne, kjer dejansko so. Zakaj je bilo treba sedaj vabiti Madžare na Hrvatsko, ko je naš plavalni šport dosegel tako lep uspeh v Segedinu. Če bi na primer hrvatski plavači nastopili v Segedinu in tam dosegli tak rezultat, kakršnega je dosegla naša državna reprezentanca, potem bi bilo popolnoma na mestu, da bi se nekaj dni nato pomerila z Madžari še vsa jugoslovanska ekipa, ki bi prav gotovo dosegla našemu plavalnemu športu primeren uspeh.

Vsega poraza so sedaj krivi Žižek ter Luka Ciganović in Samardžić. Za Žižka pravijo, da v tem dvoboju ni imel volje, da bi plaval ter zahtevajo za vse tri najstrožjo kazen in pripominjajo, da so prepričani, da ta trojica ne bo imela nikdar več prilike, da reprezentira hrvatski šport.

Predvsem je treba poudariti, da ta trojica niso Hrvatje, temveč je Žižek Slovenec, ostala dva sta pa Srba. In če hočejo Hrvatje nastopati kot hrvaško narodno športno zastopstvo, potem naj bodo v takem zastopstvu res samo Hrvatje. Preveč reprezentantov-Slovencev so nam Hrvatje že izvabili v Zagreb, kjer še danes nastopajo v hrvatskih dresih. Kdor se hoče postavljati, mora skrbeti, da postavi v take reprezentativne tekme svoje ljudi in se ne sme šopiriti s pavovim perjem. Pri plavačih se je stvar sprožila in morda preide še na druge panoge športa. Potem bo pa menda le enkrat konec onih časov, ko smo Slovenci vzgajali športnike, Zagreb nam jih je pa pobiral kot zrela jabolka. Sebe naj vsak zastopa s svojimi močmi, pod državno trobojnico pa morajo nastopati najboljši od Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Ljubljana : Železničar

Najinteresantnejše srečanje IV. kola bo brezdvoma nedeljsko srečanje med Ljubljano in mariborskimi Železničarji. Zanimiv je nedeljski gost ne samo zaradi tega, ker zastopa nogomet severnega dela Slovenije nego tudi zaradi tega, ker se bosta srečala po prognozah enakovredna nasprotnika za nadoblast v slovenskem nogometu. Sedanji slovenski prvak Železničar bo hotel dokazati Ljubljani, da prav nič ne zaostaja za njo, kljub temu, da je zastopala slovenski nogomet v državni ligi. Izid tega srečanja nam bo že dal slutiti bodočega reprezentanta v finalnem državnem tekmovanju. Ljubljana je tudi povezala svoje vrste in smo prepričani, da nas bo v nedeljo dostojno reprezentiral in zavzela zopet vodstvo v ligini tabeli.

Tekma bo na igrišču ob Tyrševi cesti s predtekmo.

II. propagandni table-tenis turnir SK Mladike

V nedeljo, 22. t. m. bo II. turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega. Turnir je namenjen slovenskim igralcem in je propagandnega značaja. V kategoriji »novincev« lahko igrajo tudi oni, ki še niso nastopili na kakih prvenstvenih ali javnih turnirjih. Zato vabimo vse, ki goje ta lepi šport, da se udeleže tega turnirja in vstopijo s tem v kader slovenskih table-tenis igralcev. Posebno so vabljeni izvenljubljanski igralci. Turnir obsega poleg tega še disciplini: moštva in gospodje posamezno. Turnir bo v nedeljo v prostorih Mladike na Kodeljevem od 9. ure dalje in ves dan. Ker se obetajo zanimive borbe, vabimo občinstvo, da si jih ogleda.

Mladika : Adria

Na igrišču Mladike nastopita v nedejo, 22. t. m. ob pol 11 dopoldne v borbi za točke moštvi Mladike in Adrije. Mladika je najresnejši kandidat za prvaka II. razreda, Adrija pa je letos prenovila svoje moštvo in je prav nevaren nasprotnik vsem drugorazrednim klubom. Zato se obeta prava prvenstvena borba za točke.

Moste : Grafika

Moščanski športniki bodo imeli v nedeljo velik dan; prvič bodo namreč nastopili kot prvorazredni klub proti Grafiki. Oba kluba sta se letos iz II. razreda povzdignila v I. razred, kar zgovorno priča, da sta kluba močno napredovala. Zaradi tega se obeta prav zanimiva in napeta borba, ki bo na igrišču Most ob 15.30.

Spor med Hrvatsko atletsko zvezo in Atletsko zvezo kr. Jugoslavije je vedno hujši

Nesoglasja med hrvatsko lahkoatletsko zvezo in atletsko zvezo kraljevine Jugoslavije so vedno večja ter izgleda, da bo prišlo do razkola med omenjenima atletskima zvezama, če se ne bo spor pravočasno premostil s pametnim ukrepom, ki naj bi zadovoljil obe strani. Da bo zaradi tega stanja trpel lahkoatletski šport, je povsem razumljivo. Hrvatska zveza je pripravljena zaradi tega stanja izvajati posledice kakor je na drugi strani pripravljena delati na izboljšanju jugoslovanskega lahkoatletskega športa, toda samo na podlagi upoštevanja njenih upravičenih zahtev — tako pravi g. D. v zagrebškem J. L. Iz Belgrada — tako pravi dalje omenjeni pisec — se stalno poskuša, da bi H. A. Z. priznala Zvezo v Belgradu, toda brez uspeha, ker niso izpolnjeni predpogoji. Izgleda, da se more to stanje spremeniti samo z novim občnim zborom ter z odhodom iz Zveze v Belgradu onih ljudi, ki so to stanje zakrivili in kateri so s svojim dosedanjim delom dokazali, da nimajo volje niti sposobnosti za vodstvo lahke atletike, tako pravi dalje g. D.

Grki pojdejo v Carigrad

V prostorih grškega olimpijskega odbora v Atenah je imel sejo koordinacijski odbor pod predsedstvom predsednika vlade g. Metaksa. Na tej seji je bilo definitivno sklenjeno, da bo Grčija sodelovala na prihodnjih balkanskih igrah, ki bodo letos v Carigradu. Istočasno so tudi napravili potrebne sklepe glede organizacije lahkoatletske tekme z Nemčijo, ki bo po balkanskih igrah.

Tridnevne dirke okrog Hrvatske

Od 20. do 22. septembra bo tridnevna dirka okrog Hrvatske, katero organizira hrvatska kolesarska zveza. Proga je dolga 620 km ter je razdeljena na tri etape. Natej dirki bodo sodelovali samo Hrvatje, ker Srbi in Slovenci, ki so se udeležili dirk okrog Srbije, ne morejo sodelovati. Od inozemcev, katere so Hrvatje vabili, pa tudi nihče ne pride in bo ta dirka lokalna hrvatska športna prireditev brez posebne konkurence.

Zbor lahkoatletskih sodnikov

za lahkoatletski miting SK Ilirije dne 22. t. m. na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju ob 15. uri določam sledeči sodniški zbor:

Vrhovni sodnik: Kermavner Ivo.
Vodja tekmovanja: Megušar Maks.
Starter: Klein G.
Časomerilci: Vindiš, Safošnik, Hvale, Trtnik, Gorjanc, Grünfeld, dr. Bradač, Soukal, Pevalek.
Sodniki za meče in skoke: Zupančič, Cimperman, Nagy, Stropnik, Glavnik, Kalan.

Gg. sodnike naprošam, da se javijo najkasneje do pol 15. ure v svrho določitve posameznih funkcij, katere bodo zabeležene v zapisniku. Vodja tekmovanja mora začeti tekmovanje ob točno napovedanem času. Čas za začetek se določi po uri g. Gorjanca. — Jaka Gorjanc, tč. predsednik zbora sodnikov.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

L. Z. S. P. Danes v petek važna seja ob 20. v damski sobi kavarne Emona. Prosimo vse gg. odbornike sigurne udeležbe. Predsednik.

SK Ilirija — lahkoatletska sekcija. Ker se bo skrbno pripravljeni miting v nedeljo, dne 22. t. m. ob 15 uri mogel vršiti res brezhibno po določenem urniku, ki je naveden v razpisu, vljudno prosimo, da se sodniki, določeni za ta miting, gotovo in točno javijo v svrho določitve posameznih funkcij do točnega pričetka.

Prosimo gg. sodnike, da pomagajo prirejiteljem pripraviti publiki res prvovrstno presenečenje. Gojimo iskreno željo, da tudi lahkoatletski šport pridobi svojo publiko, ki bo videla v slovenski mladini odlične predstavnike naše državne reprezentance.

Sodnike pa, ki niso določeni, da vršijo svoje funkcije, pa prosimo, da se tudi oni po možnosti udeležijo tega mitinga. Tudi oni bodo dobrodošli in jih bomo z veseljem sprejeli v zbor določenih sodnikov.